

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra psychologie

Diplomová práce

**Uchování etnické identity Katalánců a jejich ekonomická
situace v porovnání s jinými autonomními oblastmi**

Bc. Lucie Křížová

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Lucie Křížová

Hospodářská politika a správa
Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Uchování etnické identity Katalánců a jejich ekonomická situace v porovnání s jinými autonomními oblastmi

Název anglicky

Preserving the ethnic identity of the Catalans and their economic situation in comparison with other autonomous regions

---

Cíle práce

Hlavním cílem práce je dát na základě terénního výzkumu a sekundárních údajů v relevantní literatuře odpověď na výzkumnou otázku a podotázky:

1. Jak ovlivnila autonomie etnickou identitu Katalánců?
2. Jak se separatismus podepisuje na etnické identitě Katalánců?
3. Jak vnímají etnickou identitu Katalánců Španělé?
4. Jaký vliv má autonomie na ekonomickou situaci Katalánska?
5. Jak si vede autonomní oblast Katalánska v porovnání s jinými autonomními oblastmi?

Metodika

Závěrečná práce bude vycházet převážně z výsledků střednědobého terénního výzkumu a z materiálů zabývajících se tematikou katalánského obyvatelstva. Důraz bude kladen především na kvalitativní metody navazující na sekundární, zejména statistické údaje.

Doporučený rozsah práce

cca 70 stran

Klíčová slova

Katalánsko, Katalánci, etnická identita, autonomie, separatismus, ekonomická situace

---

Doporučené zdroje informací

GELLNER, E A. *Nacionalismus*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2003. ISBN 80-7325-023-3.

GREER, L. Scott. *Nationalism and self-government the politics of autonomy in Scotland and Catalonia*. Albany: State University of New York Press, 2007. ISBN 978-0-7914-8029-8.

HROCH, M. *Národy nejsou dílem náhody : příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-010-0.

MORENO, Luis; ARRIBA, Ana. *Dual identity in autonomous Catalonia*. *Scottish Affairs*, 1996, 17.1: 78-97.

SHAFIR, Gershon. *Immigrants and nationalists: Ethnic conflict and accommodation in Catalonia, the Basque Country, Latvia, and Estonia*. Suny Press, 1995. ISBN 978-0-7914-2673-9

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. PhDr. Ing. Petr Kokaisl, Ph.D., prof.h.c.

Garantující pracoviště

Katedra psychologie

Elektronicky schváleno dne 22. 1. 2020

PhDr. Pavla Rymešová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 23. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Uchování etnické identity Katalánců a jejich ekonomická situace v porovnání s jinými autonomními oblastmi" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 6. 4. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. PhDr. Ing. Petru Kokaislovi, Ph.D., prof.h.c. za jeho cenné rady a ochotu během konzultací. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, díky kterým jsem mohla tuto práci dokončit a v neposlední řadě bych také ráda poděkovala své rodině za podporu.

Uchování etnické identity Katalánců a jejich ekonomická situace v porovnání s jinými autonomními oblastmi

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na uchovávání etnické identity Katalánců v souvislosti s jejich autonomií a separatistickými tendencemi. Jako hlavní zdroj informací je považován střednědobý terénní výzkum, který probíhal v letech 2018 a 2019 a zároveň zasáhl i do roku 2020. Sběr dat byl zajištěn skrze metody a techniky kvalitativního přístupu. Nejvíce dat bylo zjištěno pomocí techniky pozorování a polostrukturovaných rozhovorů. Po ukončení terénního výzkumu byly uskutečněny ještě doplňující polostrukturované rozhovory s některými respondenty skrze sociální sítě. První část práce je tvořena literární rešerší a teoretickými východisky, ze kterých bylo vycházeno v části praktické. Obsahem vlastní práce je přiblížení katalánské ekonomické, kulturní a politické situace. Vybrané aspekty spojené s katalánským regionem jsou pak porovnány s autonomním regionem Baskicka a Galicie.

Práce přináší pohled na spokojenost primárně pro-separatistických katalánských obyvatel se současnou mírou autonomie v regionu Katalánsko a zároveň její porovnání s regiony Baskicko a Galicie. Zohledňuje tak situaci, během které je i přes poměrně vysokou míru autonomie katalánský lid nespokojený.

Klíčová slova: Katalánsko, Katalánci, etnická identita, autonomie, separatismus, ekonomická situace

Preserving the ethnic identity of the Catalans and their economic situation in comparison with other autonomous regions

Abstract

This thesis is focused on the preservation of the ethnic identity of Catalans in connection with their autonomy and separatism tendencies. The medium-term research, which took place between 2018 and 2019 and continued up to the beginning of 2020, is the main informational source of this thesis. Most of the information were obtained using observation techniques and semi-structured interviews. After completing the field research, additional semi-structured interviews were conducted with some respondents through social networks. The first part of the thesis consists of a literature review and theories which the practical part of the research is based on. The content of my own work is an approximation of Catalan economic, cultural and political situation. Selected aspects related to the Catalan region are then compared with the autonomous regions of Basque country and Galicia.

The thesis brings an insight into the satisfaction of primarily pro-separatist Catalan inhabitants with the current level of autonomy in the region of Catalonia and its comparison with the Basque and Galicia regions. It generalizes the situation where the people of Catalonia are dissatisfied, even with the current relatively high degree of autonomy.

Keywords: Catalonia, Catalans, ethnic identity, autonomy, separatism, economic situation

Obsah

1. Úvod a cíl práce	11
2. Metodika	13
2.1 Užité metody a jejich adekvace.....	13
2.2 Plán a průběh výzkumu	14
2.3 Výzkumný vzorek	16
2.4 Reflexe výzkumu	18
3. Literární řešerše	19
4. Teoretická východiska	22
4.1 Etnicita	22
4.2 Národnost, národ, etnikum a etnická identita.....	26
4.3 Etnická identita.....	27
4.3.1 Prolínání etnické identity	29
4.4 Vymezení státu.....	29
4.4.1 Objektivní kritéria státnosti	30
4.4.2 Sebeurčení.....	30
4.4.3 Separatismus a secese	31
4.4.4 Hlavní koncepty teorie secese.....	32
4.4.4.1 Teorie remediální.....	33
4.4.4.2 Teorie národního sebeurčení	34
4.4.4.3 Teorie plebiscitní	36
4.4.5 Právní úprava	37
4.4.6 Autonomie	38
5. Vlastní práce	41
5.1 Katalánsko.....	41
5.2 Katalánsko v rámci Španělska	43
5.2.1 Ekonomická situace	47
5.2.2 Specifika katalánské kultury	52
5.2.2.1 Jazyk	53
5.2.2.2 Kultura.....	56
5.2.2.3 Historie a území.....	61
5.3 Katalanismus, katalánský nacionalismus a katalánský separatismus	66
5.3.1 Katalánský separatismus v praxi.....	68
5.4 Etnická identita katalánského obyvatelstva	74

5.5	Aplikace konceptů teorie secese	76
5.5.1	Teorie remediální	76
5.5.2	Aplikace primárního práva	78
5.6	Katalánská politická krize	80
5.6.1	Politická krize v letech 2010–2017	80
5.6.2	Politická krize od roku 2017 po současnost.....	81
5.7	Míra autonomie Katalánska v praxi	84
5.8	Situace v Baskicku	87
5.8.1	Statut Baskicka	90
5.8.2	Ekonomická situace	90
5.9	Situace v Galicii	91
5.9.1	Statut Galicie.....	93
5.9.2	Ekonomická situace	93
5.10	Srovnání situací v Katalánsku, Baskicku a Galicii	94
6.	Diskuse a závěr	98
	Seznam použitých zdrojů	102

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Schéma teoretických přístupů k etnicitě	26
Obrázek 2 - Formy autonomie	39
Obrázek 3 - Území Katalánska v rámci Iberského poloostrova	43
Obrázek 4 - Vlajka Katalánska	43
Obrázek 5 - Katalánská separatistická vlajka	67
Obrázek 6 - Katalánská radikálně levicová separatistická vlajka.....	68
Obrázek 7 - Symbol solidarity s katalánskými politickými vězni	68
Obrázek 8 - Pro-separatistický katalánský balkón.....	71
Obrázek 9 - Katalánské náměstí pojmenované dle události v říjnu 2017.....	72
Obrázek 10 - Vyjádření negativního postoje vůči snahám o osvobození politických vězňů	74

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Údaje o respondentech	17
Tabulka 2 - Znalost katalánského a španělského jazyka v různých formách komunikace..	54
Tabulka 3 - Frekvencovanost jazykového využití.....	56
Tabulka 4 - Vybrané demografické a socioekonomické ukazatele Katalánska, Baskicka a Galicie	94

Seznam grafů

Graf 1 - HDP v Katalánsku a celém Španělsku v letech 2003 - 2018	48
Graf 2 - HDP na obyvatele v Katalánsku, ve Španělsku jako celku a v Eurozóně v letech 2004 – 2018	49
Graf 3 - Míra nezaměstnanosti v Katalánsku od 1. čtvrtletí 2013 do 2. čtvrtletí 2018.....	50
Graf 4 - Hypotetická situace Katalánska jako regionu s novými kompetencemi	70
Graf 5 - Etnická identita katalánských obyvatel (%).....	75

1. Úvod a cíl práce

Určitá etnická identita je zakořeněna v každém z nás. Jedinec většinou získá svou primární identitu aktem narození v daném státě. Někteří jedinci narozeni v daném státě se však s touto identitou neztotožňují. Takovým příkladem jsou mnozí Katalánci.

Tato diplomová práce se zaměřuje na národnost Katalánců, kteří žijí v regionu Katalánsko ve Španělsku. Práce zkoumající etnickou identitu, která má své základy v jazyce, kultuře a historii se snaží zjistit, zda je možné tyto atributy katalánské identity uchovat v současném katalánském problému s autonomií a separatistickými tendencemi. K lepšímu zhodnocení situace přispěje porovnání s jinými autonomními oblastmi.

Jazyk i kultura byly v rámci historie ze španělské strany často utlačovány a zakazovány. Tyto akty vyvolaly v mnohých katalánských občanech nedůvěru v současnou autonomii, kterou jim centrální španělská vláda povolila. Problémem je to, že španělská ústava nepovoluje jiný národ v rámci Španělského království z důvodu nedělitelnosti. V současné době jsou tedy Katalánci pouze národností, což je staví do pozice určité podmnožiny španělského národa, s čímž mnozí obyvatelé nejsou spokojeni.

Problémy pramenící z nespokojenosti se současnou ekonomickou situací a omezeností katalánského autonomního statutu vyeskalovaly v separatistické tendence snažící se o nezávislost.

Tyto separatistické tendence, se však nepromítají jen v Katalánsku, ale například i v Baskicku a Galicii.

Cílem diplomové práce je přiblížit specifickou etnickou identitu Katalánců, tedy přinést vhled do složité situace, ve které se nacházejí a zjistit, zda jsou i v rámci této situace schopni udržet si svou etnickou identitu. Součástí práce bude popis prvků, které dle respondentů vymezují katalánskou etnickou identitu nejvíce. K pochopení situace přispěje také vymezení ekonomické situace Katalánska a jeho následné porovnání s jinými autonomními regiony Španělska.

Hlavní výzkumná otázka zní: Jak si katalánci uchovávají svou etnickou identitu v reakci na míru autonomie a probíhající separatistické tendence?

K zodpovězení hlavní výzkumné otázky dopomohou výzkumné podotázky:

- Jak ovlivnila autonomie etnickou identitu Katalánců?
- Jak se separatismus podepisuje na etnické identitě Katalánců?
- Jaký vliv má autonomie na ekonomickou situaci Katalánska?

- Jak si vede autonomní oblast Katalánska v porovnání s jinými autonomními oblastmi?
- Mají Katalánci na nezávislost právo?

2. Metodika

Následující kapitola popisuje kladné a stinné stránky vybraných technik a metod v rámci kvalitativního přístupu. Dále je popsán průběh sběru dat, překážky které nastaly během výzkumu a v poslední řadě pak popis výzkumného vzorku.

2.1 Užití metody a jejich adekvace

Základem pro užití kvalitativního přístupu je stanovení základních hypotéz a výzkumných otázek. Dalším krokem je pak výběr technik a metod. V rámci toho je nutné podotknout, že ne všichni autoři se shodují ve stejném pojetí technik a metod. Tato práce bude vycházet z přístupu, kdy je průběh sběru dat nazýván technikou.¹

První z použitých technik je rozhovor. Tuto techniku lze rozlišovat na tři typy. Prvním je rozhovor standardizovaný, druhým polo-standardizovaný a třetím nestandardizovaný. První jmenovaný má přesně určené otázky, jejich formulaci a jejich pořadí. Říká se mu také strukturovaný. Jeho výhodou je snadné porovnávání výsledků mezi sebou. Naopak nevýhodou je nemožnost doplnění nebo jakékoli interakce ze strany výzkumníka nebo dotazovaného. Druhým typem je polo-standardizovaný (semi-strukturovaný). Ten se nachází na rozmezí zbylých dvou. Výzkumníkovi je povoleno odchýlit se od předem připravených otázek. Výhodou je možnost vstupování do rozhovoru, a je tak možné zjistit fakta, která by u strukturovaného rozhovoru nebylo možné zjistit. Jeho nevýhodou je, že může dojít ke zkreslení informací. Posledním jmenovaným je nestandardizovaný rozhovor. V rámci tohoto rozhovoru nejsou předem stanovená znění nebo pořadí otázek. Jeho výhodou je zaznamenávání širších souvislostí, ale zároveň nevýhodou je možná přehlcenost informacemi.² Nejdůležitějším rozdílem mezi standardizovaným a nestandardizovaným rozhovorem je určování důležitosti informací. V nestandardizovaném rozhovoru určuje důležitost informací respondent, zatímco ve standardizovaném, potažmo polo-standardizovaném určuje důležitost informací výzkumník.

Další použitou technikou je pozorování, které je možné dělit na základě více hledisek. Prvním hlediskem je dělení na pozorování zúčastněné a nezúčastněné. V rámci

---

¹ MAJEROVÁ, Věra. *Sociologie venkova a zemědělství*. Vyd. 4., přeprac. Praha: Credit, 2000. ISBN 978-80-213-0651-6.

² Tamtéž, s. 85-86.

zúčastněného pozorování je výzkumník součástí zkoumaného prostředí. Výhodou jsou bezprostřední a nezkrácené informace. Nevýhodou je nutnost utajení, jehož odtajnění může být nebezpečné. Nezúčastněné pozorování naopak nenabízí bezprostřední chování jedinců, ale výzkumník se nemusí skrývat. Druhým hlediskem je pozorování standardizované a nestandardizované. V rámci standardizovaného postupuje výzkumník podle přesně stanoveného postupu. Výhodou je srovnatelnost výsledků, ale pozorovatel může přijít o jevy, které nemá předem určené ke sledování. Opakem je pak sledování nestandardizované. Posledním hlediskem je pozorování zjevné nebo skryté. Během skrytého pozorování se snaží výzkumník působit v utajení, což může být proti etickému kodexu, výhodou je ale pozorování přirozených reakcí. Toto pozorování může být prováděno pomocí skrytých kamer, jednostranných zrcadel a dalších. Pozorování zjevné ve svém provedení problém s etikou výzkumu neshledává, naopak je ale možné přijít o přirozené reakce subjektů.³

2.2 Plán a průběh výzkumu

Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Část teoretická je zpracována na základě studia odborné literatury a vědeckých článků. V druhé části práce, praktické, byl kladen důraz na metody a techniky kvalitativního přístupu, které byly v některých kapitolách podloženy statistickými a úředními údaji.

V rámci kvalitativního přístupu byly použity techniky rozhovoru a pozorování. Ty pak byly validovány pomocí jiných výzkumu nebo na základě průzkumů veřejného mínění. Součástí kvalitativního přístupu bylo provedení terénního výzkumu, který zprostředkovává emický pohled. Ten nejlépe nastíní situaci a danou problematiku sledovaného vzorku zevnitř skupiny. Terénní výzkum byl uskutečněn ve dvou etapách. První etapou byl pobyt v katalánském městě Lleida v rámci programu Erasmus+. V rámci tohoto pobytu byly využity techniky pozorování. Tato etapa si kladla za hlavní cíl porozumět katalánské mentalitě. Druhotným cílem byla snaha o prožití, co největšího množství katalánských tradic, svátků a veřejných akcí. Tento pobyt probíhal od konce srpna 2018 do konce ledna 2019. Díky vyučovacím hodinám, které vedli katalánští učitelé a navštěvovali je ve většině

---

³ MAJEROVÁ, Věra. *Sociologie venkova a zemědělství*. s. 84-85.

případů katalánští studenti, byl velmi usnadněn vstup do terénu. Dalším aspektem, který usnadňoval vstup do terénu bylo sdílení bytu s katalánským spolubydlícím, díky němuž bylo možné rozšířit vzorek respondentů o jeho přátele a spolužáky a více vnímat politickou situaci, díky jejich separatistickým aktivitám. Druhou etapou byl výzkum provedený v červnu 2019. Hlavním cílem této etapy bylo provedení polo-strukturovaných rozhovorů s respondenty. Výzkum nejprve probíhal ve městě Vilanova i la Geltrú, které se nachází v blízkosti Barcelony. Toto město bylo vybráno z toho důvodu, že v něm bydlí jeden z respondentů, díky kterému se bylo možné dostat k dalším respondentům. Tento respondent hrál roli tzv. gatekeepera, který zprostředkoval rozhovory. Následně se výzkum přesunul opět do města Lleida, kde proběhly další polo-strukturované rozhovory.

Respondenti byli dotazováni skrze techniku polo-strukturovaného rozhovoru. Před těmito rozhovory byli respondenti kontaktováni skrze emaily a sociální sítě. Předchozí pobyt dovolil provádět rozhovory ve velmi přátelském prostředí z důvodu vzájemné známosti.

Doplňující informace byly po skončení výzkumu v Katalánsku zjišťovány pomocí polo-strukturovaných rozhovorů, které probíhaly prostřednictvím sociálních sítí. Díky velké ochotě respondentů a jejich rychlé reakci na zprávy bylo možné získávat informace bez problémů i tímto způsobem.

K validování výpovědí respondentů byla používána data získávaná z článků nacházejících se v novinách a časopisech. Statistická data a data týkajících se informací o ústavě nebo o autonomních statutech byla získána prostřednictvím studia úředních dokumentů, dostupných na příslušných webových stránkách.

Práce obsahuje citace rozhovorů některých respondentů. Tyto citace jsou volně přeloženy do českého jazyka.

V otázce katalánské nezávislosti je často zmiňován pojem „separatismus“. Někteří autoři považují snahy Katalánska spíše jako secesionistické. Rozdíly mezi těmito dvěma pojmy jsou blíže specifikovány v kapitole „Separatismus a secese“. Pro zjednodušení terminologie bude v práci používán pojem „separatismus“, který je ve spojitosti s tímto tématem častěji viditelný.

2.3 Výzkumný vzorek

Při zaznamenávání jednotlivých respondentů bylo vycházeno z Etického kodexu České asociace pro sociální antropologii a zákona č. 101/2000 Sb⁴, který upravuje ochranu osobních údajů. Jména respondentů, kteří si nepřáli být zveřejněni nejsou uvedena.

V následující tabulce jsou vypsány základní a relevantní informace o respondentech, jejichž názory byly použity v praktické části práce. Názory jednotlivých respondentů jsou vždy citována v poznámce pod čarou. V případě, že se jedná o názor větší skupiny respondentů, je pod čarou uvedeno jen místo a datum získání dané citace.

Respondenti byli voleni systematicky ve věkové kategorii 18-55 let s minimálním středoškolským vzděláním. Ostatní socioekonomické parametry a pohlaví respondentů bylo náhodné – nemělo vliv na zařazení do skupiny oslovených.

V rámci celého výzkumu bylo nasbíráno 18 rozhovorů obyvatel oblasti ve věkové kategorii 18-55 let. Celkově v této oblasti žije přes 4 miliony obyvatel v této věkové kategorii.⁵ Z pohledu reprezentativnosti tento vzorek tedy plně neodráží charakter vybrané populace a závěry, které z výzkumu vyplývají nejsou pro tuto skupinu plošně platné.

---

⁴ Etický kodex a etické směrnice. Hospodářská a kulturní studia (HKS). [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=eticky_kodex

⁵ Population on 1 January. By sex and age groups. *www.idescat.cat* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=253&lang=en>

Tabulka 1 - Údaje o respondentech

Jméno	Pohlaví	Současné bydliště	Způsob komunikace	Datum komunikace
Agnes	žena	Lleida	rozhovor	červen 2019
Alex	muž	Vilanova i la Geltrú	rozhovor	červen 2019
Arthur	muž	Lleida	rozhovor, rozhovor Facebook	červen 2019, leden 2020
Bernat	muž	Leida	rozhovor	červen 2019
Berta	žena	Lleida	rozhovor	červen 2019
Estela	žena	Reus	rozhovor	červen 2019
Gerard	muž	Lleida	rozhovor	červen 2019
Jordi	muž	Lleida	rozhovor	červen 2019
Julia	žena	Torrefarrera	rozhovor, rozhovor Facebook	červen 2019, leden 2020
Lorena	žena	Vilanova i la Geltrú	rozhovor	červen 2019
Lydia	žena	Lleida	rozhovor	červen 2019
Manel	muž	Lleida	rozhovor, rozhovor Facebook	červen 2019, leden 2020
Maria	žena	Lleida	rozhovor	červen 2019
Marta	žena	Mollerussa	rozhovor	červen 2019
Nuria	žena	Lleida	rozhovor	červen 2019
Sara	žena	Lleida	rozhovor, rozhovor Facebook	červen 2019, leden 2020, únor 2020
Sergi	muž	Vilanova i la Geltrú	rozhovor	červen 2019

Zdroj: Vlastní zpracování

2.4 Reflexe výzkumu

Během výzkumů může docházet k chybným interpretacím nebo chybným závěrům z důvodu jiných kulturních základů výzkumníka a dotazovaného. Přenos informací tedy není vždy jednoduchý. V průběhu rozhovorů může také dojít k vnějším ruchům, které můžou ztížit probíhající rozhovor.

Vzhledem k tomu, že lidé nejsou neomylní a mohou se nedopatřením dopouštět chyb, budou v této kapitole popsány situace, se kterými se musel výzkumník potýkat, jako dokreslení jeho výzkumných počinů.

Je třeba zmínit, že po provedení prvních 5 rozhovorů, byly některé otázky vymazány. Tuto fázi chápe výzkumník jako pilotní/kalibrovací. S úpravou bylo po prvních 5 rozhovorech počítáno. Vymazané otázky se zdály být jako duplicitní, neboť všichni respondenti na ně odpověděli v rámci jiných odpovědí. Další sada otázek byla pozměněna s respondentkou, která byla odpůrcem separatismu. Otázky nebyly změněny z důvodu rozdílnosti jejího pohledu na danou problematiku, ale z toho důvodu, že dopředu avizovala, že je velmi nervózní, a že by velmi ocenila krátkost rozhovoru. Z toho důvodu jí byly kladeny pouze klíčové otázky. Následujících 12 rozhovorů bylo prováděno se stejnou sadou otázek.

Za možný nedostatek výzkumu je možné pokládat vysokou homogenitu vzorku, největší skupina respondentů byla z velmi separatistického města Lleida, kde bylo velkým problémem najít odpůrce separatismu. Tento stav se však výzkumník snažil vyvážit statistikami a výzkumy z relevantních zdrojů, které tak zabránily jednostrannému pohledu na problematiku (triangulace).

3. Literární rešerše

Tématem etnické identity se zabývá Viera Bačová (*Národ a etnicita – nahliadnutie do niektorých koncepcií*), která vykládá etnickou identitu jako sociální konstrukt, který je ovlivněn charakterem společnosti, ve které jedinec žije, a tím si vytváří svou identitu. Bačová popisuje etnickou identitu jako danou od narození do určitého společenství. Tímto svým názorem spadá do primordialistické teorie etnické identity, která považuje etnickou identitu za danou a priori.

Oproti tomu stojí teorie instrumentalismu, kde je brána etnická identita jako individuální rozhodnutí, které je považováno za racionální reakci na požadavky a situace, popřípadě sociální tlaky ze strany vlastní nebo jiné komunity. Takto specifikuje etnickou identitu duo spisovatelů Lášticová a Bianci ve své knize *Identita, jej teórie a výskum v slovenskej sociálnej psychológii 1989-2001*. Podle nich je tedy etnická identita něco, co bylo účelově vytvořeno, a tedy sama o sobě objektivně neexistuje. Je konstruována lidmi a aktivitami.

Katalánsko není v současné době oficiálně pojímáno jako národ, avšak má kulturní tradici, o kterou se může opírat. Miroslav Hroch ve své knize *Národy nejsou dílem náhody: Příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů* podává stávající názory o teoretických koncepcích národa a nacionalismu. Popisuje národní identitu, kterou lze na případ Katalánska aplikovat. V rámci tohoto popisu přibližuje, na jakých skutečnostech se tyto identity utvářely. Jako základní kameny lze považovat jazykovou a kulturní tradici, odkaz minulosti a občanskou a ekonomickou modernizaci společnosti.

Vztahem mezi autonomií a etnickou identitou Katalánců se zabývá Linda Piknerová z Katedry politologie a mezinárodních vztahů ze Západočeské univerzity v Plzni. Ve svém textu *Formování španělského regionalismu a jeho proměny ve 20. století* popisuje rozdílnost mezi španělskými a katalánskými nacionalismy, které dle autorky spočívají hlavně v charakteru nosičů. Katalánský nacionalismus je podle Piknerové hlavně sekulární podoby a jeho nositelé byli největšími přívrženci katalánské buržoazie, kteří se snažili o moderní způsob života a uznávali hodnoty typické pro průmyslovou společnost přelomu 19. a 20. století. Katalánsko bylo podle Piknerové vždy více otevřené než ostatní regiony a bylo schopné lépe navazovat styky s ostatními zeměmi. Dále autorka popisuje sled událostí, které vedly k přiznání autonomního statusu Katalánska v roce 1932. Text se dotýká také období doby vlády Franka a s ním spojených problémů

katalánské autonomie. Autorka srovnává boje o autonomii s Baskickým regionem, který na rozdíl od katalánského používal i hrubou sílu. Tento rys, bojování za autonomii bez hrubé síly, si Katalánsko udrželo až do současnosti.

Staré národy identifikující se silným nacionalismem. Tak specifikoval Scott L. Greer Katalánsko a Skotsko v rámci velkých států, jejichž jsou součástí. Greerova kniha *Nationalism and self-government the politics of autonomy in Scotland and Catalonia* pojednává o etnických konfliktech v mnohonárodních demokraciích a také o globálních trendech týkajících se regionální správy. Kniha se věnuje otázce nacionalistické mobilizace – proč vznikla, kdy vznikla a z jakého důvodu se zastavila spíše na autonomii než na státnosti. Vysvětluje jejich úspěch v otázce stability v rámci mnohonárodnostní demokracie.

Separatismus vysvětluje ve své knize *Národy na prahu 21. století: emancipace nebo nacionalismus* Vladimír Baar jako „Proces, který je v přímém rozporu se snahou každého státu na uchování své územní integrity.“ Dělí ho na separatismus historický a na separatismus moderní. Moderní separatismus je podle autora „Jev, který provází lidstvo už od počátku vzniku státu jako formy organizace společnosti.“ Díky separaci tak vznikaly nové státy, které byly následně v některých případech pohlceny většími nebo silnějšími sousedy a po určité době se zase oddělily. Separatismus v moderním slova smyslu se podle Baara objevuje v polovině minulého století v Evropě. Tento jev souvisel s fenoménem nacionalismu. Historický separatismus podle Baara souvisí například s obdobím feudálních systémů, kdy dezintegrace území mezi dědici vedla často k jeho rozdrobení do mnoha částí.

V článku *Thinking about the political situation in Catalonia*, který byl publikovaný v IAFOR Journal of Cultural Studies, se autoři věnují problematice katalánského separatismu. Ten autoři popisují jako mírové hnutí za samosprávu, pro vlastní ochranu a možnost samostatně se rozhodovat o budoucnosti Katalánska. Španělsko po roce 1975 neuneslo výstavbu pluralistického státu a autonomní správa Katalánska nebyla brána jako pozitivní. V posledních letech se objevilo několik výrazných pravicových stran, které jsou proti separatismu a brání jednotu Španělska. Toto chování vedlo k výraznému nárůstu příznivců katalánské nezávislosti. Článek poukazuje na měřítko, kterým španělské orgány tolerují nepokoje v neprospěch katalánských vězňů ve vazbě. Součástí článku je také zamyšlení o tom, že politický rámec nabízený v Evropě by měl být flexibilnější.

Kniha *The rise of catalan independence* od Andrewa Dowlinga zkoumá, jak kumulace dlouhodobých a střednědobých faktorů způsobila současnou situaci, a proč španělský územní model nebyl schopný reagovat. Naznačují, že Katalánská otázka není čistě španělským problémem, ale že má přímé důsledky pro tradiční model národního státu, a to v Evropě i mimo ni.

Autoři Alicia Fernandez Garcia a Mathieu Petithomme se v článku *Structuration et trajectoires idéologiques des partis catalanistes et nationalistes catalans depuis la Transition* zaměřují na specifikace katalánských a nacionalistických stran v Katalánsku od přechodu k demokracii. Nejprve je představen vývoj politických vztahů v Katalánsku. Následně je popsáno katalánství na španělské politické scéně. Autoři poukazují na kontroverzi statutu autonomie během roku 2006.

Autor publikace s názvem *Katalánské politické strany*, jehož autorem je Maxmilián Strmiska, mapuje katalánskou regionální stranicko-politickou soustavu a podává ucelený přehled o hlavních politických stranách v letech 1977-2002. Jsou popsány hlavní cíle stran, jejich ideologie a důležití leadři v historii. Dále publikace popisuje průběh historického obratu, který přinesly první volby do katalánského parlamentu v roce 1980.

Historie Katalánska je detailně popsána na webových stránkách cataloniavotes.eu. Jsou to primární webové stránky hnutí za odtržení Katalánska od Španělska. Dějiny jsou popsány od příjezdu západních kultur, a to Řeků a Římanů, pokračují 9. stoletím, kdy se hraběti Guifrému de Pilósovi podařilo zřídit území mezi Pyrenejemi a mořem s hlavním městem Barcelonou. Na konci 10. století pak přestala tehdejší katalánské hrabství odvádět daně na franské krále, a tak se osamostatnila. Dalším důležitým mezníkem, který je zde zmíněn, je svatba princezny Peronnely z Aragonu s hrabětem z Barcelony, čímž byla vytvořena Aragonská koruna. Mezi 12. a 15. stoletím se pak území rozšířilo o Mallorku, Valencii, Sicílii, Sardinii, Neapol, i o Atény. Tato soustava byla centrálně řízena z Barcelony jako konfederace, ve které měl každý stát svá vlastní nařízení. Dalším důležitým milníkem je rok 1714, tedy konec Katalánského státu. Autoři se věnují také Frankově diktatuře a problémům, se kterými se Katalánsko díky němu potýkalo. Článek je věnován také situaci v současném Katalánsku.

4. Teoretická východiska

V souvislosti s teoretickou částí práce a jejími kapitolami je důležité zmínit, že existuje mnoho různých definic, které mohou vyjadřovat ten stejný názor jinými slovy, mohou si navzájem odporovat nebo se nějakým způsobem doplňovat. Tyto definice vznikaly v závislosti na tom, z jaké kulturní a geografické oblasti pocházejí. Jako další rozdíl lze uvést pojem „nationality“. Západní Evropa tento pojem chápe jako státní příslušnost. Ve srovnání s Českou republikou je tento pojem chápán spíše jako národnost. Také je potřeba brát v úvahu historické období, ve kterém vznikaly. Hroch zmiňuje, že například v meziválečném období byla velká snaha o originalitu v tvorbě jednotlivých definic a interpretace týkající se národu a nacionalismu.⁶

4.1 Etnicita

Etnicita je podle Uherka soubor představ, na jehož základě se lidé dělí na skupiny, které by měly mít odlišný způsob života a také by měly mít odlišnou kulturu. Při tomto členění je důležitá vlastní vědomá sounáležitost, díky ní se pak jednotlivec zařazuje do určité skupiny.⁷

Tento termín byl poprvé použit v roce 1953 sociologem Davidem Riesmanem.⁸ Etnicitu lze uchopit a pochopit z více úhlů. Například o etnicitě jako o kulturním fenoménu se zmiňuje James Clyde Mitchell, Arnold L. Epstein a Max Gluckman, kteří patřili do Rhodosovo-Livingstonského institutu. Tito antropologové chápali etnicitu podle podmínek, které panovaly v průmyslových oblastech dnešní Zambie v 50. letech 20. století. Zde byly výrazné boje mezi africkými dělníky a bílými zaměstnavateli. Etnicita zde nebyla vnímána jako záležitost politiky či ekonomiky ale podle lidského poznání, které vytvořili právě Afričané, aby byli schopni pochopit různorodost a celistvost urbánní společnosti. Provedli to pomocí klasifikace ostatních obyvatel města na základě obsáhlých

---

⁶ HROCH, Miroslav. Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů. s. 16.

⁷ UHEREK, Zdeněk. Definice etnicity. *www.antropoweb.cz* [online]. Česká republika, 2007 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/media//studijni_materialy/prednasky_TEA_1_a.pdf

⁸ HORÁLEK, Adam. Tři přístupy k pupkům národů: Primordialisticko-modernistický diskurz prizmatem aktivity a objektivit etnicity. *Český lid*. 2012, 2012(99), 1-21.

a obecných kmenových kategorií.⁹ Na tuto práci pak navázal Frederik Barth, který chápal etnické kategorie jako klasifikující osoby na základě jejich „nejobecnější základní identity“, což byl jejich původ a zázemí. Této základní identitě je občas přisuzován status primordiality. Obě tyto zmínky chápou etnicitu jako jakousi vrozenou predispozici. Dle Fredericka Bartha má etnicita samostatnou existenci, která nezávisí na sociálním obsahu. Etnické kategorie popisuje jako „prázdné organizační nádoby, které mohou být v různých sociokulturních systémech naplněny obsahem rozličného množství a forem“. Mohou ovlivňovat způsob chování, sociální život nebo mohou ovlivňovat jen omezené oblasti aktivit.¹⁰

Petrusek popisuje pojem etnicita jako „*Vzájemně provázaný systém kulturních, materiálních a duchovních, dále také rasových, jazykových a teritoriálních faktorů, historických osudů a představ o společném původu, působících v interakci a formujících etnické vědomí člověka.*“¹¹

Etnicita je podle Jakoubka chápána jako znak či vlastnost etnické skupiny.¹² Barth, který odlišil pojem etnicity od pojmu rasa a kultura, vysvětluje etnicitu jako výsledek jednání aktéra, na jež je nějak reagováno. Toto odpovídající jednání dělí na dva základní typy. Prvním typem je vnitřní definování. Jednotlivci před členy své vlastní skupiny, ale také před členy jiných skupin prohlašují, jak vymezují svoji podstatu a identitu. Druhým typem jsou procesy vnějšího definování. Jde o procesy, které jsou zaměřeny na druhé. V tomto případě jedna osoba nebo určitá skupina identifikují druhé jako „x“, „y“ nebo jakýmkoliv jiným způsobem. Obě tyto složky jsou však velmi provázány. Kategorizace „oni“ je totiž osvědčeným protějškem při vymezování „nás“.¹³

Dle Abnera Cohena je etnicita užitečným nástrojem vytvořeným k objasnění neformálních organizačních struktur, které jsou používány v boji těchto skupin o moc. Etnicita je dle něj jakýmsi přeuspořádáním vztahů a zvyků. Nepovažuje ji tedy za výsledek kulturního konzervatismu nebo nějaké souvislosti.¹⁴

---

⁹ BUDILOVÁ, Lenka. Teorie etnicity: čítanka textů s. 121.

¹⁰ Tamtéž, s. 287, 288.

¹¹ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. Velký sociologický slovník. s. 276-277.

¹² BUDILOVÁ, Lenka. Teorie etnicity: čítanka textů s. 237.

¹³ Tamtéž, s. 385-386

¹⁴ Tamtéž, s. 124

Rozdílnost etnicity je nejvíce zjevná, pokud přijdou dvě odlišné skupiny do kontaktu. Není důležité, z jakého důvodu ke kontaktu došlo. Základními rozdílnostmi jsou jazyk, chování, oděv, hudba, kuchyně, životní styl, fyziognomie a také hodnoty. Etnicita pak spojuje tyto znaky a zaobaluje je do jednoho souboru.

Pojetí o vzniku a fungování národa vysvětlují některé teoretické přístupy. Jejich názvosloví a rozdělení se podle autorů liší. Nejznámějším rozdělením je však primordialistický a modernistický přístup.

Z pohledu primordialismu je etnicita chápána jako apriorní, charakteristický, přirozený a neměnný znak lidské existence, odvěký a objektivní jev. Tento směr pak tedy vysvětluje národy jako fenomén přírodní, nikoliv historický.¹⁵ Oproti tomu Adam Horálek vysvětluje primordialismus jako pojem, který má historickou původnost národa.¹⁶ Na příkladu Katalánska lze demonstrovat právě onu historickou původnost národa. Katalánský lid se od španělského odděloval již od 14. století. Lze tedy pozorovat historickou původnost národa. Národy podle tohoto přístupu existují na bázi pokrevní, jazykové či kulturní spřízněnosti jejich členů.¹⁷ Typickým obdobím, kdy byl tento přístup vyzdvihován nejvíce, je 19. století, tedy doba obrození. V této době byl primordialismus brán jako jediný možný. Primordialisté chápou etnicitu jako esenciální a trvalou. Zatímco zastánci druhého názoru, tedy instrumentalistického, berou etnicitu jen jako průvodní jev, který se může v průběhu času měnit.¹⁸

Primordialismus lze specifikovat na základě tří aspektů. Jsou jimi apriornost, neuchopitelnost a emocionálnost. Ten vysvětluje aspekt apriority tak, že etnická identita je dána a priori, je neodvozená. Vazby jsou spíše přirozené, někdy až duchovní, ne však sociologické a nemají žádný sociální vzor. Je-li dle primordialistické koncepce jednotlivce členem skupiny, cítí k ní pak určité vazby a ctí její praktiky, jako je například kultura nebo jazyk. Dalším aspektem je aspekt afektivity, emocionálnosti, jde tedy o jakási pouta, vazby a cítění. Váže se k emocím a afektu. Třetím aspektem je neuchopitelnost primordialismu, tedy že jej není možné analyzovat ve vztahu k sociální interakci.

---

¹⁵ ŠATAVA, Leoš. Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů. s. 33.

¹⁶ HORÁLEK, Adam. Tři přístupy k pupkům národů: Primordialisticko-modernistický diskurz prizmatem aktivity a objektivity etnicity. Český lid. 2012, 2012(99), 1-21.

¹⁷ SPENCER, Philip a Howard WOLLMAN. Nationalism: a critical introduction. s. 27.

¹⁸ ŠATAVA, Leoš. Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů. s. 33.

Primordialisté jsou nejvíce fascinováni tím, jak je etnická síla schopná propojovat a vázat k sobě etnicitu a etnické vazby. K tomu přispívá i myšlenka, že nejdůležitějším aspektem je aspekt emocionální, díky kterému je pak možné osvojit si zbývající dva. Lze tedy tvrdit, že etnické vazby jsou apriorní a používají svou neuchopitelnou donucovací sílu kvůli tomu, že mají emocionální základy.¹⁹

Dalším, kdo popsal koncept primordialismu byl Umut Özkirimli. Podle něj se primordialisté domnívají, že národnost je přirozená součást lidské bytosti, a to již od prastarých časů. Je stejně tak přirozená jako zrak, sluch a čich.²⁰

Opakem primordialistických teorií jsou teorie modernistické. Ty začaly být dominantní od druhé poloviny 20. století.²¹

Umut Özkirimli popisuje modernisty jako zastánce toho, že národ není dán již od prastarých časů. Naopak zastávají teorii, že národy vznikly s určitým časovým úsekem v historii. Názory modernistů nejsou jednoznačné, všichni však mají stejnou základní myšlenku, že národ je sociální konstrukt, není tedy přirozeně daný.²²

Jak již bylo zmíněno, toto „neprimordialistické“ hledisko nemá zcela ucelenou klasifikaci a členění. Proto se můžeme setkat s různými typy členění a kategorizace. Obecně lze však říci, že všechny podkategorie chápou toto opačné hledisko jako abstrakci a umělý, kulturně reprodukováný sociální konstrukt. Na národ je pohlíženo jako na něco, co existuje pouze v našich myslích. Další myšlenkou modernismu je, že národy jsou výsledkem určitých historických a společenských podmínek. Do modernistické koncepce lze podle Horálka zahrnout situacionalismus, konstruktivismus, instrumentalismus a modernismus.

Na obrázku níže lze vidět různorodost teoretických přístupů k etnicitě. Jeho autorem je Adam Horálek.

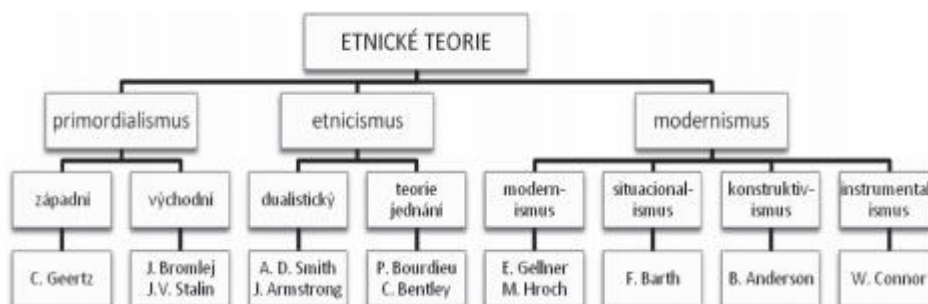
¹⁹ BUDILOVÁ, Lenka. Teorie etnicity: čítanka textů s. 157-163.

²⁰ ÖZKIRIMLI, Umut. Theories of Nationalism: A Critical Introduction. s. 49.

²¹ ŠATAVA, Leoš. Jazyk a identita etnických menšin: Možnosti zachování a revitalizace. s.21.

²² ÖZKIRIMLI, Umut. Theories of Nationalism: A Critical Introduction. s. 67.

Obrázek 1 - Schéma teoretických přístupů k etnicitě

Pozn.: Klasifikace etnických teorií dle Bentleyho (1987), Hutchinsona (1994), Smithe (1996), Hoddieho (1998) a Fishmana (2003). Upraveno a rozšířeno autorem (Adam Horálek).

Zdroj: Adam Horálek

4.2 Národnost, národ, etnikum a etnická identita

U pojmů etnikum, etnická skupina, národ a národnost může často docházet k nejasnostem v souvislosti s výkladem těchto definic.

Existují autoři, kteří mezi tyto pojmy dávají rovnítko, mnozí však pojem národ výrazně odlišují. Snažit se však nalézt ideální a úplnou definici je utopie.²³

Národnost je vnímána skrze více významů. Prvním je etnická příslušnost. Druhým je statutární menšina a poslední přístup chápe tento pojem jako synonymum pro pojem národ či etnikum.

Pojem národ může vyvolávat dojem početnosti, vyspělosti a politické organizovanosti.²⁴

Pojem etnikum je brán jako pojem méně rasistický, a tedy méně problémový. Neodkazuje tolik na skupinu s nižší převahou. Lze ho však také považovat jako synonymum pro národ a národnost.

Miloslav Petrušek ve své knize definoval etnikum jako skupinu lidí, kteří mají stejnou etnicitu, která však není stejná jako etnicita jiných lidí.²⁵

²³ ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace*. s. 32.

²⁴ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. s. 16.

²⁵ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. s. 277.

Posledním pojmem je etnická skupina. Během historického vývoje vznikly dva směry, kterými se dá tento pojem chápat. První vznikl v sovětské tradici. V tomto směru je etnická skupina chápána jako něco méně vyspělého, slaběji konstituovaného. Naopak je tomu v anglosaské terminologii, kde se k tomuto pojmu staví jako k synonymu pro slova etnikum a národ.²⁶

Frederick Barth popisuje etnikum či etnickou skupinu jako objekt, který je biologicky sebereprodukcující, tedy že se dokáže sám přetvářet. Uvnitř etnika nebo etnické skupiny dochází ke sdílení kulturních hodnot, které jsou v rámci této skupiny tvořeny a realizovány otevřeně. Její členové mezi sebou komunikují, dochází tedy k interakci. To vše skupinu definuje a zároveň odlišuje od jiných.²⁷

Podle Šatavy existovalo v 19. století v Evropě podle základní typologie národotvorných procesů více státních národů, které měly velkou tradici kultury v kodifikovaném jazyce. Také existovalo několik etnických skupin, které však tuto tradici neměly. Z toho důvodu se v těchto etnických skupinách rodila národní hnutí. Národem s kodifikovaným jazykem bylo například Španělsko. To však nebylo monoetnické. Byly zachovány dialekty jak katalánské, tak baskické a galicijské.

Dále Šatava popisuje dva typy etnických skupin. První z nich je taková skupina, která mohla navázat na starší, více či méně oslabenou tradici spisovného jazyka. Mezi takové se řadilo i Katalánsko. Naproti tomu byly skupiny, které na takovou tradici navazovat nemohly. Důvodem mohlo být postrádání jakékoliv kulturní historické tradice, nebo že jejich tradice byla přetrhána. Mezi takové patřili například Baskové a Galicijci.²⁸ Jako průnik všech čtyř termínů lze chápat prvky kultury, jazyka, historie a teritoria.

4.3 Etnická identita

Peel uvádí že etnická identita se může jevit jako obyčejná konstrukce, avšak nejedná se o konstrukci náhodnou a libovolnou. Je ovlivněna například historickými událostmi, které vymezují rozsah, v jakém budou identity záměrně konstruovány.²⁹

Symbyly etnické identity jsou pro odlišení a vyzdvihnutí její podstaty pro malé etnické a regionální skupiny Evropy velmi významné. Představitelé těchto skupin je berou

---

²⁶ ŠATAVA, Leoš. *Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů*. s. 37.

²⁷ BARTH, Fredrik. *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. s.10-11.

²⁸ ŠATAVA, Leoš. *Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů*. s. 92.

²⁹ ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. s. 35.

jako prvky dotvářející jejich identitu, podporují národní hrdost a pomáhají jim při překonávání úskalí, s nimiž se musí jak v osobní, tak ve společenské rovině vypořádat. Národům, kterým byla odebrána jejich samostatnost nebo jim byla přisuzována méněcennost, se do popředí dostaly právě etnické atributy, potřeba jejich vytvoření nebo následného upevnění. Je však nutné zmínit, že tyto aktivity se udály jen pokud došlo k národnímu obrození. Tyto etnické znaky slouží jako identifikátory, jako znaky jednotící a často mají i demonstrativní roli. Tyto symboly a znaky nemusí vždy sloužit jen jako nositelé etnického činitele, ale také mohou mít úlohu územní příslušnosti. Oba činitele – jak etnický, tak regionální spolu často úzce souvisejí. Na příkladu Katalánska, jako národnostně smíšeného regionu, je možné demonstrovat regionální vědomí, které je považováno za jednotící prvek. S tím se na daném území ztotožňuje většina obyvatel bez ohledu na etnickou příslušnost, která je tak z části překrývána.

Znakem novodobé etnické identity se stala celá řada prvků. Velmi výrazným atributem bývá jazyk či dialekt dané skupiny. Často pak bývá nekriticky zbožňován a vyzdvihován. Tento prvek lze v problematice malých evropských etnik považovat za prvek modelový. V určitých případech se však může stát, že tento prvek se dostatečně nevyvine a je pak suplován jiným výrazným prvkem, jako je například náboženství.³⁰

Hlavním znakem etnicity je podle Šatavy jazyk. Právě na příkladu Katalánců je velmi zřejmá vazba etnicity a jazyka. Katalánština je pro Katalánce znak, který je pro ně velmi důležitý a jsou na ni také náležitě hrdí. Katalánština prošla úspěšným revitalizačním procesem po jejím přísném zakázání během Frankovy diktatury. Roku 1978 se stala úředním jazykem Katalánska. Odhady počtu mluvících se pohybují mezi 7 až 11 miliony. Katalánština je také používána jak na akademické půdě – na prvním stupni základních škol se vyučuje jen v katalánštině, je používána jako prvotní jazyk na všech možných informačních cedulích, při označování zeměpisných údajů nebo místních označení.

Dalšími významnými symboly mohou být symboly heraldické, vlajkové nebo také hudební složky ve smyslu hymny. Katalánsko má svou vlastní hymnu i vlajku. Vlajka často bývá vyvěšována do oken nebo na balkóny katalánských domácností. Tyto vlajky bývají také mnohdy sprejovány na viditelná místa po městech nebo nošeny na oblečení jako odznaky.

---

³⁰ ŠATAVA, Leoš. Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů. s. 20-23.

Časté bývá také vyzdvihování určitého geografického území nebo památek. Ke Katalánsku se nesporně váže Barcelona s památkami od Antonia Gaudího nebo také horský masiv Montserrat.³¹

4.3.1 Prolínání etnické identity

Prolínání etnické a národní identity je velmi běžné. Na příkladu Katalánska je zřejmé, že někteří jedinci žijí zároveň jak ve Španělsku, tak v Katalánsku. Učí se ve španělštině a zároveň v katalánštině. V mnoha případech nejsou schopni rozlišit, jestli se cítí být více Katalánci nebo Španěly a staví míru identity do rovnosti. Míra etnické/národní identity je však velmi špatně měřitelná. Intenzita může být velmi různorodá. Může se měnit v závislosti na politických situacích, výkyvech v čase. Zároveň je důležité brát v potaz individuální rozdíly jednotlivců v jejím vnímání.

V souvislosti s prolínáním identit existují dvě koncepce. První koncepcí je koncepce „Buď – anebo“. Tento tradicionalistický koncept vychází z myšlenky J. G. Herdera, který se domníval, že národ je organický kolektivní subjekt, má stejný jazyk, kulturu a mravy. Jedinec je tedy příslušník buď jedné etnické pospolitosti, nebo druhé. Třetí cesta je zde jen obtížně realizovatelná.

Druhou koncepcí je koncepce „Nejen – ale i“. Tato koncepce je více liberální. Snaží se o propojení a soužití dvou složek, tedy jedné majoritní, druhé minoritní. Vazba na etnickou identitu je méně výrazná, důraz je kladen spíše na multikulturní a jazykové aspekty.³²

4.4 Vymezení státu

Jandourek definuje stát jako „*politické společenství a organizace společnosti na určitém území s monopolem na tvorbu zákonů, s použitím donucovací moci, vybíráním daní a suverénním vystupováním vůči jiným státním útvarům.*“³³

Max Weber vymezuje stát jako monopol na legitimní použití fyzické moci.³⁴

---

³¹ ŠATAVA, Leoš. Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů. s. 20-23.

³² ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: možnosti zachování a revitalizace.* s. 17-20.

³³ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. s. 238.

³⁴ WEBER, Max, HAVELKA, Miloš, ed. Metodologie, sociologie a politika. s. 247.

V rámci vymezení státu je nutné zmínit jeho míru centralizace. Ta ukazuje, jak moc může vláda zasahovat do jednotlivých samosprávných oblastí. Některé státy jsou centralizované více, některé méně. Mezi velmi centralizované lze řadit Českou republiku. Naopak tomu je například ve Švýcarsku, kde mají jednotlivé kantony míru autonomie. Podobně je to ve Španělsku. Jednotlivé oblasti mají danou určitou míru autonomie, v rámci které si samy rozhodují o dění a o svých činnostech. Důležité aspekty má však stále v rukou madridská vláda.

4.4.1 Objektivní kritéria státnosti

Dle Konvence o právech a povinnostech států z Montevidea, která byla sepsána roku 1933 vycházejí následující kritéria:

1. Stálé obyvatelstvo,
2. Vymezené státní území,
3. Státní moc – vláda a státní aparát,
4. Schopnost vstupovat do vztahů s jinými státy – mezinárodní subjektivita.

Je sporné, zda jsou tato kritéria dostačující. První tři z těchto podmínek jsou však všeobecně uznávaná. Čtvrté právo je bráno tak, že bude funkční, budou-li splněna tři předchozí. Další, ve výčtu nezmíněnou, neboť se jedná o podmínku praktickou, je uznání nově vzniklého státu ostatními státy.³⁵

4.4.2 Sebeurčení

Sebeurčení je právo, které je upraveno například v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. V tomto dokumentu je právo na sebeurčení definováno jako „právo na samostatné určení si svého politického statutu a ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje.“³⁶

---

³⁵ Montevideo Convention on Rights and Duties of States. KLABBERS, Jan, ed. International Law Documents[online]. Cambridge University Press. 2018, [cit. 2020-03-24]. DOI:10.1017/9781316577226.005. ISBN 9781316577226. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/CBO9781316577226A009/type/book_part.

³⁶ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In: *Vyhláška*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 1976, ročník 1976, číslo 120.

Přemysl Rosůlek rozděluje sebeurčení na vnitřní a vnější. Jako sebeurčení vnitřní považuje separatismus. Ten totiž podle něj nenarušuje hranice státu a menšině se dostává určitého stupně samostatnosti, zatímco u sebeurčení vnějšího, tedy secese, dochází k vytvoření nového státního celku.³⁷

Podle tohoto tvrzení, lze tedy říct, že Katalánsko prochází separatismem, protože má určitý stupeň autonomie, do budoucna se ale chce od Španělska oddělit a bude tedy usilovat o secesi.

4.4.3 Separatismus a secese

Jak již bylo výše řečeno, pojmy separatismus a secese nejsou u mnoha autorů brány jako jedno a to samé. Vytváření definic pojmů není vždy jednotné, jak již bylo možné vidět v kapitole „Národnost, národ, etnikum a etnická identita“. Ani pojmy separatismus a secese se nevyhnuly snaze o vytvoření nejjednodušší definice. I v tomto případě je nutné vycházet z předpokladu, že mnohé definice se od sebe liší geografickým nebo kulturním původem. V souvislosti s Katalánkem je časté slyšet o „katalánském separatismu“. Toto označení však není tak jednoznačné. Mnozí autoři by mohli tvrdit, že v tomto případě se jedná o separatismus, mnozí že se jedná o secesi. Tyto pojmy lze brát jako propojenou soustavu, během které se ze separatistických tendencí mohou stát secesionistické a naopak. Mnozí autoři mezi těmito pojmy nerozlišují. Níže jsou uvedeny některé definice pojmu separatismus a některé definice pojmu secese.

Rosůlek uvádí, že secese je formální vystoupení ze svazku, federace, politické či náboženské organizace apod.³⁸ Z definice vyplývá, že se nemusí jednat čistě o odtržení od existujícího státu. Lawrence Anderson vymezuje definici secese jako proces odtrhnutí teritoria od existujícího státu za účelem založit stát nový.³⁹

Dostupné také z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/mezinarodni-pakt-o-obcanskyh-a-politickyh-pravech-a-mezinarodni-pakt-o-hospodarskyh--socialnich-a-kulturnich-pravech-19852/>

³⁷ ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. s. 23-28.

³⁸ Tamtéž, s. 9.

³⁹ ADERSON, Lawrence M. *Federalism, Secession, and the American State* [online]. New York: Routledge, 2013 [cit. 2020-03-24]. DOI: 10.4324/9780203095669. ISBN 9780203095669. s. 244.

Naopak je tomu u autora Jasona Sorensa, který považuje pojem secesionismus za jakýkoliv typ hnutí, který usiluje o určitou formu samosprávy. Tuto definici by však většina autorů přiřadila k separatismu.⁴⁰

Christian-Radu Chereji popisuje secesi jen jako jeden z případů snah o separaci. Tento případ přibližuje jako snahu o úplné odloučení svého regionu od původního státu a zároveň požadavek na vytvoření státu nového.⁴¹

V otázce osamostatnění Katalánska je nejvhodnější mluvit o etnickém důvodu současně s důvodem ekonomickým. Nejčastěji tento jev probíhá u etnik, která jsou v daném státním celku menšinou.

Separatismus je jakési úsilí o oddělení i s územím z hranic stávajícího státu. Jde o společenský jev, při kterém se snaží národ, etnikum nebo společenská skupina vymáhat právo na sebeurčení. Během toho dochází ke konfliktu mezi vymáhající skupinou a státním nebo mezinárodním celkem. Separatismus může být potlačen nebo může dojít ke vzniku nového státu. K tomu může dojít více způsoby, a to dekolonizací, spojením dvou či více států, část území přejde pod správu jiného státu, oddělení a osamostatnění části státu.⁴²

Separatismus lze definovat jako snahu, která vede k oddělení a osamostatnění. Může se jednat o oddělení území, ale je možné separovat i určité náboženské přesvědčení. V případě územního separatismu se obvykle jedná o území s četnější odlišnou skupinou, než je skupina majoritní. Tato odlišná skupina se může vymezovat svou národností, náboženstvím nebo může být kulturně rozdílná.⁴³

4.4.4 Hlavní koncepty teorie secese

Teorie secese má mnoho proudů a dělení. Jedním z nich je dělení podle názorových proudů na anti-secessionisty, pro-secessionisty a na stoupence či odpůrce secese v závislosti na okolnostech.⁴⁴ Dalším možným dělením je podle Stanfordské encyklopedie filozofie dělení na čtyři kategorie. První je právo na teritorium, druhá je remediální teorie, třetí pak plebiscitní teorie a poslední je askriptivní teorie. Myšlenky Allana Buchanana

---

⁴⁰ SORENS, Jason. *Secessionism: Identity, Interest, and Strategy*. s. 150.

⁴¹ CHEREJI, Christian-Radu. *Is Separatism a Viable Solution for the Present African Civil Wars?*. *Conflict Studies Quarterly*. Issue 9. October 2014. s. 3.

⁴² ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. s. 32.

⁴³ ROŽŇÁK, Petr. *Politologie pro všechny*. s. 283.

⁴⁴ LEHNIG, Percy B. *Theories of secession*. s. 2.

byly zásadní pro rozvinutí teorie remediální. Této teorii oponuje teorie primárních práv, která je dělena na teorii národního sebeurčení a na teorii plebiscitní.

Jako hlavní koncepty budou tedy brány teorie remediální a teorie primárního práva, které si stojí v opozici a mohly by tak navzájem přinést nejširší názor na právo Katalánska na secesi.⁴⁵

4.4.4.1 Teorie remediální

Hlavní podstatou této teorie je náprava křivd nebo také anexe v minulosti. Tato teorie by mohla fungovat na základě domluvy obou zúčastněných států – jak státu majoritního, tak toho, který se snaží o secesi. V této teorii jsou také zohledněna práva menšin.

Buchanan uvádí, že právo na secesi mají ty skupiny občanů, kteří nemají za cíl svrhnout vládu, ale chtějí ukončit její kontrolu nad danou oblastí.

Buchanan nejprve vymezil dvě podmínky, za kterých je podle něj právo na secesi prakticky bezvýhradné. Jedná se o následující podmínky:

1. Skupina je obětí hrubého, systematického a dlouhodobého porušování lidských práv, případně fyzického ohrožení členů skupiny, které může mít až charakter genocidy,
2. Došlo ke svévolné anexi suverénního státu.

K výše uvedeným pak dodává i další argumenty. V jejich případě však jednostrannou secesi nepodporuje jednoznačně a postupem času od těchto argumentů spíše ustupuje.

Jedná se o:

3. Diskriminační redistribuce
4. Ochrana kultury
  - ohrožení kulturní skupiny musí být reálné a výrazné,
  - nenabízí se možnost méně drastické formy sebeurčení než secese,
  - kultura v ohrožení musí splňovat minimální standardy morality,
  - secesionistická skupina nemůže usilovat o nezávislý stát, pokud by jeho, ustavení porušovalo základní občanská a politická práva a pokud by z takového státu nebyla umožněna svobodná emigrace,

---

⁴⁵ ROSŮLEK, Přemysl. Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici. s. 56.

- původní stát ani žádná třetí strana nedisponují oprávněným nárokem na území nárokované secesionisty,
- děti ani potomci secesionistů nesmí být zbaveni základních práv a svobod.⁴⁶

Naopak pak později Buchanan k 1. a 2. argumentu přidává následující tři argumenty:

5. Trvalé, vážné a nevyprovokované porušování dohod o vnitrostátní autonomii,
6. Separatismus, v rámci sebeobranu regionu proti rozpadajícímu se státu,
7. Secesi ze zásady.

K výše uvedenému výčtu podmínek k secesi Buchanan zavádí ještě 8. podmínku, a to: Speciální právo na secesi. To může nastat po vzájemné dohodě, na základě ústavnosti nebo na základě kombinace obou předešlých možností.^{47 48}

Uvedené podmínky dělají secesi legitimní, nedávají jí však hned právo na secesi. Buchanan tak striktně rozlišuje mezi právem formulovat nárok na secesi a mezi samotným právem na akt secese. V souvislosti se secesí států vyplývá také otázka mezinárodního schválení nově vzniklého státu. V mezinárodním právu však chybí návod na správné provedení secese. Rosúlek uvádí, že právo na secesi by v systému mezinárodního práva mělo být přiznáno pouze skupinám, na kterých je vykonáváno vážné a neustálé bezpráví.⁴⁹

4.4.4.2 Teorie národního sebeurčení

Avishaiem Margalit a Joseph Raz uvádějí šest charakteristik práva na sebeurčení národa:

1. Skupina má společný charakter a společnou kulturu – např. zvyky, tradice, aktivity, vztahy, architektura, hudba, kroje a další,
2. Jedinci vyrůstající mezi členy dané kultury, budou do určité míry ovlivněni touto kulturou, a to i v případě, že nejsou ve stejné geografické oblasti,

⁴⁶ Argument „Ochrana kultury“ je legitimní pouze v případě, že je splněno dalších pět podmínek, které jsou v tomto textu znázorněna pěti odrážkami pod čtvrtým bodem.

⁴⁷ Speciální právo na secesi nespadá do remediálních teorií jako takových. Buchanan toto právo přidal z důvodu nutnosti nastolení rovnováhy mezi zájmy potenciálních secesionistů a zájmy většiny. Dle Buchanana by liberálně-demokratické státy měly toto právo zahrnout do svých ústav nebo do dodatků. Zde je však možné vidět pomyslné mantinely, které má Španělská ústava a Španělská vláda, neboť ta tuto možnost nepřipouští, secese je dle ní protiprávní.

⁴⁸ ROSÚLEK, Přemysl. Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici. s. 61.

⁴⁹ Tamtéž, s. 69.

3. Členství ve skupině je do jisté míry určeno vzájemným uznáním. Členem se lze stát v případě, že je jedinec uznán jako člen jiným členem již patřícím do skupiny,
4. Členství je významné pro sebeidentifikaci, tedy jak vnímají členové skupiny sami sebe v rámci skupiny,
5. Členství je dáno na základě přináležitosti, tedy jedinec patří do skupiny, protože tam náleží, ne protože si ji vybral,
6. Členové skupiny se zpravidla osobně neznají, charakteristickým znakem je anonymita. Identifikace probíhá na základě symbolů, specifickým slovníkem, způsoby chování a dalších.⁵⁰

David Miller rozlišoval mezi etnicitou a národem. Právo na secesi přisoudil podle něj vyvráležšímu, a tím byl podle něj národ. V rámci Katalánska je náročné rozhodovat, zda je obyvatelstvo Katalánska národem nebo jen etnickou skupinou. Pokud by se ale postupovalo podle myšlenek Millera, Katalánsko by spadalo do kategorie etnická skupina. Miller pak dále rozlišuje mezi čtyřmi typy etnických skupin. První skupinou je imigrantská skupina, druhou je skupina s etnicky smíšeným regionem, třetí je národní menšina s duální identitou a poslední pak separovaný národ.

V rámci tohoto rozdělení by se Katalánsko řadilo do skupiny národní menšina s duální identitou. Miller v rámci této skupiny uvádí i přímo příklad Katalánska. Vysvětluje, že část populace se řadí do skupiny s čistě katalánskou národní identitou, avšak větší část obyvatelstva se řadí ke dvojí národní identitě. V takovém případě radí Miller jít cestou částečného sebeurčení a nepodstupovat úplnou secesi, neboť pouze skupiny s jasně separovanou identitou se mohou kvalifikovat jako národy s oprávněním formulovat požadavek na secesi.⁵¹

V neposlední řadě srovnává Miller také své myšlenky s myšlenkami nacionalistů. Na rozdíl od nacionalistů není Miller zastáncem toho, aby měl každý národ nárok na vlastní stát. Podle něj není jedinou cestou k sebeurčení vytvoření vlastního státu. Národy mají více možností, skrze které mohou rozvíjet svou národní identitu. Mezi ty může patřit například

---

⁵⁰ MARGALIT, Avishai a Joseph RAZ. National Self-Determination. *The Journal of Philosophy*. 1990, 87(9), 439-461. s. 445-447.

⁵¹ MILLER, David. On nationality. s. 113.

devoluce.⁵² Z právního hlediska tento pojem znamená činnost, během které je přesunuto rozhodování z vyššího orgánu na nižší, což se může týkat politického uspořádání pravomocí.

4.4.4.3 Teorie plebiscitní

Tato teorie nijak nezdůrazňuje význam národů a národních identit. Naopak však zdůrazňuje právo na secesi pro teritoriálně kompaktní skupiny, popřípadě skupiny, které je od možné odlišit od jiných skupin na základě politických charakteristik.⁵³

Tato teorie se také občas nazývá teorií sebeurčení. Je to odůvodněné tím, že tyto teorie považují sebeurčení za individuální právo a podporují právo na secesi bez zavinění. Tato teorie vyzdvihuje hodnotu demokracie a také zdůrazňuje důležitost principu sebeurčení, neboť ten považují za tradičně liberálně-demokratické právo.

Harry Beran ospravedlňuje právo na secesi na základě tří základních hodnot liberální demokracie, a to:

1. Svoboda,
2. Svrchovanost,
3. Většinové vládnutí.

V rámci prvního bodu považuje Beran liberálně-demokratický stát za nástroj, který se snaží o maximální uspokojení občanských svobod. Vztahy mezi občanem a státem jsou dobrovolné. Z tohoto tvrzení vyplývá možnost změny národnosti, občanství nebo také možnost emigrace.⁵⁴

Druhým bodem je svrchovanost. Ta se opírá o liberální teorie států, jež garantují teritoriálně kompaktním skupinám možnost vyjádřit své právo na svrchovanost skrze secesi.

Posledním bodem je většinové vládnutí. Beran v rámci tohoto bodu nesouhlasí s Lincolnem, který tvrdí, že veškerá secesionistická tendence vede k dominovému efektu, který je spojený s anarchií a despotismem. Beran se snaží toto tvrzení vyvrátit na příkladu Norska a Švédska, kde secese proběhla v míru a nebyla vyvolána ani žádná řetězová reakce.

---

⁵² ROSŮLEK, Přemysl. Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici. s. 80.

⁵³ Tamtéž, s. 16.

⁵⁴ BERAN, Harry. A Liberal Theory of Secession. s. 25.

Potenciálním kandidátem na oprávněnou secesi je ta skupina, která je teritoriálně kompaktní, a pokud je její žádost na secesi jakkoliv morálně nebo prakticky uskutečnitelná.

Plebiscitní teorie se vyhrazuje vůči teritoriálnímu monopolu existujících států a zároveň nesouhlasí s remediální teorií, která podmiňuje secesi na základě anexe, bezpráví či dohodou se stávajícím státem. Z tohoto tvrzení vyplývá, že Beran nesouhlasí s právem na secesi jen na základě skupin, které jsou národnostně definované nebo na základě zkušeností z předchozího útlaku.⁵⁵

K původním třem předpokladům přidává Beran dalších sedm předpokladů, které podle něj upravují právo na legitimní secesi:

1. Skupina, která se chce odtrhnout, musí mít dostatečnou velikost, aby mohla převzít základní zodpovědnost za nezávislý stát,
2. Nově vzniklý stát musí umožnit secesi těm skupinám, které budou chtít z nově vzniklého celku vystoupit, bude-li to morálně a prakticky možné,
3. Nově vzniklý stát nesmí utlačovat nebo vykořisťovat menší skupiny,
4. Nově vzniklý stát nesmí vytvořit enklávu,
5. Nově vzniklý stát nesmí nárokovat území, které je významné pro původní stát, a to v oblasti vojenské, kulturní a ekonomické,
6. Nově vzniklý stát má své teritorium na území, které disponuje disproporčně velkým podílem ekonomických zdrojů existujícího státu,
7. Právo na sebeurčení zahrnuje secesi bez předchozího zavinění, ale jen za předpokladu spravedlivého rozdělení majetku a existujících dluhů.⁵⁶

4.4.5 Právní úprava

Nejen pojmy separatismus a secese nemají jednotnou úpravu. Na nedostatečnou úpravu mezinárodního práva Buchanan upozorňuje ve svém článku *Theories of Secession*, kde není přesně rozlišeno, zda se jedná o zákonnou nebo nezákonnou secesi. Podle

---

⁵⁵ BERAN, Harry. *A Liberal Theory of Secession*. s. 23-29.

⁵⁶ ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. s. 97.

Buchanana by měly být vymezeny přesně stanovené podmínky, díky kterým by pak nedocházelo k ohrožování demokracie a vydírání.⁵⁷

Dělení států v minulosti bylo různé. Státy vznikaly za prvé oddělením jednoho státu od druhého, přičemž prvotní stát zůstal funkční, jen s menším územím. Zde lze jako příklad jmenovat Eritreu a Etiopii, přičemž Eritrea vznikla oddělením od stále fungující Etiopie. Do této kategorie by se řadilo také Španělsko a Katalánsko.

V druhém případě vznikaly zaniknutím původního státu a vytvořením několika nových států. V případě druhém lze uvést Českou republiku a Slovensko. V minulosti mnoho států vzniklo v důsledku nedostatečné úpravy mezinárodního práva i nezákonně. Ve spojitosti s tímto lze jmenovat Českoslovenko.

Na příkladu Katalánska lze uvést nelehkou situaci, kde je nutné, aby vše bylo schváleno vládou v Madridu. Pokud ta se rozhodne, že není důvod vycházet vstříc katalánským požadavkům, jsou pak všechny katalánské kroky (například referenda) nezákonné a odvolávání na vůli lidu jsou zbytečná.

U všech zmíněných teorií secese vyvstal problém spojený s problematikou uznání státu po secesi. Nově vzniklý stát by měl pravděpodobně malou podporu ze strany ostatních států a také se objevuje problém týkající se uznání existence nově vzniklého státu ze strany ostatních států. Rozhodujícím faktorem pro uznání nového státu jsou primárně vlastní zájmy a také vnitrostátní politika. Margaret Moore přichází s řešením, svěřit secesionistický proces do rukou Mezinárodního soudu, který je podle jejích slov neutrální.⁵⁸

4.4.6 Autonomie

Pojem autonomie lze dle Sociologického slovníku z hlediska politologie vysvětlit jako stav, během kterého si subjekt mající autonomii sám vládne. V rámci státu lze tak autonomii udělit nějakému celku, skupině, národnostní nebo jazykové menšině nebo územnímu útvaru.⁵⁹

---

⁵⁷ BUCHANAN, Allen. Theories of Secession [online]. 1997 Wiley, 31-61 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2961910>, s. 45.

⁵⁸ MOORE, Margaret. The ethics of nationalism. s. 227.

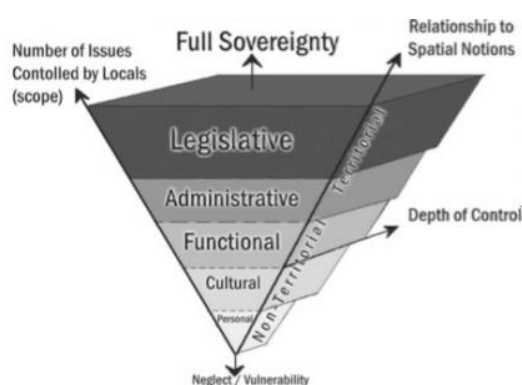
⁵⁹ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. s. 35.

Definice autonomie je možným zdrojem nedorozumění, protože často bývá nesprávně pochopena. U představitelů menšin nebo utlačovaných skupin obyvatelstva je autonomie vnímána jako vytoužené řešení, díky kterému budou moci dosáhnout svých cílů a přání. Zatímco u opačné strany, té většinové, bývá autonomie brána jako jakási hrozba, která by mohla rozvrátit územní integritu státu, soudržnost obyvatelstva a zničit národní identitu. Velkým problémem otázky správného pojetí autonomie je převládající chápání jako výlučně teritoriálního konceptu. Dalším problémem je častý názor, že prostorová autonomie je automaticky regionální autonomie. Díky tomu je chápáno, že je třeba aplikovat ji na velkou část území státu. Poslední výraznou nejasností je absence znalostí o konceptu osobní autonomie a s ní související funkční (kulturní, vzdělávací) a institucionální (organizační) autonomie. Koncept osobní autonomie pak bývá zaměňován s územní autonomií, což přináší zbytečné problémy. Tyto nejasnosti a odlišné chápání pak napomáhají k nemožnosti využití autonomie jako řešení vztahů mezi menšinou a většinou, a to nejvíce v etnickém kontextu.⁶⁰

M. Tkacik ve své studii „Characteristics of Forms of Autonomy“ analyzuje především formy autonomie. Rozdělil je na autonomii osobní, kulturní, funkční/provozní, administrativní a legislativní.

Tkacik vytvořil schéma sloužící k lepšímu pochopení těchto autonomií.

Obrázek 2 - Formy autonomie

Zdroj: M. Tkacik

⁶⁰ BUČEK, Ján. Miestna autonómia, samospráva a etnické menšiny. *Sociéologia - Slovak Sociological Review*. 2001, 33 (2), 163-184.

Ve špičce pyramidy se nachází osobní autonomie. Tato autonomie je podle grafu neteritoriální, hloubka kontroly je nízká a zároveň je na nejnižším stupni suverenity. Vzhledem ke směru šipky, která značí Neglect/Vulnerability, tedy opomíjení/zranitelnost je patrné, že zranitelnost této autonomie je také nejnižší. Během tohoto stavu nemá subjekt žádnou vlastní suverenitu a zároveň není možné, aby rozhodoval o svých vlastních záležitostech. Naopak směrem nahoru od hrotu pyramidy přibývají jednotlivé položky autonomie. Na opačném vrcholu špičky jsou zastoupené všechny autonomie a v tuto chvíli je tedy možné dosáhnout plné suverenity, která vede k naprosté samostatnosti. Závislost mezi jednotlivými autonomiemi a hloubka kontroly, tedy předěl Depth of Control značí vztah k prostoru. S přibývajícím volností se tedy rozšiřuje i geografický rozsah. Pokud má subjekt kontrolu nad větším množstvím záležitostí, ovládá větší území a hloubka kontroly nad tímto územím bude větší, než kdyby subjekt zastával nižší množství záležitostí. Na ose Number of Issues Controlled by Locals je zřejmé, že s přibývajícím kontrolou je nutné sledovat více aspektů. Zjednodušeně lze tedy říci, že s přibývajícím volností přibývá také množství aspektů a subjektů, které je potřeba řídit. Posledním aspektem, kterým se Tkacik zabývá je, zda se daná autonomie řadí do teritoriální nebo nikoliv. V případě autonomií, které patří do teritoriálního hlediska, je zapotřebí, aby mohly ovládat nějaké území, skupinu nebo jednotlivce. Mezi tyto autonomie se řadí administrativa a legislativa. Zbylé tři, tedy osobní, kulturní a funkční/provozní jsou takzvaně neteritoriální.

Ke zjištění míry suverenity je možné použít vzorec, který vychází právě z jednotlivých ukazatelů, které jsou vymezeny ve zmiňovaném schématu.

Míra autonomie = rozsah záležitostí kontrolovaných místními obyvateli * Míra kontroly těchto záležitostí * Prostorové vymezení⁶¹

---

⁶¹ TKACIK, Michael. Characteristics of Forms of Autonomy. *International Journal on Minority and Group Rights* [online]. 2008, 15(2-3), 369-401 [cit. 2020-03-05]. DOI: 10.1163/157181108X332668. ISSN 1385-4879. Dostupné z: https://brill.com/view/journals/ijgr/15/2-3/article-p369_10.xml

5. Vlastní práce

5.1 Katalánsko

Katalánsko patří mezi 17 autonomních oblastí, které se nacházejí ve Španělském království. Rozprostírá se na severovýchodě Španělska, jeho rozloha činí 32 108 m². Na severu sousedí s Francií a Andorou, na východě ji oblévá Středozevní moře, na jihu sousedí s Valencií a na západě s Aragonií.⁶²

V roce 2018 žilo v Katalánsku 7,489 milionů obyvatel, z toho zhruba 5 milionů žije v Barceloně, která je hlavním městem Katalánska.⁶³ Barcelona je zároveň sídlem parlamentu, předsednictví Generalitat a vlády. Přesto, že je Barcelona sídlem katalánské vlády, není zároveň městem, které je nejvíce ztotožňováno se snahou o separatismus.

Oriol Bartomeus, profesor politiky na autonomní univerzitě v Barceloně, rozdělil Katalánsko na tři oblasti. Do první oblasti řadí primárně malá nebo střední města, kde je podpora nezávislosti obrovská. Řadí sem však i větší města, jako například Gironu, kde je podpora také velká. Do této první kategorie lze zařadit také město Lleida, kde bylo provádělo nejvíce rozhovorů s respondenty, a bylo opravdu velmi těžké najít v této oblasti respondenty, kteří by byli proti nezávislosti. Do druhé kategorie řadí všechna města v okolí Barcelony, kde většina lidí španělsky doma mluví, ale stále je tam větší míra obyvatel s názorem pro nezávislost. Pak dodává, že je tu Barcelona – směs obou světů. Fakt, že je v Barceloně, hlavním městě Katalánska, velké množství odpůrců nezávislosti, vysvětluje na přítomnosti migrantů z jiných částí Španělska. Jejich rodiny se v šedesátých a sedmdesátých letech přesouvaly z Andalusie a z jiných koutů Španělska a přispěly tak k rozmanitějšímu spektru postojů k nezávislosti. Profesor dále odkazuje na výzkum z července 2017 provedený Centrem pro výzkum veřejného mínění, který byl financován katalánskou vládou, z něhož vyšlo najevo, že více než dvě třetiny lidí narozených v Katalánsku, majících katalánské rodiče, nezávislost chtěli. Naopak skoro dvě třetiny

---

⁶² *Katalánsko – úvod* [online]. Praha [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.katalansko.com/>

⁶³ Barcelona Population 2020. *Worldpopulationreview.com* [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/world-cities/barcelona-population/>

katalánských obyvatel, kteří se narodili mimo region nebo mají alespoň jednoho rodiče narozeného v Katalánsku, chtěly zůstat součástí Španělska.⁶⁴

Katalánsko je velmi bohaté svou přírodou, kterou tvoří rozmanité území, a to od hor, nížin až po rozsáhlé pobřeží, které se rozprostírá na 214 km. Osmnáct lokalit bylo prohlášeno za přírodní parky a chráněná krajinná území. Díky krásám, které nabízí je velmi oblíbenou turistickou destinací. V porovnání s Madridem navštívilo Katalánsko v roce 2019 19,4 milionů turistů. Oproti tomu Madrid navštívilo jen 7,4 milionu turistů.⁶⁵ K bohatství Katalánska přispívají také katalánská kultura, architektura a historie, které si během staletí vytvořily svou vlastní jedinečnou identitu, na kterou jsou Katalánci náležitě hrdí a jejíž aspekty budou blíže rozebrány později.

Symboly Katalánska jsou upraveny v Autonomním statutu Katalánska. Jako národní symboly jsou zde uvedeny vlajky, národní svátek a hymna.⁶⁶ Vlajkou Katalánska je vlajka tradičního tvaru se čtyřmi červenými pruhy na žlutém pozadí, nazývána *la senyera*. Tato vlajka tvoří základ pro červenou nebo modrou *estaladu*, vlajky katalánského separatistického hnutí, které jsou více upraveny v textu níže.

Národní svátek je ustanoven na 11. září. Jde o připomínku roku 1714, kdy v tento den byla dobytá Barcelona během války o španělský trůn, kvůli čemuž ztratila svou svrchovanost. Tento svátek je zaveden od roku 1980. Katalánsko jde v rámci tohoto svátku proti proudu. Většina národů má státní svátky jako připomínku vzniku státu. Katalánci si však tento den připomínají jako vzpomínku na zesnulé, kteří se snažili obránit Barcelonu, ztratili většinu svých privilegií, a tedy den, kdy je potřeba se o ně znovu přihlásit.⁶⁷ V současné době jsou během tohoto svátku pořádány manifestace na podporu nezávislosti Katalánska. Během tohoto dne Katalánci vyvěšují vlajky do oken a shromažďují se. Respondentka Lorena uvedla, že je pro Katalánce tento den záminkou k velké oslavě a neřízenému provolávání separatistických hesel v ulicích.⁶⁸

---

⁶⁴ KINGSLEY, Patrick. Barcelona: A Global City in the Eye of a Separatist Storm. *Nytimes.com* [online]. New York, 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

<https://www.nytimes.com/2017/10/20/world/europe/catalonia-barcelona-separatism.html>

⁶⁵ Number of international tourists arriving in Spain in 2019, by destination region. *Statista.com* [online]. Německo, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/447801/foreign-tourists-visiting-spain-by-destination-region/>

⁶⁶ *Estatut d'autonomia: article 8* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://web.gencat.cat/ca/generalitat/estatut/index.html>

⁶⁷ Diada Nacional de Catalunya #Diada2019. *Web.gencat.cat/* [online]. Katalánsko, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/reportatges/diada-nacional-de-catalunya/historia/>

⁶⁸ Rozhovor s r. Lorenou, červen 2019

Hymnou Katalánska je *Els segadors*. Vznik této hymny spadá do 17. století, kdy během války známé jako Guerra dels Segadors, tedy války ženců, muselo během třicetileté války Katalánsko poskytnout své území jako základnu pro španělské vojáky. Ti však jeho území drancovali, a proto v roce 1640 vypuklo povstání ženců. Z tohoto období pochází lidový popěvek těchto ženců. Melodie současné hymny byla přizpůsobena původní melodii lidového popěvku. Postaral se o ni Francesc Alió v roce 1892. V roce 1899 byl pak k melodii přidán modernější text, o který se zasloužil Emil Guanyavents.⁶⁹

Obrázek 4 - Vlajka Katalánska

Zdroj: Crwflags.com

Obrázek 3 - Území Katalánska v rámci Iberského poloostrova

Zdroj: Countryeconomy.com

5.2 Katalánsko v rámci Španělska

Jak již bylo zmíněno, Katalánsko je jednou z autonomních oblastí Španělska. Chod autonomních systémů v rámci Španělska je primárně popsán ve španělské Ústavě. V případě Katalánska je pak ještě upravován v katalánském Autonomním statutu z roku 2006⁷⁰. Článek 2 v Ústavě upravuje španělský národ jako neporušitelnou jednotu. Zároveň zajišťuje národnostem a regionům právo na autonomii. To se podle Ústavy však neobejde bez vzájemné solidarity. Ústavní soud to vysvětluje jako nemožnost jakkoliv narušit a

⁶⁹ "Els Segadors": la lletra. *Web.gencat.cat/* [online]. Katalánsko, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/reportatges/diada-nacional-de-catalunya/himne-nacional/>

⁷⁰ Jedná se o právní dokument, která se svou úpravou velmi podobá ústavě.

poškodit zájmy ostatních územních celků jinými autonomními společenstvími, které zrovna využívají své pravomoci. Ústava zkrátka nezávislost Katalánska ze své podstaty nepřipouští. Podle Ústavy je Španělsko jedním svrchovaným, nerozdělitelným subjektem, přičemž národnosti a regiony jsou jeho součástí, a to včetně Katalánska.⁷¹

„Španělská Ústava zřizuje hybridní systém, jenž není ani unitární ani federální, ale je založen na jednotě španělského národa a na autonomii národností a regionů, které ho tvoří. Spíše složitě a dvojnásobně rozdělení moci je zdrojem neustálých politických a justičních kontroverzí, které často musí řešit Ústavní soud.“⁷²

Dělby moci ustanovují základní pravidla, která jsou upravena právě v Ústavě Španělska. Tato pravidla jsou následující:

1. Autonomní společenství jsou oprávněna řídit všechny kompetence, které nenáleží pouze státu. Přičemž kompetence, které se autonomní společenství rozhodlo neupravovat, náleží i nadále státu,
2. Pokud nastane konflikt, mají aplikační přednost centrální předpisy, s výjimkou právě těch, které mají v kompetenci autonomní oblasti,
3. Předpisy upravující autonomní oblasti jsou doplňovány předpisy centrálními.

Mezi kompetence, které jsou upraveny ve španělské Ústavě a Katalánsko je může samo spravovat, patří:

1. Organizace samosprávných institucí,
2. Změny v obecních hranicích uvnitř území Katalánska,
3. Změny funkcí státní správy, místních korporací,
4. Územní plánování a bydlení,
5. Veřejná díla vytvořená na území Katalánska v jeho vlastním zájmu,
6. Železnice a silnice, jejichž trasy leží výhradně na samosprávném území,
7. Přístavy, rekreační přístavy a letiště, které se nezabývají komerčními činnostmi,
8. Zemědělství a chov hospodářských zvířat v souladu s obecným hospodářským plánováním,
9. Lesy a lesnictví,

---

⁷¹ THE SPANISH CONSTITUTION. *Boe.es* [online]. European University Institute [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

⁷² JONES, J. Barry a Michael KEATING. *The European Union and the Regions*. s. 116.

10. Řízení ochrany životního prostředí,
11. Plánování, výstavba a využití hydraulických projektů, kanálů a zavlažování,
12. Vnitrozemský rybolov, lov a říční rybolov,
13. Místní veletrhy,
14. Podpora hospodářského rozvoje EU samosprávného společenství v rámci cílů stanovených vnitrostátní hospodářskou politikou,
15. Řemesla,
16. Muzea, knihovny, hudební konzervatoře,
17. Památky, které jsou v zájmu samosprávného celku,
18. Podpora kultury,
19. Výuka jazyka samosprávného celku,
20. Propagace sportu,
21. Sociální pomoc,
22. Zdraví a hygiena,
23. Dohled a ochrana – vlastní policie.⁷³

V rámci výše zmíněných je možné uvést speciální pravomoci, které jsou pro Katalánsko velmi důležité. Je to například možnost v důležitých případech týkajících se Katalánska zřizovat bilaterální komise ve spolupráci se španělskou vládou. Katalánsko má tak možnost zasahovat do rozhodnutí, která se týkají jeho záležitostí. Dále jsou tu pak výsady spojené s Evropskou unií. Katalánsko se podílí na tvorbě jejích státních pozic. Dále má pak právo zúčastnit se jednání v orgánech a institucích Evropské unie. A také má výsadu týkající se možnosti uzavírání smluv na mezinárodní úrovni.⁷⁴

Tyto pravomoci tedy Katalánsko podle španělské Ústavy má, ale je také důležité zmínit článek 155 Ústavy, který opravňuje Španělsko v případě, že některá z autonomních oblastí nedostojí svým ústavním povinnostem, eliminovat, popřípadě zrušit jejich práva a

---

⁷³ THE SPANISH CONSTITUTION: article 148. *Boe.es* [online]. European University Institute [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

⁷⁴ CLOOTS, Elke, Geert DE BAERE a Stefan SOTTIAUX. *Federalism in the European Union* [online]. Oregon: Hart publishing, 2012 [cit. 2020-04-03]. ISBN 978-1-84113-242-6. Dostupné z: <https://1url.cz/uzo2j>.

pravomoci. Toto oprávnění vysvětluje tak, že je v souladu s ochranou všeobecného zájmu země.⁷⁵

Katalánsko dlouhou dobu usilovalo o to, aby bylo Španělskem uznáno jako národ. V současné době má Katalánsko status národnosti stejně jako ostatní národnosti ve zbytku Španělska. V roce 2006 referendum přijalo nový Autonomní statut, ve kterém byla upravena právě katalánská národnost na národ. Také byly pozměněny některé pravomoci týkající se financí, školství nebo například zahraniční politiky ve prospěch Katalánska. Španělský parlament tento bod textu vyškrtl, označil ho za neplatný, neboť se neslučoval se španělskou Ústavou, která zmiňuje nedělitelnost španělského národa. Bod o národu zůstal jen v preambuli katalánského Autonomního statutu z roku 2006, na což navazují i body Statutu o národních symbolech, které by podle španělské vlády měly být národnostní, aby nerozporovaly španělským národním symbolům. V roce 2010 označila španělská vláda 14 z 223 článků ve Statutu za protiústavní. Toto chování a odmítnutí možnosti na sebeurčení jako národa vzbudilo v katalánských obyvatelích velkou vlnu nevole.

„Nejsem si jistá, jestli byl rok 2005 pro katalánské obyvatelstvo lepší, ale po událostech v roce 2006 se situace velmi zhoršila.“⁷⁶

I přes neshody mezi španělským státem a Katalánkem je mnoho katalánského obyvatelstva podle průzkumů s mírou autonomie a pod španělskou vládou spokojeno. Velká část respondentů uvedla, že sto procentně nerozumí důvodům katalánských obyvatel, kteří nejsou pro separatismus.⁷⁷ Profesorka Maria jako důvod vidí snahu lidí ochránit krále, strach z občanské války a také samozřejmě strach z ekonomické situace. Uvádí, že rozdílnost názorů netkví v různorodosti věkových kategorií. Tato rozdílnost se podle ní rodí v sociálních třídách a také v „jazykovém pozadí rodin“. Jazykové pozadí rodin vysvětluje na tom, že v 50. a 60. letech přišlo do Katalánska milion a půl obyvatel jižního Španělska, kteří v současné době vychovávají své potomky v Katalánsku, ale jejich kořeny nejsou katalánské. María se vůči odpůrcům separatismu nevyjadřuje hanlivě, jen jejich názoru nerozumí. Co však považuje za špatné, že tito odpůrci mezi občany rozšiřují strach, místo toho, aby mluvili o reálných faktech. Uvádí, že ani ona jako zastánkyně separatismu,

---

⁷⁵ THE SPANISH CONSTITUTION: article 155. *Boe.es* [online]. European University Institute [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

⁷⁶ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

⁷⁷ Katalánsko, červen 2019

ani oni jako odpůrci nemohou předpovídat situaci, která nastane, a proto jí vadí, že rozsévají do populace tento strach.⁷⁸

Respondentka Agnes připomíná velmi nevybíravé chování španělské policie během některých demonstrací, kdy byla tato policie schopna zaútočit a zneškodnit důchodce. V obecném měřítku popisuje katalánské demonstrace za klidné a obecně nenásilné, čehož si velmi považuje. Katalánské separatisty popisuje jako pacifisty, kteří se ale nevzdávají a jdou si za svými cíli. Způsob, jakým se španělská policie chová k účastníkům, chápe jako nařízení vlády, která nedokáže nést zodpovědnost za své činy a raději je řeší násilím. Tyto činy považuje za naprosto zbytečné násilné chování.⁷⁹

5.2.1 Ekonomická situace

Katalánsko je díky své strategické poloze v blízkosti Středozemního moře a díky své velmi dobré dopravní infrastruktuře skvěle propojeno se zbytkem světa. Barcelona je tak výborným místem pro mezinárodní podnikatelská setkávání, k čemuž přispívá i otevřená ekonomika.

Motorem Katalánska je Barcelona⁸⁰, která se transformovala z upadajícího průmyslového města na globální bránu a jedno z evropských center pro design a biotechnologie. Barcelona je zároveň magnet pro studenty, vědce a umělce z Evropy i zbytku světa. To vše se promítá na regionální ekonomice. Výroba souvisí s trhem a výrobní služby tak zaměstnávají více než polovinu obyvatel. Malé a regionální ekonomice dominují střední podniky.⁸¹

Katalánsko je druhý nejlidnatější region ve Španělsku, představuje zhruba 16 % španělské populace. Organizace OECD uvedla, že v roce 2011 tvořilo Katalánsko svým příspěvkem 19 % španělského hrubého domácího produktu (HDP). V roce 2018 tvořilo Katalánsko z 20,16 %⁸² španělské HDP.

---

⁷⁸ Rozhovor s r. Mariou, červen 2019

⁷⁹ Rozhovor s r. Agnes, červen 2019

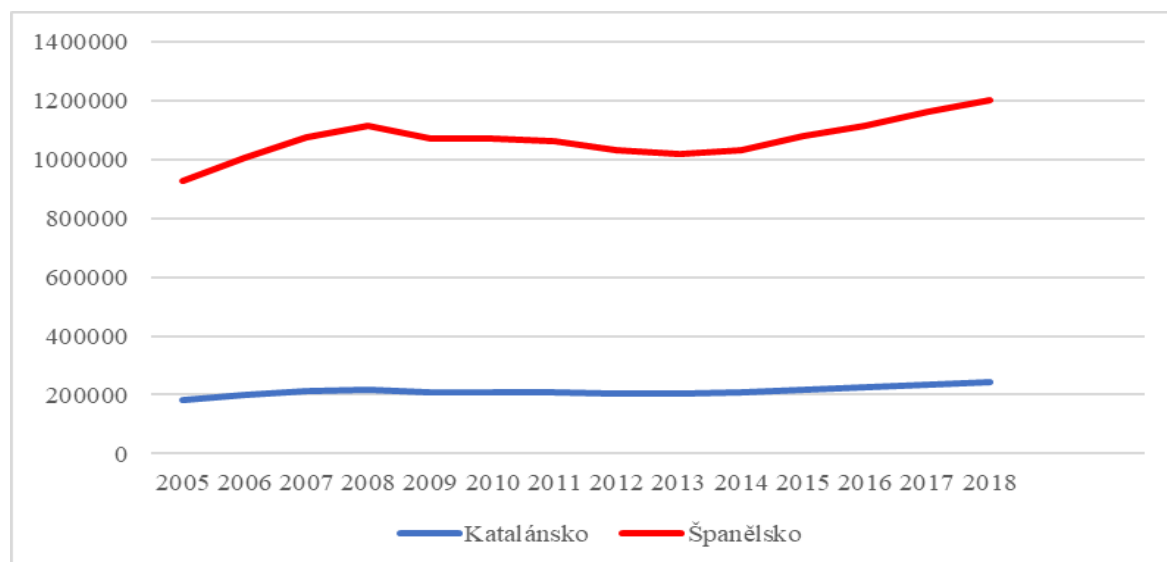
⁸⁰ Katalánsko, červen 2019

⁸¹ Catalonia. *Ec.europa.eu* [online]. European Commission [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regional-innovation-monitor/base-profile/catalonia>

⁸² Gross domestic product (GDP) in Catalonia and the whole of Spain between 2003 and 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/327063/gross-domestic-product-in-catalonia-and-spain/>

Graf č. 1 vypovídá o HDP v Katalánsku a v celém Španělsku v letech 2005 až 2018. Zobrazuje celkovou tržní hodnotu veškerého zboží a služeb, které byly produkovány v rámci země za rok. Katalánský HDP tvořil zhruba jednu pětinu španělského HDP jako celku.

Graf 1 - HDP v Katalánsku a celém Španělsku v letech 2003 - 2018

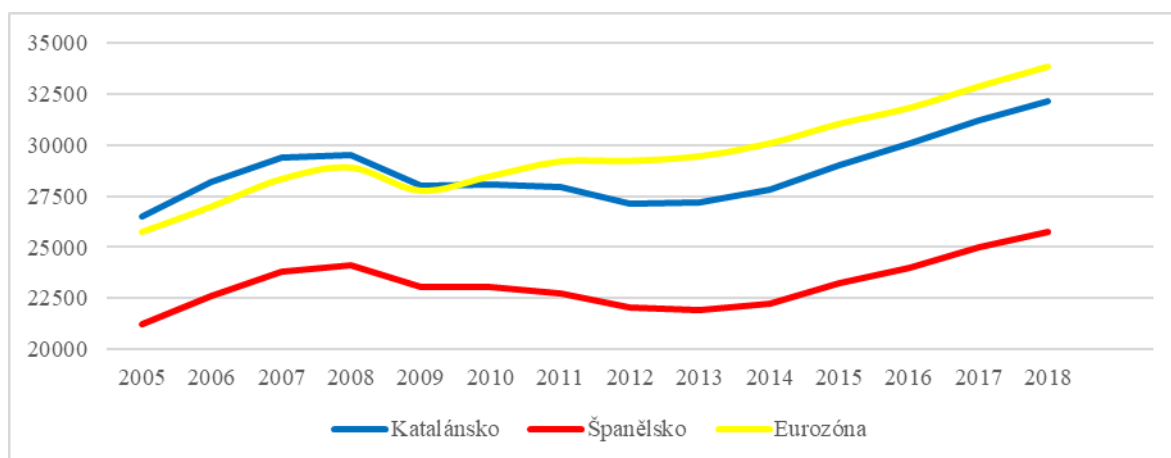
Zdroj: Statista.com

Graf níže porovnává hrubý domácí produkt (HDP) Katalánska, Španělska a průměr Eurozóny v letech 2005 až 2018. HDP se vztahuje na celkovou tržní hodnotu veškerého zboží a služeb, které jsou produkovány v rámci země za rok. Je to důležitý ukazatel ekonomické síly země. Z grafu je zřejmé, že Katalánsko mělo vyšší HDP než celé Španělsko a zároveň se více blížilo průměru Eurozóny.⁸³

⁸³ Percentage variation in volume of gross domestic product (GDP) in Catalonia, Spain and the Eurozone between 2007 and 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/327100/change-in-gdp-in-catalonia-spain-and-the-eurozone/>

Graf 2 - HDP na obyvatele v Katalánsku, ve Španělsku jako celku a v Eurozóně v letech 2004 – 2018

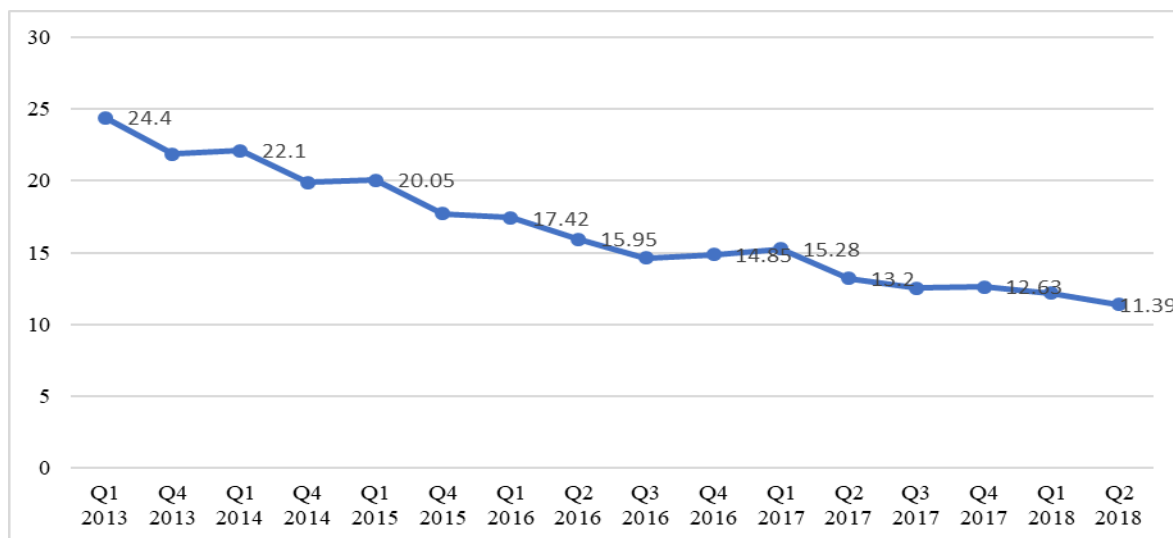

Zdroj: Statista.com

Nezaměstnanost dokázalo Katalánsko v průběhu let radikálně snížit. Mezi roky 2013 a 2018 je viditelná velmi radikální proměna. Ve srovnání se Španělskem dosahovalo průměrně nižší míry nezaměstnanosti. Významný rozdíl lze pozorovat v roce 2018, kdy mělo Španělsko ve druhém čtvrtletí míru nezaměstnanosti 15,7 % zatímco Katalánsko pouze 11,39 %.⁸⁴

⁸⁴ Unemployment rate in the Spanish autonomous community of Catalonia from 1st quarter 2013 to 2nd quarter 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/456113/unemployment-rate-in-catalonia/>

Graf 5 - Míra nezaměstnanosti v Katalánsku od 1. čtvrtletí 2013 do 2. čtvrtletí 2018

Zdroj: Statista.com

Profesor ekonomie Alain Cuency, vyučující na univerzitě v Zaragoze, se vyjadřuje k ekonomické situaci Španělska, která by nastala po odtržení Katalánska, negativně. Vytvoření hranic by podle něj mělo negativní vliv na pracovní místa a na příjmy na obou stranách. Tyto ztráty by byly vyvolány překážkami obchodu, finančními problémy a také by se podle něj zvýšily výdaje na potřeby nového státu. I když Katalánsko představuje zhruba 16 % španělské populace, tak významně přispívá k celkové španělské ekonomice. V roce 2017 to bylo dle regionální vlády 223,6 miliard eur, což představuje asi 20 % z celkového HDP Španělska. Dále profesor dodává, že tento příspěvek je vyšší, než jaký dává Kalifornie do Spojených států.⁸⁵

Respondentka Maria uvádí, že právě ekonomika a ekonomická situace (podle odpůrců separatismu negativní), která by mohla nastat po odtržení, je používána jako nástroj k zastrašení lidí, kteří jsou otevřeni debatě o separatismu. Dle ní by mohla být situace v pořádku, kdyby se přešlo k novému způsobu řešení přerozdělování zdrojů a nepoužíval elitářský způsob přerozdělování.⁸⁶

⁸⁵ BOSCH, Sofía. Here's how bad economically a Spain-Catalonia split could really be. *Cnbc.com* [online]. USA: CNBC, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.cnbc.com/2017/09/21/heres-how-bad-economically-a-spain-catalonia-split-could-really-be.html>

⁸⁶ Rozhovor s r. Mariou, červen 2019

Profesorka Agnes považuje ekonomickou situaci Katalánska zároveň jako výhodu a zároveň jako nevýhodu. Jako výhodu ji považuje proto, že Katalánsku věří, že by se o sebe dokázalo po odtržení postarat. Jako nevýhodu však spatřuje to, že právě to je jeden z důvodů, proč nechce Španělsko dovolit Katalánsku odtržení – ztratilo by jednoho z předních tahounů španělské ekonomiky.⁸⁷ Sdílí stejný názor jako respondentka Maria ohledně strachu, který panuje ve společnosti ohledně ekonomické situace, která by mohla nastat. Myslí si, že se lidé obávají, že bude muset stát začínat od počátku a také že nebude členem Evropské unie.⁸⁸ V souvislosti s tím uvádí situaci, kdy měly nadnárodní společnosti sídlící v Katalánsku možnost odsunout své centrály mimo toto území. Společnosti projednávají tento přesun, aby zabránily riziku, že by jejich centrála sídlila nelegálně mimo Eurozónu, kdyby k odtržení došlo. Mezi firmy, které ohlásily plány na přesun centrály patří například banka Caixa, Banco Sabadell, Cellnex, Abertis, Inmobiliaria Colonial, Oryzon, Eurona a další.

Tara Jessop ve svém článku z roku 2017 mluví o Katalánsku jako o hnací síle země. Odůvodňuje to tím, že od průmyslové revoluce se Katalánsko specializovalo na výrobu a obchod s textilem. V poslední době se však region stal centrem komunikačních technologií, a dokonce i finančnictví, přičemž většina odvětví se podle tohoto článku soustředila v Barceloně. Toto tvrzení bylo do jisté míry pravdivé, avšak po přesunu centrály velkých bank a jiných společností, jak bylo zmíněno výše, není možné již považovat toto tvrzení za sto procentní.⁸⁹

„Téměř polovina populace Katalánska jsou lidé pocházející ze španělských regionů nebo jejich děti, vnuci.. tito lidé se cítí jako Španělé. Ale to se možná změní, když si tito lidé uvědomí ekonomické škody, které máme kvůli Španělsku. Nedostatek investic je proti celé populaci.. separatistů nebo odpůrcům separatismu.“⁹⁰

Problémem, na který Katalánci upozorňují je, že polovina daní z příjmu a daní z přidané hodnoty vytvořené v regionu, spolu s procentem některých dalších daní, jde do centrální španělské vlády. Ve spojitosti s tím udělala agentura Reuters v roce 2019

---

⁸⁷ Rozhovor s r. Agnes, červen 2019

⁸⁸ Rozhovor s r. Mariou, červen 2019

⁸⁹ JESSOP, Tara. 11 Reasons Why Catalonia Is a Unique Region in Spain. *Theculturetrip.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://theculturetrip.com/europe/spain/articles/six-reasons-why-catalonia-is-different-from-spain/>

⁹⁰ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

průzkum, z něhož vyšlo najevo, že Katalánsko platí Španělsku o 12 miliard dolarů více, než se vrátí – což odpovídá pěti procentům jeho regionální hospodářské produkce.⁹¹ Hlavním argumentem katalánských separatistů je tvrzení, že je Katalánsko hlavním motorem ekonomiky země. Toto tvrzení je do jisté míry postaveno na nadprůměrnosti produkce HDP⁹², ale z větší části, na odsunu daní madridské vládě.

Španělsko má progresivní daňový systém, což znamená, že bohatší regiony z důvodu přerozdělování bohatství, platí vyšší daně než regiony chudší. Fiskální deficit tak odráží skutečnost, že se jedná o jeden z nejbohatších regionů. Katalánská vláda však s tímto systémem nesouhlasí. V případě odtržení by už nebyla povinna platit tyto daně Španělsku.

„Není to o tom, že by se Katalánsko nechtělo dělit, spíš je to o tom, že přispíváme velké peníze a sami pak máme velké mezery například ve zdravotnictví, protože tam nemůžeme přispět, kolik bychom chtěli.“⁹³

Další ukazatele ekonomiky tohoto regionu jsou popsány v kapitole „Srovnání situací v Katalánsku, Baskicku a Galicii“.

5.2.2 Specifika katalánské kultury

Kulturní tradice katalánského obyvatelstva je velmi bohatá. Díky ní mohou ukazovat svou nezávislost na Španělsku a jeho kultuře, čehož si ve chvílích separatistických tendencí velmi cení. Ze snah o demonstraci těchto odlišností se pak dále rodí katalánský nacionalismus, potažmo separatismus, který je upraven v samostatné kapitole níže. Podle respondentů se katalánská kultura vyvíjela na základě tří hlavních aspektů. Těmi jsou jazyk, kultura a historie.⁹⁴

„Myslím si, že nejvíc nás vymezuje náš jazyk. Bez toho bychom nebyli námi. Dál pak asi tradice a svátky, naše jídlo a taky hodně historie. Křivdy, které se nám staly nás hodně posílily.“⁹⁵

---

⁹¹ MAQUEDA, Antonio. No, Catalonia is not being robbed: An analysis of the figures does reveal, however, that the region is slightly underfunded compared to the national average. *English.elpais.com* [online]. Madrid, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://english.elpais.com/elpais/2017/09/26/inenglish/1506410252_592782.html

⁹² Pro srovnání, regiony s nejnižší mírou HDP jsou například La Rioja - 1,5 %; the Autonomous City of Ceuta – 1,6 %; Castilla y León – 1,7 %; the Autonomous City of Melilla – 1,8 %.

⁹³ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

⁹⁴ Katalánsko, červen 2019

⁹⁵ Rozhovor s r. Juliou, červen 2019

„Máme náš tradiční tanec sardanu, delikatesní jídlo, máme architekturu v Barceloně od Gaudího a určitě mnohem více... máme také vlastní literaturu v katalánštině.“⁹⁶

5.2.2.1 Jazyk

Podle respondentů je důležitým pilířem jejich etnické identity jazyk.⁹⁷ Katalánština patří mezi jazyky indoevropské. Řadí se do románské skupiny, přesněji iberorománské.⁹⁸

V průběhu let prošla velkým množstvím krušných období. V minulosti byla například zakazována. V této souvislosti lze zmínit 19. století, kdy bylo navázáno na Cádizskou ústavu, která vylučuje jazykovou různorodost státu. Katalánština nemohla být vyučována a obyvatelstvo bylo vedeno k tomu, aby na sebe vzájemně donášelo, v případě, že by někdo hovořil katalánsky. Dále lze zmínit období frankismu mezi lety 1939 a 1975. Katalánština byla v minulosti zesměšňována v dramatech, kde byla používána jako komický prvek, kterým hovoří jen lidové postavy, nikoliv šlechta a výše postavené vrstvy obyvatelstva. Avšak díky snahám o obranu katalánského jazyka se nepodařilo katalánštinu vymýt. Po smrti Francisca Franca se situace uvolňuje a v roce 1979 se stala katalánština oficiálním jazykem Katalánska. V roce 1983 se stala oficiálním jazykem na Baleárských ostrovech, v roce 1993 v Andoře. V roce 1983 byl také schválen zákon, který umožnil vyučovat katalánštinu na školách a univerzitách.⁹⁹ I přes utlačování katalánského jazyka nebylo potřeba, aby ji obnovovali národní buditelé, neboť si uchovala kontinuitu se středověkou katalánštinou.¹⁰⁰

Podle španělské Ústavy je kastilština oficiálním jazykem Španělska.¹⁰¹ Katalánsko má však podle Estatut d'Autonomia de Catalunya (Autonomní statut Katalánska), který vymezuje základní institucionální předpisy Katalánska, stanoveno, že katalánština je oficiálním jazykem Katalánska.¹⁰² Díky tomu je možné využívat katalánštinu na úřadech,

---

⁹⁶ Rozhovor s r. Arthurem, červen 2019

⁹⁷ Katalánsko, červen 2019

⁹⁸ KOKAISL, Petr. *Etnické minority v Evropě*. s. 21.

⁹⁹ Origins and History. *Llengua.gencat.cat* [online]. Katalánsko, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://llengua.gencat.cat/en/el-catala/origens-i-historia/>

¹⁰⁰ KOKAISL, Petr. *Etnické minority v Evropě*. s. 55.

¹⁰¹ THE SPANISH CONSTITUTION: article 3. *Boe.es* [online]. European University Institute [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

¹⁰² *Estatut d'autonomia*: article 6 [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://web.gencat.cat/ca/generalitat/estatut/index.html>

vyučovat ho ve školách, na dopravních značeních nebo na jiných značkách je vždy nápis jak v katalánštině, tak i v kastilštině, avšak nápis v katalánštině je vždy nad kastilským nápisem.

Vedle kastilštiny, galicijštiny a baskičtiny je katalánština jedním ze čtyř oficiálních jazyků Španělska. Zhruba 40 % španělské populace žije na území, kde jsou dva oficiální jazyky a zhruba 28 % obyvatelstva žije na území, kde je oficiálním jazykem katalánština. Přibližně 7,3 milionu lidí mluví katalánsky a 9,8 milionů lidí katalánštině rozumí.¹⁰³

Tabulka č. 2 upravuje data z roku 2018. Je možné pozorovat jazykové porovnání katalánštiny a španělštiny v Katalánsku. Je zřejmé, že majoritním jazykem je španělština. Katalánština je však zjevně poměrně dost rozšířená. Domluvit se nebo něco přečíst je schopná většina populace. Hůře je na tom psaní, protože katalánština má některé znaky, které obecná španělština nemá. Hůře hodnoceným bodem je také porozumění ve všech institucích, kde je nutné používat specifické výrazy pro danou instituci, jako jsou například soudy nebo úřady.¹⁰⁴

Tabulka 2 - Znalost katalánského a španělského jazyka v různých formách komunikace

Jazyk	%				
	Porozumění	Mluvená forma	Čtení	Psaní	Porozumění ve všech institucích
Katalánština	94,4	81,2	85,5	65,3	64,7
Španělština	99,8	99,5	98,5	97,6	97,5

Zdroj: Idescat.cat

Tabulka č.3 vypovídá o frekvencii jazykového využití. V tabulce se objevuje katalánština, španělština, ale také možnost, že se respondenti narodili v rodině, ve které se mluvilo katalánsky i španělsky, a tak jedinec tuto dvojitost využívá v rámci své

¹⁰³ Barcelona's languages: Barcelona has two official languages. *Barcelona.de* [online]. Government of the Balearic Islands. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.barcelona.de/en/barcelona-languages.html>

¹⁰⁴ Knowledge of languages: Catalan, Spanish, English and French: Population aged 15 years and over according to knowledge of languages. *Idescat.cat* [online]. Katalánsko, 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10367&tema=cultu&lang=en>

identifikace a také je schopný a ochotný využívat oba tyto jazyky ve stejném poměru v běžném životě.

Respondent David uvádí, že používá španělštinu více ve formálních záležitostech a doma. Mezi formální záležitosti řadí práci nebo když musí napsat důležitý email profesorům na univerzitu. Není však schopný vysvětlit, proč právě v těchto záležitostech používá více španělštinu i přesto, že pracuje v Katalánsku a univerzita, na které studuje, je také katalánská.¹⁰⁵ Naopak jeho přítelkyně Lorena používá katalánštinu právě ve formálních záležitostech a španělsky hovoří spíše doma nebo s přáteli.¹⁰⁶ U Loreny je to z toho důvodu, že v domácnosti bydlí se svými prarodiči, kteří jsou z jihu Španělska a katalánsky neumí. David mluví doma se svou matkou také více španělsky. Jeho matka katalánštině rozumí, ale od mala s ním mluvila španělsky, protože je také z jihu Španělska, a je to tak pro ně komfortnější.

„Když jdu do supermarketu, tak mluvím katalánsky, když jsem na bytě se svými spolubydlícími, tak to střídám.“¹⁰⁷

Respondent Arthur, který pracuje na soudním dvoře, uvádí, že doma mluví výhradně katalánsky. V práci mluví také převážně katalánštinou, jen v případě, že spolupracuje s lidmi, kteří katalánštinou nehovoří, používá španělštinu.¹⁰⁸

Mnoho Katalánců je schopných přecházet v průběhu rozhovoru mezi jazyky a používat slovní zásobu z obou z nich.¹⁰⁹

Z tabulky je také možné vyčíst, že katalánštinu, jako rodný jazyk má méně procent obyvatel. To je pochopitelné, neboť katalánského obyvatelstva je méně, je však možné pozorovat, že pokud jedinec přijme katalánštinu jako svůj rodný jazyk, udrží si jazykovou identifikaci a je schopný používat ho v běžném životě. Je také možné vidět, že 4,8 % obyvatelstva navíc přijme katalánštinu jako jazyk, se kterým se identifikuje. Naproti tomu v rámci španělského jazyka lze pozorovat, že 52,7 % populace se rodí do španělsky mluvící rodiny, zatímco jen 46,6 % obyvatelstva se s tímto jazykem také identifikuje.

Z tabulky je možné soudit, že Katalánci, jsou hrdí na svůj rodný jazyk, na svou etnickou identitu a kvůli snaze o separatismus je pro ně důležitější udržet si tuto identitu a

---

¹⁰⁵ Rozhovor s r. Davidem, únor 2019

¹⁰⁶ Rozhovor s r. Lorenou, červen 2019

¹⁰⁷ Rozhovor s r. Lydiou, červen 2019

¹⁰⁸ Rozhovor s r. Arthurem, červen 2019

¹⁰⁹ Katalánsko, červen 2019

podporovat vývoj a rozšíření jazyka. Zároveň však velká část respondentů vypověděla, že stěhování španělského obyvatelstva do Barcelony a jiných katalánských měst podněcuje Katalánce k většímu bilingvistu.¹¹⁰

Tabulka 3 - Frekventovanost jazykového využití

Jazyk	%		
	Rodný jazyk	Jazyk, se kterým identifikují	Běžně užívaný jazyk
Katalánština	31,5	36,3	36,1
Španělština	52,7	46,6	48,6
Katalánština a španělština	2,8	6,9	7,4

Zdroj: Idescat.cat

5.2.2.2 Kultura

Kultura jde podle Sociologického slovníku souhrn životních norem, hodnotových představ a životních podmínek obyvatel na časově a prostorově omezeném úseku.¹¹¹ Lze ji dělit na kulturu hmotnou a nehmotnou. Do hmotné kultury lze řadit architekturu, tedy sakrální i feudální stavby, různé druhy artefaktů, archeologické nálezy a ostatní hmatatelné materiální prvky. Do nehmotné kultury lze řadit myšlenky, názory, umění, filozofii, náboženství, vědu, jazyk, sport a zábavu.

Hmotná kultura

V rámci hmotné kultury se nejvíce respondentů zmiňovalo o architektuře a o literatuře.¹¹²

Literatura, stejně jako katalánština, prošla v průběhu let různými dobami temna. Společně s katalánským jazykem byla zakazována, avšak autoři psali v katalánštině i přes zákazy. I přes to, že většina respondentů uvedla, že je podle nich literatura vymezující pro katalánsku kulturu, nebyli schopni uvést, jakým způsobem literatura jejich kulturu

¹¹⁰ Survey on Language Uses of the Population. 2018. *Idescat.cat* [online]. Katalánsko, 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/novetats/?id=3329&lang=en>

¹¹¹ JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. s. 138.

¹¹² Katalánsko, červen 2019

specifikovala. Samozřejmě existuje mnoho katalánských autorů, kteří díky svému psaní udržovali jazyk i v jeho krušných časech, respondenti však neuvedli nějaké výrazné odlišení od literatury španělské.

Do hmotné kultury lze řadit architekturu, tedy sakrální i feudální stavby, různé druhy artefaktů, archeologické nálezy a ostatní hmatatelné materiální prvky.

Velikány, kteří se podíleli na tvorbě kultury jsou například Salvador Dalí, Joan Miró nebo také například Antonio Gaudí, kterého si Katalánci nadmíru váží za jeho architektonické zásahy do architektury. Už jen kvůli jeho komplexu Sagrada Familia se do Barcelony sjíždějí davy turistů. Navíc sedm jeho architektonických počínů bylo uznáno jako světové památky UNESCO. Rozdílnost mezi architekturou barcelonskou a tou madridskou tkví ve větší modernosti té madridské, zatímco architektura katalánská je více klasická.¹¹³

Kultura nehmotná

Do nehmotné kultury lze řadit myšlenky, názory, umění, filozofii, náboženství, vědu, jazyk, sport a zábavu. Respondenti dle svých výpovědí označili jako nejdůležitější aspekty kultury své tradice, svátky a kuchyni.^{114 115}

Dr. Hayk Paronyan, který popisoval ve svém článku rozdíly mezi katalánskou a španělskou kulturou, zmínil, že hlavní rozdíl těchto dvou národů spočívá v jejich kulturním vnímání. Toto své tvrzení demonstroval na dvou událostech národního měřítka, která osvětlují kulturní rozdíly mezi nimi.¹¹⁶ První jmenoval býčí zápasy, které jsou z historického hlediska specifické pro Španěly – mají ukazovat sílu a boj. Zatímco pro Katalánce je velmi typické stavění „lidských hrad“. Jde o tzv. castells, které má ukazovat na význam týmové práce.

Již zmínění **castellers** v roce 2010 získali status světového dědictví UNESCO.¹¹⁷ Termín castells je používán pro lidskou věž jako takovou a castellers jsou lidé, kteří ji tvoří. Tyto lidské věže bývají často pořádány během různých festivalů, oslav národních

---

¹¹³ PARONYAN, Hayk. Difference between Spain and Catalonia. *differencebetween.net* [online]. 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.differencebetween.net/miscellaneous/politics/difference-between-spain-and-catalonia/>

¹¹⁴ Vyjma jazyk a historii

¹¹⁵ Katalánsko, červen 2019

¹¹⁶ Tamtéž

¹¹⁷ Human towers. *ich.unesco.org* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ich.unesco.org/en/RL/human-towers-00364>

svátků nebo při jakékoliv slavnosti oslavující existenci Katalánska. Jednotliví castellers se zpravidla předhánějí v tom, kdo postaví vyšší věž. Jako podstavec této věže bývají vybíráni statní muži, zatímco směrem k vrcholu lezou spíše drobné ženy a někdy i děti.

Významným novodobým prvkem jsou **sporty a národní hry**. Katalánci jsou hrdými fanoušky fotbalového klubu FC Barcelona. Oficiálním projevem této hry není výhra jako taková, ale reprezentace Barcelony a Katalánska jako celku. Derby mezi FC Barcelona a Real Madrid se nazývá El Classicem a je jedním z nejsledovanějších klubových zápasů na celém světě, neboť jsou tyto dva kluby nesmiřitelné. Jako jeden z důvodů lze uvést právě nevraživost kvůli politické situaci. Pokud se toto derby hraje, veškeré další katalánské kluby berou toto utkání jako otázku cti a vehementně fandí klubu FC Barcelona. „*I když se absolutně nepovažuji za fanouška fotbalu a ani nerozumím pravidlům, tak když je zápas Barcy proti Madridu, jdeme s kamarády posedět do baru a fandit. V tuhle chvíli se ve mně probouzí fanoušek fotbalu, jinak ne.*“¹¹⁸

K etnickým atributům vymezujícím etnickou identitu Katalánska se také řadí **katalánská kuchyně**. Ta sice není natolik odlišná od té španělské, má však několik pokrmů, které jsou pro ni typické. Mezi ty je možné řadit například klobásu butifarra. Jedná se o vepřovou klobásu, která je nejčastěji podávána s bílými fazolemi. Dalším příkladem katalánského pokrmu je fideuas. Toto jídlo je velmi podobné španělské paelle, avšak místo rýže, jsou v něm nudle. Je to pokrm z těstovin, ryb, sépií, chobotnic, měkkýšů a v neposlední řadě citronu, který celý tento pokrm dochucuje. Z dezertů lze zmínit crema catalana, která má ve svém názvu už přímo zmínku o tom odkud pochází. Tento dezert je velmi podobný creme brulée. Rozdíl je, že v crema catalana je oproti creme brulée skořice a citronová kůra místo vanilky.¹¹⁹ Je důležité podotknout, že crema catalana je známá od 14. století, tedy tři století před první zmínkou o creme brulée. Dále je velmi tradiční pokrm pa amb tomate. Pa amb tomate je chléb potřený olivovým olejem a rozmačkanými rajčaty. Tento jednoduchý pokrm je však velmi oblíbený při jakékoliv příležitosti a v obchodech je možné nalézt kalíšky s rozmačkanými rajčaty, které mohou být lehce dochuceny a jsou určeny právě k přípravě tohoto pokrmu.

Respondentka Julia rozlišuje katalánskou kuchyni na horskou a na přímořskou. Podle ní je okolo pobřeží nebo ve městech, která jsou moři blíž, možné navštívit

---

¹¹⁸ Rozhovor s r. Bertou, červen 2019

¹¹⁹ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

restaurace, mající ve svých menu pokrmy s větší koncentrací ryb a mořských plodů než například v restauracích, které se nacházejí v horských oblastech. V těch je možné ochutnat pokrmy s vepřovým masem. V horských oblastech se totiž často chovají prasata.

Všichni respondenti se shodli na tom, že proti španělské kuchyni nic nemají, ba naopak, mají ji velmi rádi.¹²⁰ Dalším důležitým prvkem jsou **tance**. Přestože je v Barceloně a dalších katalánských městech možné nalézt skupiny vystupující s flamencem, nejde o tanec, který by byl nějak zakořeněný v katalánské historii, je spíše reakcí na odpovídající turistický požadavek na „španělskou zábavu“. Tancem, který je pro katalánce skutečně typický je sardana. Je to skupinový tanec, během něhož se tanečníci pohybují v kruhu a současně zpívají. Sardanu je běžné provádět během festivalů a různých oslav, stejně jako castellers. Avšak z mého vlastního pozorování lze říct, že tento tanec byl tančen nejen během významných událostí, festivalů a svátků, ale jen tak pro radost během večerů. Ve městě Lleida bylo možné častokrát vidět skupinu návštěvníků restauračního zařízení, kteří se během návštěvy zvedli a začali sardanu tančit, jen na popud příjemné písničky, která zrovna v daný okamžik zněla.

Prvkem, který vymezuje katalánskou kulturu od té španělské jsou také **svátky a tradice**. Mezi takové patří například Vánoce. Jako v jiných státech jsou založeny na křesťanské tradici, a tak je mnoho věcí totožných se Španělskem. Jednou z rozdílů je ale například slavení Vánoc. Ve Španělsku věří, že dárky nosí obdoba Santy Clause – Papá Noel nebo v některých rodinách Tři králové. V Katalánsku je to Tío de Nadal. Je to dřevěné poleno, které se kolem 8. až 13. prosince začne obstarávat. Nejprve mu rodiny namalují veselý obličej a pak mu během zbývajících dní do Vánoc nosí pamlsky. Ty pak z pohledu dětí přes noc záhadně mizí. Čím více je poleno nakrmené, tím více dárků je možné očekávat pod vánočním stromečkem. Pak se podle zvyku 24. nebo 25. prosince sejdou všechny děti z domácnosti s klacíky v rukou, aby mohly tomuto polínku sázet údery. Během toho zpívají koledy. Pak musí na chvíli zavřít oči a po jejich otevření se opět záhadně pod polínkem objeví dárky.¹²¹ „*Tío de Nadal doma máme. Ale jen malou postavičku jako symbol Vánoc. Tradice mlácení tyčí do polena je spíš pro děti.*“ Takto se k tradici vyjádřil respondent David, který k obdarování své rodiny používá běžný vánoční stromeček.

---

¹²⁰ Katalánsko, červen 2019

¹²¹ Rozhovor s r. Martou, červen 2019

Další zvyklostí je postavička Caganera v betlémě. Tato postavička je většinou posazena někde v koutě betléma, neboť má stažené kalhoty a sedí na toaletě. Caganer je většinou vyobrazován jako sedlák k černými kalhotami, bílou košilí a tradiční katalánskou čepicí barretinou. V současné době je však velmi moderní vyobrazovat jakoukoliv postavu do Caganera. Své postavičky mají tedy politici, hráči fotbalu ale také například papež. Dle respondenta Davida je také běžné mít doma postavičku caganera s obličejem představitele španělské vlády, jako jeho zesměšnění.¹²² Tato zvyklost pochází pravděpodobně z přelomu sedmnáctého a osmnáctého století označovaného jako období extrémního realismu, které bylo specifické popisy místního života a zvyků.¹²³

Podle respondentů patří ke svátkům specifickým pro Katalánsko 23. dubna, 24. června a 11. září.¹²⁴

Svátek svatého Jiří se slaví 23. dubna. Respondentka Sara tento svátek popisuje jako svátek svatého Valentýna, ale katalánský. „*Chlapci dají dívkám květinu, a ty jim na oplátku dají knihu. Vzešlo to z legendy, kde král zabil draka a z jeho krve vyrostla růže, kterou dal princezně. Během těchto dní je možné vidět na ulicích stánky s knihami a pouliční prodejce květin.*“¹²⁵ Tomuto dni se také přezdívá „Den knih“.¹²⁶

24. června je oslavován svátek svatého Jana. V tento den jdou lidé o půlnoci oslavovat začátek léta a během toho jsou pořádány ohňostroje. Lidé také chodí na pláže nebo do barů a oslavují tam.¹²⁷

11. září je známé jako Národní den Katalánska. Tento den je uznán jako národní svátek v Autonomním statutu Katalánska, jehož vznik byl již popsán v kapitole „Katalánsko“. „*Tento den je v současnosti spojen s událostmi z října 2017. Katalánci jdou do ulic, časté jsou demonstrace, hlavně v Barceloně. Vykřikujeme pro-separatistická hesla a hesla týkající se svobody politických vězňů.*“¹²⁸

---

¹²² Rozhovor s r. Davidem, červen 2019

¹²³ The caganer. *Amicsdelcaganer.cat* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.amicsdelcaganer.cat/angles/figura/figuracaganer.htm>

¹²⁴ Katalánsko, červen 2019

¹²⁵ Rozhovor s r. Martou, červen 2019

¹²⁶ Rozhovor s r. Davidem, červen 2019

¹²⁷ Rozhovor s r. Sarou, únor 2019

¹²⁸ Rozhovor s r. Davidem, červen 2019

„Pro mě a moje město je velmi důležitým svátkem Festa Major. Tento svátek záleží na lokalitě. Každé město ho může mít jinak, ale v ten den je také volno. Během dne se tančí, koukáme na castellers a jíme mnoho dobrého jídla.“¹²⁹

Mezi aspekty vymezující kulturu lze zařadit také náboženství, přesněji katolictví. Oba tyto národy lze spojovat s katolickou církví. V současné době však počet věřících u obou národů klesá. Ve Španělsku se v roce 2019 hlásilo ke katolictví 68,9 % obyvatel. Katolictví je tak většinové, avšak procento obyvatel, kteří skutečně navštěvují mše a chodí ke zpovědi je pouze 22 %. Nevěřících a agnoistů je ve Španělsku 29,1 %. V porovnání s Katalánkem si Španělsko určitě vede co do počtu věřících lépe. V Katalánsku se 52 % považuje za katolíky, na mše a ke zpovědi však chodí jen 10,9 % obyvatelstva.¹³⁰ Sekularizace v rámci Katalánska si prošla několika vlnami. Tou nejmohutnější a z katalánského pohledu poměrně pochopitelnou byla sekularizace během Frankovy diktatury, kdy Katalánsko ztratilo svá práva. Fraco byl velkým zastáncem katolictví, a tak není divu, že věci spojené s Frankem nebyly Kataláncům po chuti.

Tato sestupná tendence bude pravděpodobně i nadále pokračovat, neboť téměř 50 % ve věku 18 až 24 se prohlašuje za nevěřící a přesahuje tak procento věřících.¹³¹ To lze doložit také na odpovědích respondentů. Všichni respondenti, kteří stále navštěvovali nějaký stupeň školní výuky, uvedli, že se považují za nevěřící. Rodiče některých z nich víru v Boha mají, ale aktivně ji nepraktikují.¹³² Z respondentů, kteří se řadili do kategorie 40+ uvedli pouze respondenti Manel a Arthur, že jsou věřící. Aktivně do kostela a na zpovědi však také nechodí. *„Můj vztah k náboženství není moc silný. Moji rodiče byli narozeni a vychováváni jako katolíci. Já jsem katolík od narození, ale do kostela moc nechodím.“¹³³*

5.2.2.3 Historie a území

Výrazný historický zásah zanechali jak na španělském, tak na katalánském území Řekové, kteří se zde usadili v 6. století. Následně se na tomto území vystřídali Kartaginští a

---

¹²⁹ Rozhovor s r. Sergim, červen 2019

¹³⁰ España deja de ser católica: ya hay más ateos y no creyentes que católicos practicantes. *Eldiario.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.eldiario.es/sociedad/Espana-catolica-creyentes-catolicos-practicantes_0_926707871.html

¹³¹ Tamtéž

¹³² Katalánsko, červen 2019

¹³³ Rozhovor s r. Arthurem, červen 2019

Římané a později po nich Vizigóti, ty však v 8. století pohltila muslimská expanze Arabů a Berberů.¹³⁴

Dalším velmi významným obdobím, které ovlivnilo dějiny Španělska a Katalánska je reconquista, která začala v 11. století. Během reconquisty docházelo ke znovudobývání území a vytlačování muslimů. V průběhu reconquisty, se ve 12. století stalo Katalánsko součástí Aragonského království.¹³⁵

Do období reconquisty spadá také počátek Katalánské autonomie, získané ve 14. století. V tomto období byl ustanoven parlament a moc krále nad Katalánkem byla omezena. Autonomie Katalánsku vydržela do roku 1469. V tomto roce uzavřel sňatek Ferdinand II. Aragonský a Izabela Kastilská. Sňatkem se spojilo území Aragonu, pod které patřilo i Katalánsko. Toto nově spojené území bylo začleněno pod vládu Karla V. Habsburského a spadalo tedy do Španělského království. Katalánsko mělo z roku 1359 tzv. Generalitat, tedy svůj vlastní palác, ve kterém sídlili představitelé katalánské vlády, díky níž mohlo být fiskálně nezávislé. To vydrželo do roku 1714, kdy ve válce o španělské dědictví zvítězil Filip V., který Katalánsko obral o všechna jeho privilegia a zakázal katalánštinu.¹³⁶

Dalším mezníkem ve španělsko-katalánských dějinách byla válka o nezávislost, která probíhala mezi lety 1808 a 1814. Roku 1808 svrhnul Napoleon Bonaparte tehdejšího španělského krále Ferdinanda VII. a na trůn dosadil svého bratra Josefa I. Bonaparta. Právě kvůli tomuto vlivu a měnění hranic je možné najít poměrně vysoké zastoupení Katalánců také ve Francii. Španělské království usilovalo o osvobození Španělska z rukou Francie. V Cádizu vznikla vláda, která v roce 1812 vyhlásila první španělskou ústavu. V této ústavě bylo uvedeno, že Španělsko je konstituční monarchie s katolickým náboženstvím a jednotným národem.¹³⁷

Roku 1814 byl Napoleon poražen a španělský trůn se vrátil opět do rukou Ferdinanda VII., ten však Cádizskou smlouvu prohlásil za neplatnou. V roce 1833 bylo Španělsko na základě územní reformy rozděleno na provincie. Tímto krokem byla zavedena také jednotná místní správa, s čímž ale mnohé regiony nesouhlasily.

---

¹³⁴ UTRERA DOMÍNGUEZ, David. *Cultura y civilización catalanas*. s. 28.

¹³⁵ UTRERA DOMÍNGUEZ, David. *Cultura y civilización catalanas*. s. 34.

¹³⁶ THE GOLDEN AGE: Ferdinand and Isabella. *Countrystudies.us* [online]. U.S. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://countrystudies.us/spain/7.html>

¹³⁷ UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. s. 384-403.

Takovými bylo například právě Katalánsko nebo Baskicko. Tyto regiony s výraznou historickou etnickou identitou jednotnou místní správu odmítly a požadovaly navrácení svých starých práv.

Po smrti Ferdinanda VII. měla trůn získat jeho dcera Isabele II. Bratr Ferdinanda VII. don Carlos, však její nástupnictví odmítl. Tento spor vyústil ve tři občanské války, tzv. karlistické, kde na straně dona Carlose stáli právě karlisté a na straně opačné příznivci Isabele II. Mnoho karlistů bylo právě v Katalánsku. Ti zřejmě tušili možnost získání svých práv, které ztratili v roce 1714, právě svržením Isabele II.

V následujících letech byla situace ve Španělsku velmi chaotická. Jakýmsi milníkem je ale nástup Alfonse XIII. v roce 1875. V tomto období bylo Španělsko na ekonomickém vzestupu. Během vzestupu získávalo Katalánsko a také Baskicko průmyslovou převahu nad zbytkem země. V druhé polovině 19. století bylo Katalánsko hospodářsky a průmyslově nejrozvinutějším regionem Španělska. Centrem Španělska byl sice Madrid, ale za ekonomické centrum se dala považovat spíše Barcelona nebo Bilbao. Díky tomu, že bylo Katalánsko na tak vysoké úrovni, vstoupila katalánština opět do běžné mluvy obyvatel. Katalánci také usilovali u madridské vlády o získání politické autonomie. V roce 1901 vznikla první politická strana – Lliga Regionalista de Catalunya, která usilovala o vyřešení situace mezi Katalánskem a Španělskem.¹³⁸

Období během a po první světové válce

Španělsko mělo během první světové války neutrální statut. Díky tomu si udrželo svou ekonomickou převahu. Během tohoto období docházelo k politickým konfliktům mezi přívrženci katalánského nacionalismu a mezi madridskou vládou.

Po první světové válce se Španělsku nevedlo dobře. Chvíli byla nastolena i diktatura v podání generála Miguela Primo de Riveri, která měla vést ke zlepšení pořádku v zemi. Ta ovšem nefungovala, a byla posléze odvolána. Po diktatuře byla roku 1931 vyhlášena opět republika.¹³⁹

S vyhlášením republiky přišla myšlenka decentralizovaného státu, díky ní by mohla být vyřešena otázka regionalismu. Nová republika uznala fungování některých kultur a také

---

¹³⁸ MORENO, Luis. *The Federalization of Spain*. s. 48-53.

¹³⁹ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. *Španělsko: královská cesta k demokracii a státu autonomií*. s. 211-212

dovolovala samosprávu v oblastech, které měly silné nacionalistické cítění. Vedle toho však vymezila španělskou jednotu, a to v historickém, kulturním i jazykovém pojetí.

Díky tomu získaly v roce 1932 autonomii Katalánsko, Baskicko a Galicie. Katalánsku byl znovu obnoven Generalitat. Vznikly regionální vláda a regionální parlament. Madridská vláda na katalánskou přesunula správu, kulturu a hospodářskou aktivitu regionu. Pod vedením madridské vlády nadále zůstaly zahraniční vztahy, armáda a veřejný pořádek.^{140 141}

Pro Katalánsko radostné období však netrvalo dlouho, narušila ho nejprve občanská válka mezi lety 1936 a 1939 a následně bylo úplně přerušeno nástupem Franciska Franca.

Frankova diktatura

Francisco Franco občanskou válku v letech 1936 a 1939 vyhrál. Jeho vláda byla postavena na unitárnosti státu. Dále se opírala o ideu konzervativního a katolického Španělska. Naopak se snažila o potlačení separatistických tendencí a jakéhokoliv liberalismu.

S těmito myšlenkami nešla dohromady nově nabytá katalánská autonomie. Franco tuto autonomii zrušil, s čímž se pojilo také potlačení symbolů Katalánska jako například vlajky, znaků a hymny. Franco tak cíleně potlačoval jakoukoliv etnickou nebo kulturní rozmanitost. Jako oficiální a jednotný jazyk byla zavedena kastilština, tedy španělština.¹⁴²
143

Svou snahou o homogenizaci však v obyvatelstvu vzbuzoval spíše opak. Jeho úsilí o homogenizaci a jazykovou asimilaci skrze masmédiá však vedla k odhalení regionálních identit, o nichž do té doby ani samotní obyvatelé nevěděli.

„I když jsou v současné době různé rozruchy ve společnosti, tak je jasné, že se máme lépe než za Franca.“¹⁴⁴

Po Francově smrti v roce 1975 získalo Katalánsko velkou část své svobody zpět a roku 1978, kdy byla schválena nová španělská Ústava, nabylo právo autonomních národů.

---

¹⁴⁰ MORENO, Luis. *The Federalization of Spain*. s. 48-53.

¹⁴¹ UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. s. 682-690.

¹⁴² DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. *Španělsko: královská cesta k demokracii a státu autonomií*. s. 215.

¹⁴³ UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. s. 45.

¹⁴⁴ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

O rok později se pak stalo autonomním regionem Španělska s vlastním parlamentem, vládou, vlajkou a hymnou.

„Z mého pohledu byly velmi důležité dva momenty v průběhu dějin. Prvním je rok 1934, kdy bylo deklarována nezávislost Katalánska a pak rok 1976, kdy zemřel Franko a my získali zpět naši autonomii, nový statut práv. Ale určitě máme mnoho dalších důležitých momentů. Naproti tomu nejhorší je podle mého rok 1714, kdy král Filip V. vyhrál válku nad Barcelonou, a snažil se všechno otočit na španělský způsob, aby bylo vše pod Madridem. Katalánština mohla být například používána jen doma s rodinou. Jako druhý nejhorší okamžik byl určitě duben roku 1949, kdy Franco vyhrál válku a stalo se to stejné co v období Filipa V.“¹⁴⁵

V souvislosti s Frankovou diktaturou vypovědělo nejvíce respondentů, že toto období považují za nejhorší období v katalánské historii.¹⁴⁶

Území

Dalším významným faktorem, který ovlivňuje katalánský nacionalismus, je území, které můžeme označovat také jako teritorium. To se v průběhu let měnilo v souvislosti s probíhajícími válkami nebo sňatky. Proto není překvapením, že mnoho Katalánců žije ve Francii. Současné území Katalánska není tedy stejně velké jako bylo v historii, avšak ve srovnání s ostatními regiony Španělska je poměrně velké.

Významným termínem ve spojitosti s teritoriem je termín *Paisos Catalans*, v překladu „Katalánské země“. Tento termín se vztahuje na Katalánsko, Baleárské ostrovy, la comunidad Valenciana, Andorru, Franja de Aragón, italské město Alghero na ostrově Sardinie, historické území Roussillon, které spadá pod francouzské východní Pyreneje a také malé území El Carche, které patří do oblasti Murcie. Na všech těchto územích se mluví katalánštinou.¹⁴⁷

---

¹⁴⁵ Rozhovor s r. Arthurem, červen 2019

¹⁴⁶ Katalánsko, červen 2019

¹⁴⁷ Els Països Catalans. *Enciclopedia.cat* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0048266.xml>

5.3 Katalanismus, katalánský nacionalismus a katalánský separatismus

Opět i v rámci pojmů katalanismus a katalánský nacionalismus se jako u jiných zmíněných pojmů v této práci setkáváme s tím, že někteří autoři dávají mezi tyto dva pojmy rovnítko. V rámci této práce bude ale vycházeno z toho, že katalánských nacionalismus vychází z katalanismu.

Katalanismus je společenský proud, které se snaží chránit a obhajovat katalánskou kulturu – její tradice, zvyky, jazyk a kulturu jako takovou. Zatímco katalánský nacionalismus vznikl mnohem později. Myšlenkou je obhajoba Katalánska jako národa, který má nárok na autonomii.

Katalánský nacionalismus se pak dělil na dvě větve. První je spíše kulturní, která se snažila rozvíjet katalánské kulturní dědictví. Druhá je pak více politická. Z této druhé více politické větve se vyvinul katalánský nacionalismus.¹⁴⁸

Z katalánského nacionalismu se později vyvinul katalánský separatismus, usilující o odtržení Katalánska a o jeho vstoupení do Evropské unie. V souvislosti se slovem nacionalismus je třeba zmínit, že v kultuře nám vlastní je toto slovo pojímáno poněkud negativně, a to s ohledem na historické zkušenosti, které se odehrávaly v našich krajinách. Podle Arnošta Gellnera je nacionalismus původně politický princip, který tvrdí, že politická a národní jednotka musejí být shodné.¹⁴⁹

V kontextu Katalánska se však jedná o myšlenku sounáležitosti skupiny lidí, která sdílí společný jazyk, kulturu, historii a území. Katalánský nacionalismus vychází z odlišnosti vůči španělské kultuře.

Katalánce lze brát jako národ nebo také jako etnickou skupinu. V tomto případě by záleželo na tom, zda na Katalánce hledíme emickým nebo etickým pohledem. I přesto lze tvrdit, že katalánský nacionalismus lze pojímat jako ideologii, která má sjednocovat katalánský lid a podporovat jeho jazyk, kulturu, upozorňovat na křivdy v katalánské historii a na území, které jim bylo sebráno.

---

¹⁴⁸ Federalisme, Catalanisme, Nacionalisme,

Independentisme. *Santacolomadegramenet.socialistes.cat* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z:

<http://santacolomadegramenet.socialistes.cat/pagina/nacionalisme-independentisme-catalanisme-federalisme>

¹⁴⁹ GELLNER, Ernest André. *Národy a nacionalismus*. s.12.

Separatismus, který se vyvinul z katalánského nacionalismu, se podle respondentů pyšní svou nenásilnou a neagresivní podstatou.¹⁵⁰ Nebylo tomu tak však vždy. Na začátku byly součástí také dvě teroristické organizace, a to Exèrcit Popular Català a Terra Lliure. Tyto dvě organizace se však nikdy výrazněji neprojeví, jako tomu bylo například u baskických organizací.¹⁵¹ V roce 2019 se znovu spekulovalo o možných teroristických incidentech spojených s katalánským separatismem, nebyly však potvrzeny. Členové katalánské vlády se k těmto informacím vyjadřovali negativně, neboť si chtějí udržet status mírového hnutí.¹⁵²

Katalánský separatismus má vlastní vlajku, která se nazývá Estelada. Je tvořena základem katalánské vlajky a bílé hvězdy v modrém trojúhelníku. Tyto vlajky je možné běžně vidět na balkónech domů, jako doplňky na taškách nebo kdekoliv, kde je větší koncentrace separatistů.

Obrázek 5 - Katalánská separatistická vlajka

Zdroj: Crwflags.com

Separatistická vlajka ale nabývá také občas jiné podoby. V některých případech je modrý klín nahrazen žlutým s červenou hvězdou. Jedná se o radikálně levicové stoupence nezávislosti.

---

¹⁵⁰ Katalánsko, červen 2019

¹⁵¹ L'Exèrcit Popular Català i la lluita armada just abans de l'aparició de Terra Lliure. *Elpuntavui.cat* [online]. Katalánsko, 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.elpuntavui.cat/article/47-elpunt30anys/5599-lexercit-popular-catala-i-la-lluita-armada-just-abans-de-laparicio-de-terra-lliure.html>

¹⁵² Spanish police arrest Catalan separatists plotting 'terrorist acts'. *Dw.com* [online]. Německo, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/spanish-police-arrest-catalan-separatists-plotting-terrorist-acts/a-50553632>

Obrázek 6 - Katalánská radikálně levicová separatistická vlajka

Zdroj: Crwflags.com

Symbolem, který je ve spojitosti s katalánskou nezávislostí možné vidět je přeložená žlutá stužka. Od roku 2017 je používána jako symbol solidarity s politickými vězni. Někdy je používána také jako symbol podpory pro osoby, kteří prosazují katalánskou nezávislost, díky čemuž čelí právním důsledkům.

Obrázek 7 - Symbol solidarity s katalánskými politickými vězni

Zdroj: Independent.cat

5.3.1 Katalánský separatismus v praxi

„Jsem pro separatismus, protože nevidím nic špatného, co by z toho mohlo vzejít. Katalánsko je velmi dobře situováno v rámci Iberského poloostrova. Jsme blízko Francii, máme moře, můžeme používat mořskou dopravu, takže opravdu nevidím, co by se mohlo

*stát špatného. Pokud ale zůstaneme se Španělskem, tak vidím velký problém. Pokud mě nechají si vybrat, vyberu si nezávislost.*¹⁵³

V otázce separatismu je však Katalánsko velmi rozpolcené. Dle průzkumu španělského deníku El país z května 2019 bylo zjištěno, že více než polovina Katalánců odmítá nezávislost na Španělsku. Procento obyvatel Katalánska, kteří jsou proti nezávislosti dle tohoto výzkumu činil 48,6 %. Naopak 47,2 % obyvatel vypovědělo, že nezávislost podporují. Je nutné však zmínit, že průzkum uvádí, že 40,4 % respondentů z tohoto průzkumu se cítí stejně španělsky jako katalánsky. Respondentů s čistě katalánskou identitou bylo pouze 21,4 %. Toto hledisko je nutné zmínit. Také je nutné zmínit, že průzkum prováděl deník El país, který je řízen z Madridu.¹⁵⁴

Podle Centra d'Estudis d'Opinió, předního výzkumného ústavu veřejného mínění v Katalánsku, vyšlo však najevo, že více jak polovina obyvatel Katalánska neupřednostňuje nezávislost. Toto procento se snížilo ze 49 v roce 2017 na 44 dnes. Dále bylo dle výzkumu Centra d'Estudis d'Opinió zjištěno, že pokud jsou prarodiče daného jedince Katalánci a v domácnosti, kde společně žijí, mluví také katalánci, je u jedince vyšší pravděpodobnost toho, že bude ideově spadat do skupiny pro-separatismus. Naopak pokud vyrůstal v první nebo druhé generaci migrantů, pravděpodobnost je nižší. Tento stav je možné vysvětlit na tom, že v jedincích, kteří mají své předky Katalánci, je zakořeněna větší pospolitost s historickými momenty, které v dějinách nastaly.¹⁵⁵

Graf č. 4 vychází z výzkumu, který ukazuje, že v případě hypotetické situace, kdy by existovala možnost, že by Katalánsko zůstalo součástí Španělska, ale získalo by větší míru kompetencí, vyšla nejlépe právě tato možnost.¹⁵⁶ S touto možností se ztotožnil pouze respondent Arthur, který je primárně pro separatismus, ale v případě, že by Katalánsko získalo větší autonomii, považoval by takový stav za uspokojivý. Ostatní pro-separatističtí respondenti se vyjádřili tak, že větší míra autonomie by jejich potřeby neuspokojila, požadují tedy úplnou nezávislost. Respondent Ruben se vyjádřil takto: „*To, že bychom*

---

¹⁵³ Rozhovor s r. Arthurem, červen 2019

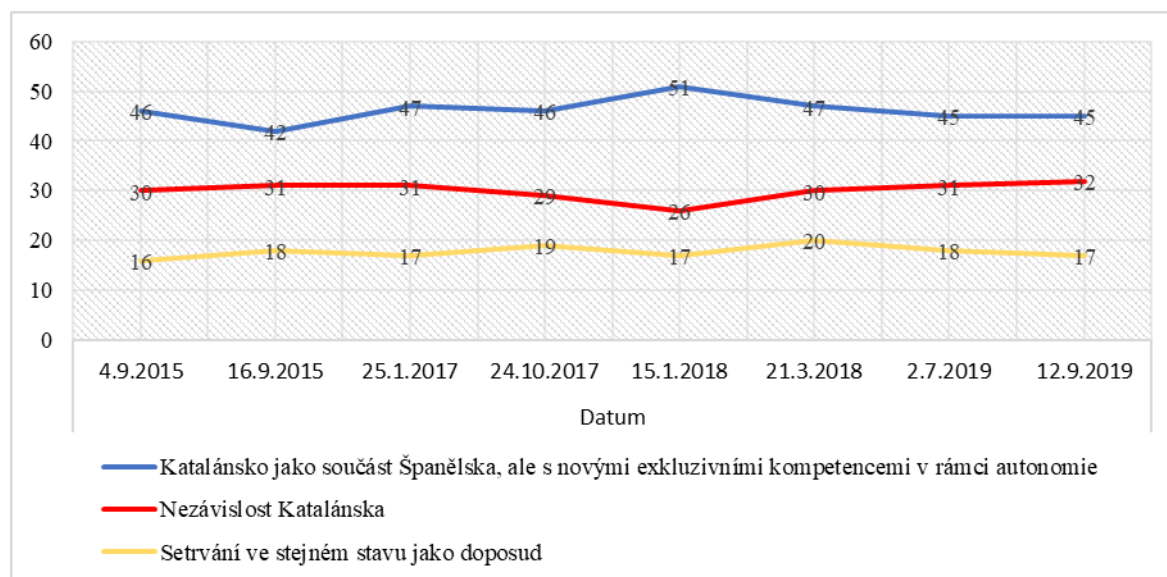
¹⁵⁴ New survey shows more Catalans reject independence movement than support it. *English.elpais.com* [online]. Barcelona, 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://english.elpais.com/elpais/2019/05/10/inenglish/1557490636_164146.html

¹⁵⁵ OTERO-IGLESIAS, Miguel. What Spain's election says about Catalan independence. *Washingtonpost.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://1url.cz/zzolZ>

¹⁵⁶ *Cataluña: Balance de situación* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://metroscopia.org/wp-content/uploads/2019/09/Metroscopia_Catalu%C3%B1a_Balance-de-situaci%C3%B3n_Septiembre-2019WEB.pdf

získali větší autonomii, by ale nezmenšilo moc Španělska, kdykoliv nám tuto pravomoc odepřít, jako se tomu stalo již v minulosti.“¹⁵⁷

Graf 8 - Hypotetická situace Katalánska jako regionu s novými kompetencemi

Zdroj: Statista.com

Respondent Manel je velkým zastáncem separatismu, a to hlavně proto, že už nechce být pod nadvládou Španělů, kteří si podle něj vymýšlení zbytečné záminky, aby si upevnili své výsadní postavení. „Existují vlakové tratě, které by mohly jezdit mnohem kratší dobu a jejich trasa by byla rychlejší, vláda je ale záměrně vede skrze Madrid. Pokud chci jet na jih do Andalusie nebo ke Galicii, tak musím skrze Madrid.“¹⁵⁸ Madrid se zřejmě takto snaží prokázat svou důležitost a snaží se přilákat do města víc lidí. Jako další příklad tohoto zbytečného chování uvádí respondent Manel událost, kdy byl pořádán veletrh týkající se lodí a lodní dopravy a madridská vláda se plně zasadila o to, aby se nekonal v jakémkoliv přímořském městě, které by pro to mělo odpovídající podmínky. Veletrh se konal v Madridu.

Je důležité zmínit, že separatistické tendence jsou velmi ovlivněny místem. Například Barcelona, která je velmi multikulturní není natolik pro-separatistická. Naproti tomu ve městě Lleida, kde byl prováděn terénní výzkum, bylo velmi těžké najít

¹⁵⁷ Rozhovor s r. Rubenem, červen 2019

¹⁵⁸ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

respondenty, kteří jsou proti separatismu. Tento stav je také možné vidět na četnosti separatistických vlajek v oknech, nasprejovaných podobizen uvězněných politiků a dalších separatistických projevů, které je možné vidět na ulicích měst. Ve městě Lleida bylo těžké najít dům, kde by se aspoň nějaký z uvedených symbolů nezobrazoval. Naproti tomu v Barceloně je možné vícekrát nalézt okna a balkony s čistě katalánskými nebo španělskými vlajkami.

Na obrázku níže je možné vidět klasický pro-separatistický katalánský balkón.

Obrázek 8 - Pro-separatistický katalánský balkón

Zdroj: Vlastní archiv

Pojmenovávání veřejných prostranství dle důležitých katalánských událostí také není raritou. Na obrázku níže je možné pozorovat pojmenování náměstí ve městě Vilanova i la Geltrú.

Obrázek 9 - Katalánské náměstí pojmenované dle události v říjnu 2017

Zdroj: Vlastní archiv

Důležitým aspektem katalánského pro-separatistického hnutí je způsob provádění demonstrací.

Respondentka Agnes uvádí, že je velmi hrdá na způsob, jakým jsou demonstrace v rámci separatismu prováděny. Velmi se jí líbí, že i přesto, že demonstrace nejsou často povoleny, hrdost a semknutost katalánského obyvatelstva je nutí jít do ulic. Bere na ně i svou dcera, aby jí ukázala, že je důležité mít svůj názor a umět se za něj postavit. Zároveň

si pro ni přeje, aby mohla vyrůstat v zemi, která je nezávislá. Důvodem, proč požaduje odtržení, je nemožnost mít pořádný názor na to, jak řídit politický systém.¹⁵⁹

„Nejsem si jistý, jestli je separatismus prováděn správně. Dobrá věc je, že Katalánci neusilují o násilí, což si myslím, je správný způsob jak vyjádřit své názory. Nemáme však jinou možnost než chodit na demonstrace. Podle mého mají národy jediné dvě možnosti, jak vyjádřit své názory. Buď volbami, nebo demonstracemi.“¹⁶⁰

„Myslím si, že separatismus není prováděn dobře.. mnoho věcí se uspěchalo, aniž by měly dostatečný populární základ.“¹⁶¹

Respondentka Nuria, která se společně se svou rodinou řadí ke katalánské protiseparatistické skupině obyvatel, se považuje za Katalánku a je spokojená se způsobem života v Katalánsku. *„Jsme součástí globálního světa a je horší být malým státem než být součástí velkého.“* Dodává také, že si myslí, že je katalánská autonomie silná. Nesouhlasí však s počínáním katalánských politických stran. *„Myslím si, že někdy utratí hodně peněz, aby podpořily nezávislost, ale ne všichni Katalánci jsou pro separatismus. Myslím si, že problémem je to, že u moci jsou pro-separatistické strany, které rozhodují o rozdělení peněz. Pro mě nejsou kroky na podporu nezávislosti důležité, přijdou mi jako zbytečné utrácení našich peněz.“¹⁶²*

Jak již bylo zmíněno, v rámci separatismu existuje mnoho odpůrců, a to buď z řad samotných katalánců nebo španělů. Respondentka Sara se domnívá, že mnozí Španělé považují Katalánce za podřadné a jejich separatistické tendence velmi odsuzují. *„To je však jen můj osobní názor“*, uvádí.¹⁶³

Negativní postoje k separatismu jsou také veřejně vyjadřovány.

---

¹⁵⁹ Rozhovor s r. Agnes, červen 2019

¹⁶⁰ Rozhovor s r. Jordim, červen 2019

¹⁶¹ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

¹⁶² Rozhovor s r. Nuriou, červen 2019

¹⁶³ Rozhovor s r. Sarou, červen 2019

Obrázek 10 - Vyjádření negativního postoje vůči snahám o osvobození politických vězňů

Zdroj: Vlastní archiv

5.4 Etnická identita katalánského obyvatelstva

Etnická identita katalánců se vyvíjí na aspektech, které byly již zmíněny v kapitole „Specifikace katalánské kultury“. Není však u všech jedinců projevoována ve stejné míře.

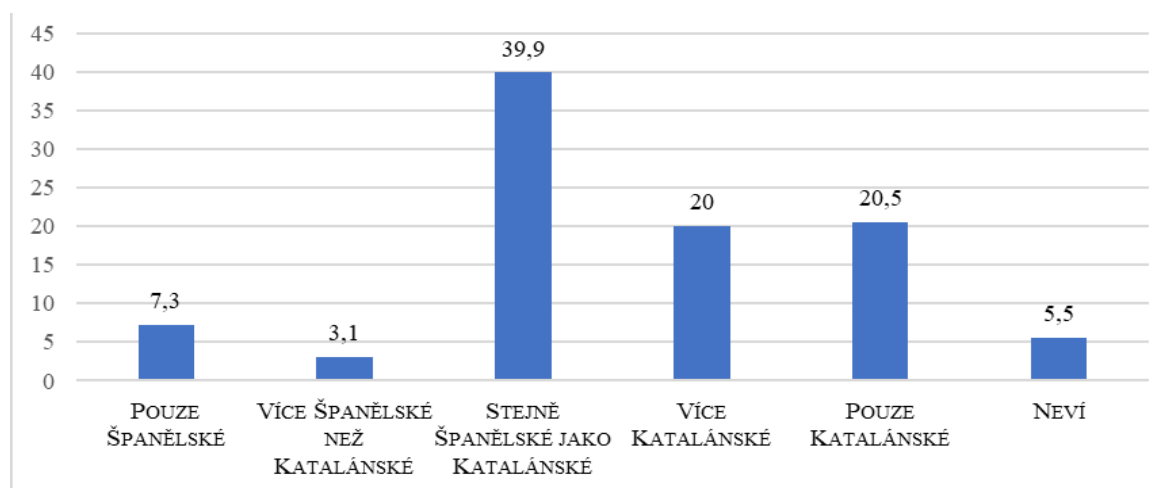
Graf č. 5 ukazuje, jak se podle průzkumu, provedeného v únoru 2019 lidé žijící na území Katalánska identifikují. Je zřejmé, že nejvíce obyvatel se identifikuje jako kombinace obojího, tedy jako kombinace Katalánců a Španělů. Pokud však sečteme výsledky respondentů, kteří se přiklonili k možnosti „více katalánské“ a k možnosti „pouze katalánské“ je zřejmé, že se výsledek vyrovnává výsledku obyvatel, kteří se identifikovali skrze dvojí identitu. Ti, kteří se identifikovali skrze dvojí identitu mohou mít mnoho různých důvodů.¹⁶⁴ Jedním z nich může být ovlivnění prostředím, v němž vyrůstají, jako příklad respondent David, jehož rodiče pocházejí z rozličných částí Španělska, ale Davida vychovávají v Katalánsku. Navštěvoval tamější školy a většina jeho přátel je čistě

---

¹⁶⁴ Self-identified nationality of people living in Catalonia in February 2019. *Statista.com* [online]. Německo, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/326790/catalans-on-the-political-spectrum/>

katalánského původu.¹⁶⁵ V jeho případě se dvojí identifikace projevila právě z tohoto důvodu. Druhou možností může být migrace obyvatelstva. Respondentka Maria, která působí na katalánské univerzitě již 10 let a ještě 9 let předtím žila na území Katalánska však vyrůstala v okolí Madridu, kde má i nadále svoji rodinu.¹⁶⁶

Graf 9 - Etnická identita katalánských obyvatel (%)

Zdroj: Statista.com

„V papírech mám, že jsem Španěl, ale srdcem jsem Katalánc.“ Tak se ke své etnické identitě vyjadřuje respondent Bernat, který v současné době studuje na univerzitě v Barceloně.¹⁶⁷

„V Katalánsku žiju již 20 let. Původem jsem z Valencie. Cítím se jako Katalánka, jsem tu doma, ale nemyslím si, že etnická identita je exkluzivní charakteristika. Cítím se velmi komfortně, když mám obě identity. Jsem obojí a myslím si, že to má hodně co dělat se současným multikulturalismem.“¹⁶⁸ Takto vysvětluje respondentka Agnes svou identitu. Dodává, že člověk se může narodit na jednom místě, ale pak se postupem času přestěhuje a stane se z něj mix.

„Rozhodně jsem Katalánc. Žijeme sice ve španělském státě, ale cítím se katalánsky.“¹⁶⁹

¹⁶⁵ Rozhovor s r. Davidem, leden 2019

¹⁶⁶ Rozhovor s r. Mariou, červen 2019

¹⁶⁷ Rozhovor s r. Bernatem, červen 2019

¹⁶⁸ Rozhovor s r. Agnes, červen 2019

¹⁶⁹ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

Respondent Manel se k otázce etnické identity vyjadřuje velmi liberálně i přes to, že je velkým zastáncem nezávislosti Katalánska. „*Moje etnická identita se neliší od Španělů, Francouzů nebo Italů. Etnicita je pouze otázka pocitu.*“¹⁷⁰

I navzdory velké míře multikulturismu, si katalánské obyvatelstvo udržuje svou etnickou identitu. Je zřejmé, že vlivy ostatních národností a národů se na procentu Katalánců, kteří se cítí čistě katalánsky podepisují. Dochází k asimilaci a prolínání kultur.

Ale i přes tyto překážky si jsou Katalánci schopni udržet prvky kultury, kterými se vymezují od ostatních kultur. Rozhodně není možné tvrdit, že by katalánská etnická identita vymírala.

5.5 Aplikace konceptů teorie secese

V následujících kapitolách budou aplikovány teorie secese na současnou situaci, ale také na situaci, která nastala v minulosti. Cílem je ukázat, jestli by podle těchto teorií mělo Katalánsko legitimní nárok na secesi. Je však nutné brát na zřetel, že tyto teorie byly napsány v minulosti a není jisté, že by na ně španělská vláda brala zřetel v otázce secese. Je pravděpodobné, že i kdyby byly veškeré body těchto teorií splněné, není možné secesi uskutečnit, neboť prvním krokem by musela být úprava španělské Ústavy. Ústava Španělska zohledňuje Katalánsko jako „původní“ autonomii, která jí přiznává odlišnou kulturu, jazyk i historii, nepovoluje však možnost odtržení od původního státu.

5.5.1 Teorie remediální

V této kapitole budou aplikovány teorie remediálního práva na příkladu Katalánska. Budou zde řešeny odpovědi na otázky, zda má Katalánsko podle této teorie právo na secesi.

Profesor mezinárodního práva Tarcisio Gazzini z University of East Anglia například uvádí ve svém článku pro Financial Times, že Katalánsko na remediální secesi nárok nemá. Vysvětluje, že důvodem pro tuto secesi je bod číslo jedna, že „skupina je obětí hrubého, systematického a dlouhodobého porušování lidských práv.“ Katalánsko podle něj

---

¹⁷⁰ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

nemá dle mezinárodního práva právo na úplnou nezávislost a španělská vláda tak nemá žádnou povinnost Katalánsku tuto nezávislost přiznávat.¹⁷¹

Naproti tomu lze však zmínit skutečnost, že i přesto, bylo Katalánsku v roce 1931 umožněno, aby mohlo řídit některé záležitosti veřejné správy, byla mu umožněna administrativní pravomoc nad přírodními zdroji, mělo určitá práva na správu majetku, katalánština se běžně používala. Avšak s příchodem Frankovy diktatury mu byla všechna tato práva odepřena. Nebylo možné používat katalánštinu a veškeré pokusy o rozvoj katalánské kultury byly trestány. Během tohoto období se stát velmi snažil o sjednocení Španělska a Katalánska pod jednu kulturu a stejný jazyk. Toto počínání spadá do dlouhodobého a systematického porušování lidských práv. Porušování lidských práv však neprobíhalo jen během Frankovy diktatury. Události, které se děly po referendu, vyhlášenému 1. října 2017 katalánským ministerským předsedou a následné odvolání katalánské vlády, hlavy katalánské policie a dalších katalánských představitelů se dotýkají také pravidla o „Systematické diskriminaci některých skupin, zatímco jiné skupiny jsou zvýhodňovány.“ Vytlačování populace nebo její vyloučení ze zastoupení ve státě je proti nároku na sebeurčení.

V rámci druhého bodu lze zmínit okolnosti během 18. století, kdy Španělsko anektovalo Katalánsko v důsledku války španělské poslušnosti. Karel II. zemřel bez potomků, a začal spor o nástupnictví, přičemž proti sobě stáli rakouští Habsburkové a Bourboni. Katalánsko bylo na straně Habsburků. Na trůn byl nakonec dosazen Filip z Anjou z rodu Bourbonů a Katalánsko bylo po desetidenním obléhání Barcelony anektováno Španělsku.¹⁷²

Bod, který nelze považovat za splněný je bod týkající se kultury. Španělská vláda naopak dala Katalánsku možnost starat se o svou kulturu, rozvíjet jazyk a další. Katalánská kultura v současné době není nijak ohrožována nebo utlačována. Jediný případ, kdy by bylo možné brát tento bod v potaz by byla opět retrospektiva do dob Frankovy diktatury, kdy byla katalánská kultura opravdu potlačována.

V těchto případech však záleží na ochotě státu brát tyto okolnosti retrospektivně.

---

¹⁷¹ Catalans have no basis for ‘remedial secession’. *Ft.com* [online]. Financial Times [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/91115b5e-3f47-11e9-b896-fe36ec32aece>

¹⁷² Catalonia. History. 18th Century.: Political History of Catalonia/ Catalunya. 18th Century. *Spainthenandnow.com* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.spainthenandnow.com/spanish-history/catalonia-18th-century>

Argumenty, které Buchanan posléze přidal se v tomto případě také nedají aplikovat. Jedinou možností, kdy by bylo právo na secesi možné, je právě v poslední argumentu, který se týká speciálního práva na secesi, kdy by se muselo Španělsko a Katalánsko domluvit a na základě toho by mohlo Katalánsko vystoupit ze svazku. Vzhledem k okolnostem, násilnému potlačování separatistických tendencí a obecné neochotě vůči tomuto požadavku je možné tvrdit, že ani tento argument nebude možné brát jako proveditelný.

5.5.2 Aplikace primárního práva

V návaznosti na Millerovy myšlenky, které byly rozebrány v teoretické části práva na sebeurčení, lze podle grafu č. 5 souhlasit s jeho názory týkajícím se Katalánska jako národní menšiny s duální identitou. Z grafu je zřejmé, že v roce 2019 byla národní identita katalánského obyvatelstva z 39,9 % brána jako stejně španělská a stejně katalánská zatímco 20,5 % obyvatelstva se považoval za ryzí Katalánce.

Podle předpokladů na možnost secese, které vymezili A. Margalit a J. Raz, Katalánsko stoprocentně vyhovuje prvnímu bodu, který se týká společného charakteru a společné kultury. Tento bod se však nepotkává s myšlenkou bodu týkajícího se ochrany kultury v remediální teorii. Z teorie národního sebeurčení je zřejmé, že Kataláci svou kulturu plně rozvíjejí a v současné době není nijak ohrožována. V rámci druhého bodu je vlastně zmíněn kulturní determinismus. Respondentka Estela, která má část své katalánské rodiny právě na území Francie, uvedla, že i tito Katalánci žijící mimo oblast Katalánska se snaží udržovat si svou kulturu prostřednictvím slavení svátků po katalánsku, a když si spolu volají, tak hovoří katalánsky. Podle Estely je pro její příbuzenstvo ve Francii důležité, aby si udrželi znalost katalánštiny a toto je způsob, jakým se o to mohou pokusit.¹⁷³

Respondent David, který nevyrůstal v katalánské rodině, byl podle jeho slov nejvíce ovlivněn svými katalánskými přáteli, školou a akcemi, jež navštěvoval (kino, divadlo, festivaly).¹⁷⁴ Tento bod by byl tedy také brán jako splněný. Další bod, který katalánské obyvatelstvo usilující o odtržení splňuje je bod čtvrtý, ten považuje členství ve skupině

---

¹⁷³ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

¹⁷⁴ Rozhovor s r. Davidem, červen 2019

jako prostředek pro sebeidentifikaci, tedy jak vnímají členové skupiny sami sebe v rámci skupiny. Na otázku, jak se respondenti identifikují v rámci skupiny, odpověděli všichni zastánci separatismu tak, že se identifikují jako právoplatní občané katalánského národa, kterému se snaží přispět k jeho rozvoji.¹⁷⁵

Ostatní body je velmi těžké soudit. V rámci katalánského národa se mezi sebou členové nijak neuznávají, za tím účelem patřit do skupiny. Bod číslo pět není možné brát na zřetel, protože například profesorka Agnes není původem Katalánka, ale tuto identitu později přijala za svou a vychovává v ní i svou dceru.¹⁷⁶ Poslední bod je také složité posuzovat, protože existují příklady lidí, kteří se mezi sebou opravdu neznají a v manifestaci se poznávají jen na základě separatistických vlajek nebo na základě hesel. Jiní tam jsou jako skupina, která se mezi sebou velmi dobře zná. V otázce uskutečnitelnosti se nabízí problém úpravy španělské Ústavy, neboť ta zakazuje rozdělení španělského národa.

V případě prvních tří Beranových předpokladů v rámci plebiscitní teorie dává Španělsko Katalánsku možnost změnit národnost, občanství nebo emigrovat. Nabízí se samozřejmě otázka ohledně maximálního uspokojování občanských svobod. Katalánské obyvatelstvo může právě tyto svobody brát jako nedostatečné, neboť jejich svoboda by nastala až v případě nezávislosti na Španělsku.

Katalánské obyvatelstvo je rozprostřeno na území Francie, v Andoře na Baleárských ostrovech, avšak pokud se bavíme o Katalánsku, které usiluje o secesi, bavíme se o části Španělska, která je jasně vymezená hranicemi. Díky tomu je možné argumentovat, že v rámci plebiscitního práva na secesi lze uznat právo na svrchovanost. Ta by v rámci liberálního státu, za které se Španělsko určitě pokládá, mělo dát možnost teritoriálně kompaktním skupinám právo na secesi.

Posledním bodem je většinové vládnutí. S tímto bodem je nutné zmíněn dominový efekt, kterého se obával již Lincoln. Vzhledem k tomu, že separatistické tendence nejsou aktuální jen v Katalánsku, je velmi pravděpodobné, že po odtržení Katalánska by si nárokovalo stejné právo Baskicko nebo také Galicie.

Co se týče Beranových dodatečných podmínek je velmi těžké předpovídat chování Katalánského státu po odtržení. Dalším bodem, který je také těžké stanovit je, že skupina,

---

¹⁷⁵ Katalánsko, červen 2019

¹⁷⁶ Rozhovor s r. Agnes, červen 2019

kteřá se chce odtrhnout, musí mít dostatečnou velikost, aby mohla převzít základní zodpovědnost za nezávislý stát. V rámci této podmínky není bohužel přesně definována ona dostatečná velikost státu, vůči čemuž by bylo možné tuto podmínku nebrat na zřetel.

5.6 Katalánská politická krize

Politický systém si již dlouhé roky prochází krizí, neboť část obyvatelstva Katalánska usiluje o odtržení od Španělska. Hlavním problémem je, že španělská Ústava nedovoluje referendum o nezávislosti tohoto regionu. Katalánská vláda však tato referenda i přes zákaz madridské vlády pořádala, což vedlo k zatýkání, násilnostem a nespokojenosti občanů, jak na straně katalánské, tak na straně madridské. Katalánsko sice během let nabylo jistou míru autonomie, avšak nespokojenost s vystupováním madridské vlády, nedůvěra v ni a historické pouto, které Katalánci ke své vlasti mají, některé z nich nutí k usilování o odtržení.

5.6.1 Politická krize v letech 2010–2017

Současné hnutí za nezávislost začalo v roce 2010. Příčinou bylo rozhodnutí Ústavního soudu ve Španělsku, že některé články v Statutu autonomie z roku 2006 jsou protiústavní. Nutno však říct, že zmíněný Statut autonomie byl předem schválený jak španělskou vládou, tak referendem v Katalánsku. Touto událostí začalo v Katalánsku okolo 550 obcí konat symbolická referenda o nezávislosti, čímž vyjadřovaly svůj protest a ukazovaly tak snahu o nezávislost. Výsledky ve všech obcích ukazovaly na vysoký zájem pro nezávislost. Volební účast však byla vždy jen okolo 30 %. V roce 2010 byla organizací Òmnium Cultural, separatistického hnutí, které se stará o propagaci katalánského jazyka a šíření katalánské kultury, pořádány protestní demonstrace, již se zúčastnilo přes jeden milion lidí.¹⁷⁷ Dalším důležitým datem je 11. září 2012. V tento den je oslavován Národní den Katalánska. V rámci těchto oslav byl zorganizován další masový protest, který se snažil o zahájení procesu vedoucího k nezávislosti země. Předseda katalánské vlády Artur Mas vyhlásil v tomto roce mimořádné všeobecné volby. Z nich bylo zjištěno, že většina

---

¹⁷⁷ TILLY, Charles, Ernesto CASTAÑEDA a Lesley J. WOOD. *Social Movements, 1768 - 2018* [online]. Taylor & Francis, 2020 [cit. 2020-04-05]. ISBN 978-0-367-07607. Dostupné z: <https://1url.cz/JzosD>

voličů hlasovala pro nezávislost, stalo se tak poprvé v historii regionu.^{178 179} V roce 2013 bylo parlamentem přijato Prohlášení o suverenitě Katalánska. Španělská vláda v něm deklaruje, že katalánský lid má právo rozhodovat o své vlastní politické budoucnosti.¹⁸⁰ Následující referendum proběhlo v roce 2014. V tomto referendu hrály hlavní roli dvě otázky: "Chcete, aby se Katalánsko stalo státem?" a „Pokud ano“, "Chcete, aby tento stát byl nezávislý?". Ústavní soud ale opět vyhodnotil toto referendum jako protiústavní. Reakcí Katalánské vlády bylo změnění pojmu *referendum* na tzv. *nezávislou konzultaci*. Ani tato aktivita však u Ústavního soudu neprošla, Ústavní soud dokonce zakázal hlasování. Katalánské úřady se však rozhodly zákaz neuposlechnout a 9. listopadu 2014 uspořádaly nezávazné referendum o nezávislosti. Výsledkem bylo dvojí „Ano“ pro 81 % občanů. Volební účast byla 42 %.¹⁸¹ V roce 2017 vyhlásil nový předseda vlády Katalánska Carles Puigdemont závazné referendum o nezávislosti. Toto referendum bylo ze strany Španělské vlády a Ústavního soudu považováno za nezákonné. Přesto se 1. října 2017 konalo. Výsledkem bylo že 90 % voličů bylo pro nezávislost, přičemž volební účast byla 43 %. Dne 27. října 2017 byl Parlamentem Katalánska schváleno usnesení o vytvoření nezávislé republiky, avšak jednostranně. Hlasování bylo podle španělské vlády nelegální, protože odporovalo usnesení Ústavního soudu a španělské vlády.¹⁸²

5.6.2 Politická krize od roku 2017 po současnost

1. října 2017 bylo katalánským ministerským předsedou Carlesem Puigdemontem vyhlášeno referendum o nezávislosti Katalánska na Španělsku. Jako katalánská krize je

---

¹⁷⁸ TRAYNOR, Ian. Catalan leader Artur Mas presses EU on secession issue. *Guardian.com* [online]. Brusel, 2012 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/07/catalonia-artur-mas-eu-secession>

¹⁷⁹ Catalonia election: Separatists win majority. *Bbc.com* [online]. 2012 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-2048271>

¹⁸⁰ The Catalan Parliament approves the 'Declaration of sovereignty and the right to self-determination by the people of Catalonia. *Catalannews.com* [online]. 2013 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.catalannews.com/politics/item/the-catalan-parliament-approves-the-declaration-of-sovereignty-and-the-right-to-self-determination-by-the-people-of-catalonia>

¹⁸¹ FUCHS, Erin. 81 % Of Catalans Vote For Independence From Spain In Symbolic Referendum. *Businessinsider.com* [online]. 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/81-of-catalans-vote-to-secede-from-spain-in-symbolic-referendum-2014-11>

¹⁸² RUSSELL, Graham, Nicola SLAWSON a Patrick GREENFIELD. Catalonia referendum: 90 % voted for independence, say officials – as it happened. *Theguardian.com* [online]. 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2017/oct/01/catalan-independence-referendum-spain-catalonia-vote-live>

považováno právě referendum a události, které po něm následovaly.¹⁸³ „Dřív jsme mívali pravé a levé křídlo stran. Po říjnu 2017 se ale rozdělily na něco jiného. Teď máme strany pro nezávislost a unijní strany. Samozřejmě v těchto dvou stranách jsou zastoupeny levice a pravice. Ale pokud byste teď viděli katalánský parlament, tak je rozdělen na tyto divize.“¹⁸⁴

První jednání o referendu proběhlo v katalánském parlamentu v červnu roku 2017. Předvolební kampaň probíhala od 15. do 29. září. Prováděl se také průzkum, během něhož byla voličům položena otázka: "Chcete, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem s republikánským uspořádáním?". Během září byl pak katalánským parlamentem přijat zákon o referendu o nezávislosti. Toto přijetí je však podle španělské Ústavy protiprávní.¹⁸⁵

7. září 2017 bylo referendum zamítnuto také Ústavním soudem ve Španělsku, na to však katalánská vláda reagovala prohlášením, že vyjádření španělského ústavního soudu je neplatné. K tomu získala podporu 750 z 948 obcí Katalánska. Barcelona se na podpoře podílela částečně. Toto počínání vygradovalo ve španělskou ústavní krizi a bylo důvodem pro nařízení zastavení referenda policií.^{186 187}

Použití policejní síly, kterou se španělská vláda snažila zamezit možnosti jít hlasovat, však vyústilo v násilné střety mezi zastánci nezávislosti a policejními jednotkami. Policejní jednotky měly nařízeno zabavovat hlasovací lístky, provádět razie, zatýkat osoby podílejících se na referendu. Španělský ústavní soud také nařídil zákaz využívání veřejných budov pro potřeby hlasování. To všechno mělo za následek zranění stovek civilistů. I přes snahu španělské vlády se referendum uskutečnilo a jeho výsledky byly

---

¹⁸³ October 2017 Catalan independence referendum: violence against Catalan citizens by the Spanish police. Commission intervention. *Europarl.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-006260_EN.html

¹⁸⁴ Rozhovor s r. Arthurem, červe 2019

¹⁸⁵ Tensions grow in Spain as Catalonia independence referendum confirmed. *Telegraph.co.uk* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/09/tensions-grow-spain-catalonia-independence-referendum-confirmed/>

¹⁸⁶ UN TOTAL DE 750 ENS CATALANS JA DONEN SUPORT AL REFERÈNDUM DE L'1 D'OCTUBRE. *MunicipisIndependencia.cat* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.municipisindependencia.cat/2017/09/el-60-dels-ajuntaments-catalans-ja-donen-suport-al-referendum-de-11-doctubre/>

¹⁸⁷ Catalan independence vote divides region's mayors. *Reuters.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-catalonia/catalan-independence-vote-divides-regions-mayors-idUSKCN1BK0E2>

katalánskou vládou uznány jako mandát pro vyhlášení nezávislosti. Filip VI. Španělský, pak ve své řeči 2. října 2017 kritizoval nezodpovědné počínání katalánských politiků.¹⁸⁸

Dne 10. října 2017 Puigdemont oznámil, že vyhlášení nezávislosti bude o několik týdnů odloženo z důvodu vyjednávání se španělskou vládou. Den poté se během krizového zasedání španělské vlády rozhodlo zaslat katalánské vládě oficiální žádost o vysvětlení, zda došlo k vyhlášení katalánské nezávislosti či nikoliv. O několik dní později pak španělský nejvyšší soud uvalil vazbu na vůdce separatistického hnutí Omnium, a to na Jordiho Sàncheze a Jordiho Cuixarta. Tím však pouze vyvolal další vlnu nevole z řad občanů a další protesty. V následujících dnech se v katalánských městech konalo nespočet demonstrací, k výraznějším patřila 21. října demonstrace v Barceloně, které se zúčastnilo 450 tisíc zastánců katalánské nezávislosti.¹⁸⁹

27. října 2017 se rozhodl katalánský parlament schválit rezoluci o nezávislosti. Španělský senát na to reagoval aktivací ústavního postupu. To mělo za následek dočasné omezení autonomie samosprávného celku. Španělský premiér Mariano Rajoy během večera téhož dne odvolal katalánskou vládu a sesadil z pozice vedoucího katalánské policie a další katalánské činitele.¹⁹⁰

Dalším krokem byly předčasné volby. Na prvním místě se umístila prošpanělská strana Ciutadans s 25 % hlasů. Separatistické strany získaly nadpoloviční většinu křesel v parlamentu. Jako předseda katalánské vlády byl navržen Carles Puigdemont. Ten byl však v exilu. Ovšem kandidát na katalánského premiéra je nucen zúčastnit se své volby v parlamentu. Puigdemontovi však hrozilo zatčení. Byl navrhován videohovor, ten byl však Ústavním soudem zamítnut.¹⁹¹ Z důvodu mnohých nejasností byla tedy volba odročena. Aby Puigdemont trochu uklidnit situaci, rozhodl se nakonec svou kandidaturu stáhnout. Jako další kandidát z řad separatistů byl vybrán Jordi Sànchez, který byl však ve

---

¹⁸⁸ GONZÁLEZ, David a Estefania MOLINA. El rey Felipe VI sitúa al Govern "al margen del derecho y la democracia." *Elnacional.cat* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.elnacional.cat/es/politica/rey-mensaje-referendum-catalunya_198222_102.html

¹⁸⁹ Pro-independence demo in Barcelona attended by 450,000. *Trtworld.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.trtworld.com/europe/pro-independence-demo-in-barcelona-attended-by-450-000-11550>

¹⁹⁰ JONES, Sam a Stephen BURGÉN. *Spain dissolves Catalan parliament and calls fresh elections* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/27/spanish-pm-mariano-rajoy-asks-senate-powers-dismiss-catalonia-president>

¹⁹¹ Carles Puigdemont can't govern Catalonia from exile, Madrid says. *Dw.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/carles-puigdemont-cant-govern-catalonia-from-exile-madrid-says/a-42130108>

vazbě, a tak svou kandidaturu také stáhl. Jako třetí kandidát byl vybrán Jordi Turull. V prvním kole voleb však nezvládl získat požadovaný počet hlasů a do druhého kola už nastoupit nemohl, protože na něj byla mezitím uvalena vazba. Nakonec byl zvolen separatista Quim Torra. Jeho první návrh vlády však nebyl přijat španělskou vládou, neboť v něm figurovali dva vazebně stíhaní politici. Jeho druhý návrh prošel, neboť ve vládě již nebyl žádný stíhaný politik, a tím skončila přímá správa španělské vlády nad regionem.¹⁹²

Dne 30. října byla podána žaloba na 14 bývalých zástupců katalánského separatistického hnutí v čele s Puigdemontem. Soud započal 2. listopadu 2017 a nebyl dořešen až do 14. října 2019, kdy padl konečný verdikt týkající se počtu let zadržení jednotlivých politiků – od 10 do 13 let.¹⁹³ Soud vyvolal v Katalánsku obrovské nepokoje. Lidé stávkovali na všech možných pozicích, brzdili provoz veřejné dopravy, stávkovali na letišti a pořádali obrovské demonstrace ve městech. V městech jako je například Lleida, Tarragona, Girona se zastánci separatismu odklonili od myšlenky vést demonstrace v klidu a uchýlili se k ničení cizího majetku nebo třeba zapalování věcí na ulicích.

„Nechápu, jak někdo může dostat tolik let za pouhou snahu získat pro svůj národ nezávislost, na kterou má právo“, uvedla respondentka Maria s rozhořčením, že mnoho vrahů nebo pro zdraví společnosti nebezpečných jedinců dostane méně let než lidé, kteří jen prosazovali právo, které Katalánci v rámci těchto sporů mají.

„Myslím si, že obě strany se nezachovaly správně. Katalánská tým, že porušila zákaz, který měla od španělské vlády. Španělská vláda zase nařídila příliš tvrdé a agresivní chování vůči kataláncům.“¹⁹⁴

5.7 Míra autonomie Katalánska v praxi

Podle španělské Ústavy a katalánského Autonomního statutu by se mohlo zdát, že mají Katalánci poměrně rozsáhlé pravomoci. Podle výpovědí respondentů v textu níže, není možné brát tyto svěřené pravomoce stoprocentně. *„Nejedná se o skutečnou autonomii. Jakékoli snahy ze strany katalánského parlamentu, které se nelíbí španělské*

---

¹⁹² Catalonia's parliament elects hardline secessionist as president. *Theguardian.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/14/catalonia-parliament-elects-hardline-nationalist-as-president>

¹⁹³ Catalan trial starts: the accused, charges, accusers. *Spainenglish.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.spainenglish.com/2019/02/12/catalan-trial-full-details-accused-charges/>

¹⁹⁴ Rozhovor s r. Nuriou, červen 2019

vláde, jsou blokovány Ústavním soudem, až na výjimky. Například katalánská ekonomika je ovládána španělskou vládou. ¹⁹⁵

Podle rozhovorů s respondenty vyplynulo, že jedním z nejdůležitějších aspektů katalánské etnické identity je jejich jazyk – katalánština. Autonomní práva, jež Katalánci mají v rámci jazyka jsou upraveny v Autonomním statutu v kapitole III. „Jazyková práva a povinnosti“.

Podle této kapitoly mají občané právo na jazykovou volbu. To znamená, že Katalánci mají v rámci vztahů s institucemi, organizacemi a orgány veřejné správy právo na volbu, jaký úřední jazyk budou používat. Mají tedy právo užívat katalánštinu v kontaktu s úřadem státního zástupce, se soudy s notáři a s dalšími. V souvislosti s tím mají právo na to získat veškeré oficiální dokumenty, které byly vydané v Katalánsku v požadovaném jazyce, aniž by došlo k jakémukoliv zpoždění.

Co se týče výuky, žáci mají právo na katalánské vzdělávání v rámci povinného vzdělání. V souvislosti s tímto právem je také uložena povinnost mít dostatečné ústní a písemné znalosti, a to jak v katalánštině, tak v kastilštině. Je tedy nutné, aby v osnovách byla řádně zastoupena jak katalánština, tak kastilština. Katalánština se dále také používá jako výukový a studijní jazyk v rámci vysokoškolského a neuniverzitního vzdělání. Současně s tím, mají však učitelé a žáci vysokých škol právo na ústní a písemné vyjádření v úředním jazyce podle svého výběru. Na Universitat de Lleida bylo v rámci studijního pobytu Erasmus+ velmi složité nalézt předměty vyučované ve španělštině. Podle respondenta Davida a respondenta Alexe, kteří tuto univerzitu navštěvují, však učitelé vycházejí velmi vstřícně nekatalánským žákům. Tito žáci jsou buď Španělé, kteří se přistěhovali ze zbytku Španělska, nebo šlo o jihoamerické studenty, kteří na univerzitě studovali v rámci programu Erasmus a nenašli čistě španělské předměty, které by se hodily do jejich programu vzdělání.¹⁹⁶

Respondentka Sara se k míře autonomie v praxi vyjadřovala velmi negativně. *„Všechny kompetence, které autonomní regiony mají, jsou limitovány určitou úrovní. Pokud je podle španělské vlády některá z pravomocí porušena, kompetence se buď omezí nebo zruší. Pokud se zruší, připadá pak tato pravomoc zpět španělské vládě.“* Sára dále uvádí situace týkající se vzdělávání, regulace bydlení a nájemného. O situaci ve vzdělávání

---

¹⁹⁵ Rozhovor s r. Manelem, červen 2019

¹⁹⁶ Katalánsko, červen 2019

se vyjádřila následovně: „*Katalánsko má kompetenci v oblasti vzdělávání, ale v některých případech centrální vláda zasáhla. Například se tak stalo, když někdo požádal o vzdělání ve španělštině. V tomto případě se katalánská kompetence nebere v úvahu. V případě regulace bydlení a nájemného jde o podobné případy.*“

Podobný příklad uvádí respondent Gerard. „V roce 2012 katalánský parlament schválil zákon o energetické transformaci, ale centrální vláda a některé politické strany se domnívaly, že tento zákon přesahuje autonomní kompetence, a byl Ústavním soudem zrušen.“¹⁹⁷

„*Vadí mi špatné zacházení s jazykem. Všichni jsou vlastně nuceni znát španělštinu a katalánština je ignorována navzdory svému oficiálnímu postavení. Soudci nebo státní zástupci ji odmítají znát. 90 % úředních jednání je ve španělštině.*“¹⁹⁸ Toto chování pravděpodobně záleží na etnické příslušnosti daného pracovníka. Respondent tuto situaci také srovnával na příkladu Kanady, Belgie nebo Švýcarska, kde by se něco podobného nemohlo stát.

„*Autonomie není dostačující. Ať už mluvíme o politické stránce, kulturní, sociální nebo ekonomické. Snažili jsme se prosadit nové body v autonomním statutu, ale španělská vláda to nedovolila.*“¹⁹⁹

Z těchto výpovědí vychází najevo, že míra autonomie, které Katalánsko má, je jen určité uklidnění, které v minulosti Španělsko Katalánsku dalo. Pokud jde však o závažné situace nebo o situace, které nejdou ruku v ruce se zájmy španělské vlády, jsou autonomní kompetence zastaveny a vše přebírá madridská vláda.

Může se zdát, že katalánské obyvatelstvo cítí nenávisť k obyvatelům Španělska. Tak tomu ale ve většině není. Po zatknutí členů Katalánské vlády se určitě zvedlo procento občanů, které nesnášejí španělskou vládu, ale tento názor podle většiny respondentů nesdílejí vůči španělskému lidu. Respondentka Nuria, která je se svojí rodinou proti separatistickým tendencím Katalánska, se setkala s urážkami týkajícími se jejích sympatií s Francem. Nuria však uvedla, že ona ani její rodina nejsou rozhodně stoupenci Franca a rozhodně by se nechtěli vracet do dob Frankovy diktatury. Jen jim dostačuje míra

---

¹⁹⁷ Rozhovor s r. Gerardem, červen 2019

¹⁹⁸ Rozhovor s r. Manelem, leden 2019

¹⁹⁹ Rozhovor s r. Estelou, červen 2019

autonomie a také se nepovažují za konfliktní lidi, proto se neradi pouští do pří o oddělení Katalánska.

Respondenti z řad studentů Universitat de Lleida vypovědělo, že chodí do školy s mnoha žáky, kteří nejsou separatisté. Všichni se shodli na tom, že politický názor pro ně není rozhodující v případě přátelství. Názor respektují, i když s ním nesouhlasí. V minulosti se však většina z nich pokoušela o argumentaci, která by změnila jejich názor v otázce separatismu.²⁰⁰

To, že Katalánsku chybí mnoho pravomocí v oblastech, které se jich přímo týkají, je občas ke škodě. V některých oblastech má Katalánsko pouze poradní hlas, který ale nemusí být centrální vládou vůbec vyslyšen. Například Katalánsko může upravovat jen silniční sítě rozkládající se na katalánském území, nemůže však upravovat mezinárodní dálniční dopravu²⁰¹. Dále nemůže upravovat námořní přístavy, kterých má na svém pobřeží mnoho, mezinárodní letiště a další.

„Samozřejmě jako Katalánc bych byl rád, kdybychom měli víc autonomie nebo kdyby proběhla separace. Ale měl bych radost v rámci obou možností – víc autonomie nebo nezávislost, s tím nemám problém.“ Dále se respondent Arthur vyjadřuje o tom, že se říká, že v tuto chvíli má Katalánsko největší míru autonomie, jakou kdy mělo od roku 1934, ale není si tím jistý. *„Mohla by to být pravda, ale už uběhlo více jak 80 let od roku 1934, takže je normální, že je více autonomie. Možná je to pravda, protože dřív byla madridská vláda silnější než teď, ale myslím si, že by mohlo být mnohem, mnohem víc věcí pod katalánskou vládou.“*²⁰²

5.8 Situace v Baskicku

Baskicko je stejně jako Katalánsko jedním ze 17 autonomních oblastí ve Španělsku. Spolu s Katalánskem a Galicií se řadí podle španělské Ústavy mezi historické regiony, které již v minulosti jistou míru autonomie měly.

Podle průzkumu, který byl proveden v dubnu roku 2019 s 2492 občany Baskicka, vyšlo najevo, že pouze 23 % z nich požaduje nezávislost. Tento výsledek je o sedm bodů nižší

---

²⁰⁰ Katalánsko, červen 2019

²⁰¹ Může však vybírat mýtné na dálnicích.

²⁰² Rozhovor s r. Arthurem, leden 2019

než v roce 2014. 27 % respondentů uvedlo, že by změnili své stanovisko podle toho, pokud by se jednalo o vyšší míru autonomie nebo samotnou nezávislost. Proti nezávislosti vystoupilo 35 % dotazovaných.

Velmi stabilní zůstává základna občanů, kteří sdílejí nacionalistický sentiment. 25 % obyvatel uvádí, že jsou velmi nacionalističtí. Na škále od 1 do 10 pak 21 % obyvatel uvedlo, že v žádném případě nejsou nacionalisté a 39 % obyvatel se zařadilo na škálu mezi stupně 4 až 6.

V rámci etnické identity se považuje čistě za Basky 24 % obyvatel. Tento údaj je pro baskickou kulturu potěšujícím, neboť tento údaj vzrostl od roku 2017 o 4 body. V roce 2017 bylo zaznamenáno nejnižší procento obyvatel cítících se čistě baskicky od roku 1995. 20 % zaujímají respondenti, kteří se cítí být více Baskové než Španělé. 33 % obyvatel pak pociťuje svou identitu stejně baskickou jako španělskou. Nakonec tu jsou pak respondenti, kteří se cítí víc jako Španělé než jako Baskové. Těch jsou ale jen 4 %.²⁰³

Jazyková úroveň baskičtiny je horší než katalánštiny v Katalánsku. V poslední době se však tato situace zlepšuje díky školním jazykovým modelům. Model školy A – veškerá probíraná látka je ve španělštině, model B – výuka je dělena rovným dílem mezi španělštinu a baskičtinu a model D – veškeré vyučování probíhá v baskičtině. Rodiče dětí mají právo zvolit si, jakou školu pro svého potomka vyberou. Z těchto modelů vyplývá rozšíření bilingvismu.²⁰⁴

V rámci důvěry v instituce vyšly ve stejném průzkumu velmi dobře instituce čistě baskické. Například baskické vládě věří 77 % respondentů, stejně tak dobře si vede baskický parlament, kterému věří 72 % tázaných. Oproti tomu markantní rozdíl nastal v otázce důvěry ve španělskou vládu a španělskou monarchii. Vláda získala pouze 27 % a španělská monarchie 16 %. Z těchto výsledků jasně vyplývá, že Baskové vyslovili velkou nedůvěru vládě, která stále rozhoduje o některých jejích činnostech a záležitostech. Zajímavou stránkou je, že velké množství respondentů vyjádřilo nedůvěru vůči španělské moci, avšak v současné době malé procento dotazovaných usiluje o odtržení.²⁰⁵

---

²⁰³ VEGA, Maxi. Sólo el 23% de los vascos quiere la independencia. *Elmundo.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/pais-vasco/2019/04/12/5cb072a821efa057738b468e.html>

²⁰⁴ The Basque Bilingual Education System: A Model for a Kurdish Bilingual Education System in Turkey. *Pdfs.semanticscholar.org* [online]. Finsko, 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/4929/07d803767fd44cb59048ada9f2eeda2f9ba4.pdf>

²⁰⁵ VEGA, Maxi. Sólo el 23 % de los vascos quiere la independencia. *Elmundo.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/pais-vasco/2019/04/12/5cb072a821efa057738b468e.html>

Separatismus

S baskickým separatismem je neodmyslitelně spojena teroristická organizace ETA. Na začátku své existence byla ETA tvořena studenty, kteří se snažili bojovat proti Frankově diktatuře skrze radikálně levicovou ideologii o třídním boji a nacionalismu. Nejprve neprojevovala násilné sklony, avšak po napadení jednoho z jejich aktivistů toto stanovisko přehodnotila a své snahy prosazovala násilím, potažmo teroristickými útoky. Toto násilné jednání nebylo vždy podporováno velkým množstvím baskického obyvatelstva, a to hlavně z důvodu násilností a také kvůli své snaze dosáhnout cílů v otevřeném boji.²⁰⁶ V 80. letech byla ETA velmi kritizována a postupem času začala své zastánce ztrácet. V 90. letech byla sice rozdrobena, avšak její agresivita a terorismus se zvyšoval. Jejími členy byli primárně mladíci, kteří se předháněli v provádění ohyzdných činů. V tomto času ETA ztratila svou podstatu rozvoje nacionalismu a znovunabytí ztracených práv. V roce 1998 dokonce ustoupila od násilného chování a vyhlásila neomezené příměří. Příměří však trvalo jen do roku 2000, kdy opět s útoky začala.²⁰⁷ V Baskicku v průběhu let byli obyvatelé Baskicka fungováním organizace ETA sužováni strachem. Tyto obavy už ale obyvatelstvo nemusí řešit, neboť v roce 2018 vydala ETA prohlášení o rozpuštění. V něm také uvedla, že bývalí členové této organizace budou i nadále usilovat o nezávislé, sjednocené a socialistické Baskicko.²⁰⁸ O tuto nezávislost však dle již zmíněných statistik usiluje pouze 23 % obyvatelstva.

V současné době se zdá, že je baskické obyvatelstvo ve větší míře spokojeno se současným stavem autonomie. Kromě bývalých radikálních členů ETA jsou obyvatelé v otázce separatismu spíše pasivní. Separatistické snahy jsou pojímány s větším klidem, ne skrze demonstrace. Baskická a španělská vláda má mezi sebou dlouhodobě lepší vztahy než katalánská a španělská vláda. Tyto vztahy mohou pramenit z ekonomické situace, kterou díky dohodě s centrální vládou má. Respondentka Sara, která má část své rodiny v Baskicku, vypověděla, že její rodina je v rámci autonomie velmi spokojena. „*Nic jim*

---

²⁰⁶ ARGOMANIZ, Javier. Civil Action against ETA Terrorism in Basque Country. *Researchgate.net* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/335923233_Civil_Action_against_ETA_Terrorism_in_Basque_Country

²⁰⁷ Key dates in history of Basque separatist group ETA. *Rte.ie* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/news/europe/2019/0516/1049875-key-dates-in-history-of-basque-separatist-group-eta/>

²⁰⁸ Basque separatist group Eta announces dissolution. *Theguardian.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/02/basque-separatist-group-eta-announces-dissolution>

nechybí, v případě odtržení by se mohla výrazně zhoršit ekonomická situace, která je v této chvíli velmi dobrá.“²⁰⁹

Otázkou je rozšíření autonomních práv pro tento region.

5.8.1 Statut Baskicka

Statut Baskicka nazývaný *Gernika*, je právní dokument, který společně se španělskou Ústavou upravuje práva a povinnosti baskické vlády. Platný je od roku 1979. Primárně je statut autonomních regionů upraven v článku 148 španělské Ústavy. Gernika pak jednotlivé body upravuje více do detailů.

Obecně lze říct, že tento statut není zpracován tak detailním způsobem, jako katalánský, v mnoha bodech si jsou ale velmi podobné.

Mezi pravomoci upravené v tomto právním dokumentu patří například chod vlastních institucí, místní správa, zemědělství, školství, podpora kultury a péče o ni, sociální otázky a také je zde upraveno postavení baskické policie, která může být regionální vládou zřizována. Upravuje také možnost zřizování a fungování moci zákonodárné, výkonné a soudní.

Je zde upraven jazyk euskara, který je společně se španělštinou, oficiálním jazykem. Stejně jako v Katalánsku mají Baskové právo oba jazyky znát a používat. Také mají právo v tomto jazyku vyučovat a používat ho v rámci úředních a právních záležitostí.²¹⁰

5.8.2 Ekonomická situace

Baskicko je ve Španělsku považováno za velmi nadprůměrné. V roce 2018 dosáhl jeho celkový hrubý domácí produkt 72,12 milionů eur. Díky tomu si vysloužilo páté místo v rámci celého Španělska. Pokud je počítáno HDP na obyvatele, řadí se Baskicko už druhou příčku hned za Madrid, který má 41 045 \$. Baskicko má 39,133 \$.

Zásadním rozdílem v otázce ekonomické situace Basků je jejich systém odvádění financí centrální vládě v Madridu.

Po smrti Francisca Franca si Baskicko spolu s regionem Navarra vydobily historickou výjimku, tzv. výsadní režim. V praxi to znamená, že většina daní vybraných v regionu Baskicko nejde jako na příklad v Katalánsku centrální vládě. Baskicko si tyto

²⁰⁹ Rozhovor s r. Sarou, červen 2019

²¹⁰ The Statute of Autonomy of the Basque Country. *Basquecountry.eus* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.basquecountry.eus/contenidos/informacion/estatuto_guernica/en_455/adjuntos/estatu_i.pdf

daně ponechává a Madridu zaslá pouze předem domluvenou částku. Výhodou systému je to, že výpočet koeficientu této částky se nemění. Pokud se tedy zlepši ekonomická situace tohoto regionu, je pak fiskální systém pro Baskicko velmi výhodný. Obecně lze říct, že částka, která se každoročně do centrální kasy odvádí, je nižší, než kterou by region zaplatil při stejném systému, jaký má Katalánsko. Díky tomu není Baskicko závislé na přerozdělování financí jako Katalánsko a větší část daní a jiných získaných financí slouží Baskicku přímo pro jeho vlastní potřeby. V současné době činí tato kvóta 6,24 %.²¹¹²¹²

Největší procento obyvatel je zaměstnáno v terciálním sektoru služeb. Dále pak následuje průmyslový sektor a poslední je primární sektor zemědělství. Baskicko má velmi rozvinutý průmysl, neboť v okolí Bilbaa bylo objeveno velké nerostné bohatství. Průmysl se věnuje hlavně železářství, ocelářství a také je v hojné míře zastoupen průmysl chemický. Hodně vyráběn je elektrický, elektronický a také dopravní materiál.²¹³

5.9 Situace v Galicii

Instituto Galego de Estatística dělalo v roce 2013 a 2018 průzkum, který ukazoval, kolik obyvatel umí mluvit galicijštínou. Galicijština se totiž potýká s tím, že je považována za jazyk spojovaný s venkovským obyvatelstvem a v některých velkých městech jej považují za jazyk starší generace, který je zastaralý a nemá budoucnost. Dalším problémem je velmi časté používání španělštiny a narůstající trend bilingvismu.

Výzkum v roce 2013 ukazoval, že nejlépe je schopna se galicijsky domluvit skupina ve věku 15 až 29 let. V rámci této skupiny vypovědělo 60,27 % obyvatelstva ve prospěch galicijštiny. V roce 2018 toto procento vzrostlo na 63,01. Nejhuře pak vyšla skupina ve věkovém rozmezí 50 až 64 let. Procento v obou sledovaných letech bylo 56. Výsledná procenta jsou nadprůměrná. Španělština také více převládá v psané formě, neboť častěji galicijsky píše jen 16,7 %. Španělština si také udržuje prvenství v rámci čtení knih (54 %) a v surfování po internetu (70 %).²¹⁴

---

²¹¹ GONZÁLEZ, J.S. Qué es el Cupo vasco? Este concierto, clave para los Presupuestos de 2017. *Elpais.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

https://elpais.com/economia/2017/05/03/actualidad/1493797530_788542.html

²¹² El sistema fiscal propio del País Vasco. *Bizkaiaalent.eus* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

<https://www.bizkaiaalent.eus/pais-vasco-te-espera/apuesta-de-futuro/sistema-fiscal-propio/>

²¹³ La economía del País Vasco. *Voyagesphotosmanu.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

https://www.voyagesphotosmanu.com/economia_pais_vasco.html

²¹⁴ Coñecemento do galego. *Ige.eu* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z:

https://www.ige.eu/web/mostrar_actividade_estadistica.jsp?idioma=gl&codigo=0206004&num_pag=3

Z hlediska etnické identity galicijských obyvatel bylo velmi náročné nalézt jakékoliv statistiky týkající se rozdílnosti etnické identity Galicijců a Španělů. Avšak dle výzkumu z roku 2015 bylo zjištěno, že 40 % respondentů se cítilo více jako Galicijec než jako Španěl. Na druhém místě byla odpověď, že se cítí stejně jako Galicijec i Španěl. Dále bylo zjišťováno, jaké jsou hlavní prvky národního uvědomění. Primárně byly se odpovědi týkaly kultury a tradic. Až na druhém místě byl jazyk. Toto zjištění odpovídá předchozímu shrnutí současné jazykové situace v Galicii.²¹⁵

Vzdělávací systém ukládá 1/3 výuky v galicijštině, 1/3 ve španělštině a 1/3 v angličtině. Většina škol se ale potýká s tím, že nemají dostatečné množství učitelů, kteří by uměli anglicky nebo například galicijsky. Tento zákon tedy není naplněn, tak jak by měl být.²¹⁶

Separatismus

I v rámci Galicie je možné pozorovat separatistické tendence. Tyto snahy byly v minulosti velmi umírněné. V současné době si však vzaly inspiraci v baskickém nacionalistickém terorismu. Tyto snahy jsou však podporovány pouze separatistickými organizacemi a některými politickými stranami. Sami obyvatelé jsou ve větší míře spíše v rámci autonomie spokojeni a tyto tendence nepodporují.

Mezi zastánce osamostatnění lze řadit politickou koalici levicových galicijských nacionalistických stran, Galicijský nacionalistický blok (BNG), který je definován jako vlastenecká fronta. Ideologie tohoto uskupení se v průběhu let měnily, a to podle vstupu jednotlivých organizací do této koalice. V roce 1990 se BNG vzdává na neurčitou dobu své myšlenky na nezávislost v důsledku vstupu umírněné nacionalistické strany. V roce 2005 se však dostala do popředí teroristická organizace Resistencia Galega (RG), která o separatismus usiluje. Zároveň byl v roce 2005 zorganizován první teroristický útok v Santiago de Compostela. V průběhu let proběhly ještě menší teroristické útoky, které však nikoho nepřipravily o život. Od roku 2014 je RG oficiálně prohlášena za teroristickou

---

²¹⁵ KOCIÁNOVÁ, Kristýna a Ondřej SOVA. Hlavní projevy etnické identity Galicijců. *Kulturnistudia.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://kulturnistudia.cz/hlavni-projevy-etnicke-identity-galicijcu/>

²¹⁶ SKOBEL, Ekaterina. *Reversing Language Shift in Galicia: A Present-Day Perspective* [online]. Švédsko, 2010 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:357015/FULLTEXT01.pdf>. Dizertační práce. Linköping University. Vedoucí práce Nigel Musk.

organizaci a může být stíhána. Jak již bylo ale výše zmíněno, galicijské obyvatelstvo s terorismem nesympatizuje.

5.9.1 Statut Galicie

Galicie, je stejně jako Katalánsko a Baskicko jedním ze 17 autonomních regionů Španělska. Její autonomie byla ratifikována v roce 1981.

Autonomní statut ustanovuje moc zákonodárnou - parlament, moc výkonnou - vládu a jejího předsedu a moc soudní - nejvyšší soud. Oproti Katalánsku a Baskicku nemá Galicie vlastní policejní složky.

Lze tvrdit, že tento statut je v mnoha ohledech podobný dvěma předešlým. Je však ještě méně zpracován než ten baskický. Galicie má pravomoci například v organizaci svých vlastních institucí, občanských práv, sociálních služeb, ochrany kultury, správy dopravních cest na území Galicie. V neposlední řadě také upravuje galicijský jazyk, který staví do rovnosti se španělským.²¹⁷

5.9.2 Ekonomická situace

V rozdělení ekonomických sektorů převládá sektor terciální, který v roce 2017 představoval 66,8 % z celkového počtu. Následoval sektor sekundární, který činil 27,4 % a poslední pak byl sektor primární s 5,8 %. Cestovní ruch a s ním spojené služby v posledních letech velmi roste, a to hlavně díky svatojakubské cestě, která končí v Santiago de Compostela.

V oblasti průmyslu je významný průmysl módní ale hlavně pak hutní, díky kterému je na vzestupu automobilový a lodní průmysl. Nejdůležitějším výrobním závodem Španělska je totiž závod PSA Peugeot Citroën v Galicijském městě Vigo. Zhruba 17 % všech vozidel vyrobených ve Španělsku je právě odsud.²¹⁸

Obchodní a průmyslové sítě jsou soustředěny hlavně v západních provinciích a skládají se hlavně z malých a středních podniků zaměřených na sektor služeb.

---

²¹⁷ RODRIGUEZ, Vicente. Galicia. *Britannica.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Galicia-region-Spain>

²¹⁸ Economía e Industria. *Galicia.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <http://www.galicia.es/es/economia>

Pro Galicii a potažmo pro Španělsko je důležitá těžba dřeva, neboť tu Galicie vede. V rámci ročního HDP dosáhla v roce 2018 73 869 mil \$, což je v přepočtu na obyvatele 27 365 \$. To ji staví do nadprůměru státu.²¹⁹

5.10 Srovnání situací v Katalánsku, Baskicku a Galicii

Ke srovnání ekonomické situace byla vypracována tabulka č. 4, která znázorňuje ukazatele, které byly vybrány tak, aby spojily informace týkající se základních údajů o regionu, společně s ukazateli, které vypovídají o kvalitě života a ekonomické situaci těchto regionů.

Tabulka 4 - Vybrané demografické a socioekonomické ukazatele Katalánska, Baskicka a Galicie

Ukazatel	Region		
	Katalánsko	Baskicko	Galicie
Počet obyvatel (2019)	7 565 009	2 178 048	2 700 330
Rozloha (2019, km)	32 113	7 234	29 557
Hustota zalidnění (2019, os/km ²)	236	301	91
HDP na obyvatele (2018, \$)	35 700	39 133	27 365
Import (2018, %)	39,43	28,11	30,4
Export (2018, %)	31,32	35,3	36,53
Nezaměstnanost (4Q 2019)	10,5	9,09	11,74
Index lidského rozvoje (2018)	0,906	0,921	0,886
Index zdraví (2018)	0,983	0,969	0,983
Index vzdělávání (2018)	0,83	0,856	0,826
Naděje na dožití (2018)	83,87	83,87	82,97
Cena za m ² městské půdy (2019, €)	230	184	104
CPI (Únor 2020, %)	0,8	0,8	0,7

Zdroj: Statista.com, Countryeconomy.com

²¹⁹ Galicia. *Countryeconomy.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/countries/spain-autonomous-communities/galicia>

Z tabulky je zřejmé, že nejmenším regionem je Baskicko. Tento region má zároveň nejméně obyvatel, ale hustotu zalidnění má nejvyšší.

Obchodní bilanci mají podle výsledků exportu a importu Baskicko a Galicie výrazně lepší než Katalánsko. Obchodní bilance Katalánska je záporná, neboť v rámci světa více dováží, než vyváží. Podle údajů z konce roku 2018 Katalánsko nejvíce exportuje výrobky chemického sektoru (26,2 %), dále výrobky z automobilového průmyslu (17,6 %) a také pak potraviny, nápoje a tabák (12,4 %). Naopak nejvíce Katalánsko dováží chemické výrobky (22,2 %), zařízení (17,2 %), automobily (16,6 %) a v poslední řadě také potraviny, nápoje a tabák. Vývoz v Katalánsku je vysoký, přitom region dováží i vyváží podobné spektrum výrobků. Při snaze o osamostatnění by mělo Katalánsko zapracovat na větší soběstačnosti. Avšak i přes tuto zápornou obchodní bilanci představuje Katalánsko více než čtvrtinu veškerého vývozu ze Španělska (25,3 %). Tento aspekt může být také jedním z důvodů, proč by pro centrální vládu bylo odtržení škodlivé.

Největší míra nezaměstnanosti byla zjištěna v regionu Galicie. V tomto regionu probíhá dlouhodobá emigrace do větších měst. Institut Gallego de Estadística uvedl, že v roce 2017 emigrovalo do Katalánska 2 468 Galicijců, do Madridu pak 4 495.

Další je ukazatel lidského rozvoje. Ten je ve všech třech regionech poměrně dost vysoký a ukazuje tak na velmi dobrou životní úroveň obyvatel.

Indexy zdraví a vzdělávání jsou součástí ukazatele lidského rozvoje. Jejich míra je nadprůměrná, což podporuje tvrzení o velmi dobré životní úrovni obyvatel. Ve všech těchto regionech je rozvinutá síť zdravotnických středisek, stejně tak jako vzdělávací systém, který je ke spokojenosti lidí podpořen dvojjazyčností. Tyto ukazatele jsou ještě posíleny vysokou nadějí na dožití. Předpokládaný věk se pohybuje ve všech zmíněných regionech nad úrovní 80 let.

Posledními ukazateli jsou pak cena m² městské půdy a ukazatel CPI, tedy index spotřebitelských cen. Tyto dva ukazatele slouží k nastínění výše cen za jednotlivé produkty ve spotřebitelském koší a pak cen ukazujících na výši městské půdy. Index spotřebitelských cen vyšel nejvyšší shodně v Katalánsku a Baskicku (0,8). O trochu nižší vyšel v Galicii (0,7). Výši těchto ukazatelů lze vysvětlit na obecně vysokých cenách veškerých produktů a služeb ve vrchní třetině země. Cena za m² pak vypovídá o oblíbenosti destinace. Katalánsko je hlavním turistickým lákadlem, jak již bylo zmíněno

výše. Mnoho lidí ze zbytku Španělska se do Katalánska stěhuje za prací, což souvisí také se snahou o pořízení majetku nebo půdy.

Jedním z nejzásadnějších rozdílů mezi Katalánskem a Baskickem je množství odvedených peněz madridské vládě. Katalánsko jako bohatý region je nuceno odvádět Madridu vysoké procento svých příjmů, o kterých by rádi sami rozhodovali. Oproti tomu Baskicko odvádí do centrální pokladny jen určitou kvótu, kterou jednou za pět let upravují. Katalánsko v minulosti žádalo o stejnou fiskální autonomii, kterou má Baskicko. Madrid však tomuto požadavku nevyhověl. Nebyl ochoten připustit, aby region, který představuje 19 % španělské hospodářské produkce, měl stejná privilegia jako Baskicko, které představuje pro Španělsko pouhých 6 %.

Separatismu má ve všech těchto regionech trochu jinou podobu. V Baskicku byl nejprve prováděn teroristickými útoky, zatímco v současné době vládne v tomto regionu spíše příměří. Naproti tomu Galicie byla dlouhé roky politicky a ideově vyrovnaným regionem, zatímco v současné době si vzalo příklad právě od Baskicka a teroristické myšlenky berou tamější organizace za své. Teroristé jsou stíháni a galicijské obyvatelé jsou se vzniklou situací, týkající se terorismu, nespokojeni. A pak je tu případ Katalánska. Dlouhá léta byl katalánský separatismus znám svou umírněností. Avšak V roce 2017 a 2019 docházelo k velkým nepokojům, které byly spojeny i s násilnými činy. Španělská vláda nejtvrději čelí snahám o nezávislost ze strany Katalánska. Pokud by došlo k odtržení, mohlo by to odstartovat dominový efekty a ostatní regiony, doposud spokojené se svou mírou autonomie, by mohly začít také požadovat právo na oddělení.

S nejvíce rozpolcenými názory bojuje Katalánsko. Mnoho obyvatel usiluje o separatismus, ale tato idea má i mnoho odpůrců. K tomu výrazně přispívá multikulturní Barcelona, která má velké zastoupení obyvatel z jiných částí Španělka.

Podle výzkumů a průzkumů provedených jednotlivými regionálními organizacemi, se zdá, že ani v jednom regionu nepřevládají separatistické tendence. V otázce Katalánska je více obyvatel spíše nakloněno možnosti zůstat v rámci Španělska. V případě, že by region získal rozsáhlejší kompetence, byla by ale tato iniciativa brána velmi pozitivně. Otázkou však zůstává, zda mohly být výzkumy a průzkumy ovlivněny madridskou vládou nebo politickými stranami, které jsou proti odtržení. Tato myšlenka je však jen jednou z možností, není žádným způsobem podložena. Dokud centrální vláda nedostojí

demokracii a bude se stále odkazovat na ústavu, není možné, aby proběhla zákonná referenda, a tak vyšlo najevo, co občané opravdu chtějí.

Ani jednu z etnických identit zmíněných regionů nelze označit za méně výraznou nebo zanikající. Všechny regionální vlády se pokouší zachovat nejdůležitější aspekty své identity – jazyk. V rámci školství se všechny školy snaží vyučovat v regionálním jazyce. Z pohledu výzkumníka je tato snaha nejvíce podporována v Katalánskou, neboť tam je veškerá povinná docházka v katalánštině. Oproti tomu v Baskicku se mohou rodiče dětí rozhodnout, jaký model výuky si zvolí. V Galicii pak sází na třetinové rozdělení, u kterého je však úskalí nedostatečné odbornosti učitele v jazyce, ve kterém by měl vyučovat.

Ať už se regiony o nezávislost pokoušejí více nebo méně, lze tvrdit, že všechny jsou hrdé na svou etnickou identitu, kterou se snaží podpořit v oblasti kulturní, pomocí rádiových a televizních stanic v daném jazyce, pořádáním svých specifických svátků a festivalů nebo také skrze školství.

6. Diskuse a závěr

Španělská Ústava z roku 1978 dala historickým národům, mezi které spadá Katalánsko, Baskicko i Galicie právo na autonomní samosprávu pod dohledem ústřední vlády. Tato autonomie zahrnuje jejich vlastní výkonnou moc, vytvoření regionálních parlamentů s autonomními volbami a decentralizovanou soudní mocí, neboť každý region má svůj vlastní nejvyšší soud. Tato autonomie také dává regionům určité pravomoci v mnoha aspektech školství, ekonomie a veřejném pořádku. Naproti tomu mnoho pravomocí, které by si autonomní regiony rády spravovaly samy, spravuje centrální vláda. Kompetence, které regiony mají jsou upraveny na určitou úroveň. Jakmile je tato úroveň překročena, spadá pod pravomoc ústřední vlády. Centrální vláda tedy pravomoci uděluje, má však své metody, jak tyto kompetence omezit nebo zrušit v tom případě, kdy je považuje za chybně provedené. Motivace jsou ve většině případů politického a ekonomického charakteru.

Dle zjištěných výsledků je možné tvrdit, že Katalánci si udržují svou etnickou identitu skrze své kulturní zvyklosti, jazykovou stránku a skrze sdílení společného území. Jejich etnická identita v žádném případě neupadá do zapomnění a skrze separatistické tendence se v mnohých obyvatelích naopak více probouzí. Díky současné míře autonomie si mohou svou etnickou identitu udržovat, avšak prohloubení nebo úplné osamostatnění by přispělo k možnosti sebeurčení a možnému nárůstu občanů ztotožňujících se s touto identitou.

Etnická identita katalánského obyvatelstva je velmi silně zakořeněná. Mladá generace je schopná katalánskou etnickou identitu získat i přes to, že nevyrostá v čistě katalánské rodině. Je schopna ji nabýt díky svému okolí. Jedinci chodí do katalánských škol, navštěvují filmy v katalánštině, sledují katalánské televizní pořady, poslouchají katalánské hudební kapely a rádia, vidí v mnoha oknech a na balkónech separatistické vlajky nebo vlajky s vyobrazením zatčených katalánských politiků, a je toho více. V současné době je pulární chodit na demonstrace. Ten, kdo nechodí, nevyhne se informacím z médií nebo od svým přátel a známých. Všechny tyto aspekty jedince velmi silně ovlivňují. Katalánská etnická identita se rozhodně nepotýká s problémem zapomnění nebo uvržení do podřadné pozice. Etnická identita je také podporována rozšířením katalánského jazyka. Jako příklad je možné použít výuku katalánštiny na školách nebo viditelnost katalánského jazyka na veškerých tabulích, ukazatelích nebo informačních

titulcích. Nepříjemné politické situace, které v Katalánsku nastaly se v mnohým případech podepsaly na zesílení etnické identity obyvatel Katalánska.

Zdá se, že separatismus se na etnické identitě podepisuje spíše stmelovacím způsobem, což není zrovna po chuti španělské vládě. Jak uvedla respondentka Agnes – je velmi hrdá na to, že si katalánské obyvatelstvo dokáže stát za svým názorem a o něco bojovat. Připisuje to vlastnostím katalánského lidu, který se nikdy v minulosti nevzdal, a který i přes útlaky ze strany Španělska dokázal přechovat etnickou identitu svého lidu a nepřijmout za vlastní španělskou identitu, potažmo kulturu. Pokud je třeba definovat v ucelené formě názory Katalánců pro nebo proti sepratismu, výzkumy veřejného mínění mluví jasně. Více než polovina respondentů se vyslovila proti nezávislosti. Pro pozorovatele, který není Španěl nebo Katalánc je velmi složité tyto iniciativy sledovat. Vzhledem k tomu, že terénní výzkum probíhal převážně ve městě Lleida, které je velmi pro-separatistické, vycházely výsledky velmi jednostranně, a to tak, že chce většina obyvatel Katalánska nezávislost. Je ale důležité brát v potaz, že i v rámci Katalánska jsou dva tábory. Ti, kteří velmi usilují o nezávislost a ti, kteří jsou v rámci Španělského království spokojeni. Mezi těmito dvěma tábory vznikají sociální konflikty, v rámci kterých mohou někteří pro-separatističtí Katalánci považovat odpůrce za „nepravé“ Katalánce. Tito obyvatelé však mohou i nadále sdílet katalánskou etnickou identitu, jen zkrátka neusilují o nezávislost, neboť se obávají o stav ekonomické situace a ztrátu členství v Evropské unii.

Ekonomická situace Katalánska je velmi dobrá, v rámci Španělska nadprůměrná. Nezaměstnanost má v průběhu let klesající tendenci. Od roku 2013 kdy byla v prvním čtvrtletí nezaměstnanost 24,45 % si v roce 2018 velmi polepsilo. Snížilo svou nezaměstnanost ve druhém čtvrtletí na 11,39 %. Oproti tomu španělská míra nezaměstnanosti dosáhla 15,7 %. Tento region si tedy v otázce ekonomické situace vede velmi dobře. Z toho pramení i názory většiny respondentů, kteří se neobávají o stav své vlasti po odtržení od Španělska. Podle jejich názoru je Katalánsko natolik soběstačné, že nepotřebuje ke svému fungování závislost na jiné zemi. Spokojenost katalánských obyvatel by se mohla pravděpodobně zvýšit v případě, že by Španělsko prohloubilo statut autonomie a bylo by ochotné přistoupit na stejnou fiskální politiku jakou mají Baskové. Jedním z argumentů, který Katalánci často používají, je, že doplácí na celé Španělsko, a že jsou motorem španělské ekonomiky. Jsou jako region velmi dobře zaopatřeni. Jejich

ekonomika vzkvétá, avšak do státní pokladny musejí přispívat vyšší finanční částkou, než regiony na jihu země, kde je ekonomický růst mnohem pomalejší. Například respondent Arthur a mnozí další zmiňovali, že ekonomická situace Katalánska v rámci Španělska je jedním z hlavních bodů, kvůli kterým chtějí vystoupit z tohoto státu. Španělský stát však na takové prohloubení autonomie není ochotný přistoupit, neboť by ztratil velkou část příjmů. Kvůli této neochotě vyhovět požadavkům roste v katalánských obyvatelích jejich nevraživost vůči madridské vládě.

V porovnání s jinými autonomními oblastmi si vede Katalánsko velmi dobře. Společně s Baskickem i Galicií patří k nejrozvinutějším regionům Španělska. Z těchto regionů má nejrozvinutější oblast cestovního ruchu, a to hlavně díky svým klimatickým podmínkám a kulturním památkám. Tyto regiony se od sebe liší způsobem provedení separatistických snah. Tyto snahy jsou v Katalánsku primárně prováděny mírově, oproti tomu Baskicko a Galicie se v minulosti potýkala s teroristickými útoky.

Separatistické snahy se Španělsko snaží zastavit ve všech jeho možných projevech. Centrální vláda se odkazuje na nezákonnost katalánského počínání. Avšak počínání centrální vlády je zákonné jen z toho důvodu, že si sama tyto pravomoci navrhla. Tak tomu bylo i v minulosti, kdy byly jednotlivé regiony sužovány diktaturou a jejich práva jim byla upírána. Takové počínání se zdá být také nezákonné, vzhledem k právům, které měly, a které jim byly násilně sebrány. Ano, takové činy se odehrávaly v rámci mnohých států, díky čemuž se mohly utvářet. Tento argument je samozřejmě relevantní, ale je zřejmé, že mnohé státy s velmi silnou národní identitou a snahou o osamostatnění tento akt provedly. Výsledky aplikace teorií secese je velmi těžké soudit. Katalánsko bylo utlačováno a byla mu upírána jeho práva. Avšak je velmi nepravděpodobné, že by španělská vláda brala v potaz právě zmíněné teorie secese.

Podle mého názoru by se v demokratickém a liberálním státě, za který se Španělsko považuje, neměla upírat práva na sebeurčení a nezávislost. Katalánské obyvatelstvo bylo v historii dlouhou dobu sužováno centrální vládou. Byla jim odebírána jejich práva, přičemž nejhůře Katalánci nesli momenty, kdy jim byla odebírána práva na jejich jazyk. Nastolení vyšší míry autonomie pro Katalánci by mohlo do určité míry uklidnit nepokoje v zemi, avšak dle zjištěných informací se separatistické tendence neuklidní, dokud nezíská Katalánsko šanci na sebeurčení a nezávislost.

Tyto dva národy by mohly žít v naprosté kompatibilitě, neboť mají mnoho společného vzhledem k velmi provázané historii, společným prvkům jazyka a i kvůli svým obyvatelům, kteří se v mnoha případech cítí, že sdílí dvojí identitu. Avšak křivdy, které velké procento katalánského obyvatelstva pociťuje jim to v současné době nedovoluje.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

ADERSON, Lawrence M. *Federalism, Secession, and the American State* [online]. New York: Routledge, 2013 [cit. 2020-03-24]. DOI: 10.4324/9780203095669. ISBN 978-0-20309-566-9

BARTH, Fredrik. *Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference*. Boston: Little, Brown a Company, 1969, 153 s. ISBN 978-0-31608-246-4

CLOOTS, Elke, Geert DE BAERE a Stefan SOTTIAUX. *Federalism in the European Union* [online]. Oregon: Hart publishing, 2012 [cit. 2020-04-03]. ISBN 978-1-84113-242-6.

BUDILOVÁ, Lenka, přeložil Petra Lupták BURZOVÁ, přeložil Marie FOUSKOVÁ, přeložil David HENIG, přeložil Lubomír LUPTÁK, přeložil Gabriela ÖZEL VOLFOVÁ, přeložil Lubomír VALENTA, přeložil Markéta VANĀKOVÁ. *Teorie etnicity: čítanka textů*. Praha: Slon, 2016. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-185-5

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. *Španělsko: královská cesta k demokracii a státu autonomií*. In: ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. Praha: Oeconomica, 2009b, s. 210-243. ISBN 978-80-245-1516-8

ERIKSEN, Thomas Hylland. *Etnicita a nacionalismus: antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-741-9053-7

GELLNER, Ernest André. *Národy a nacionalismus*. 2. vyd. Praha: J. Hříbal, 1993. Poznání (Hříbal). ISBN 80-901381-1-x

HROCH, Miroslav. *Národy nejsou dílem náhody: příčiny a předpoklady utváření moderních evropských národů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-010-0

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál s.r.o., 2002. ISBN 978-80-7367-269-0

JONES, J. Barry a Michael KEATING. *The European Union and the Regions*. New York: Oxford University Press, 1995. ISBN 0-19-827999-x

KOKAISL, Petr. *Etnické minority v Evropě*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2524-1

LEHNIG, Percy B. *Theories of secession*. New York: Routledge, 1998. ISBN 041517192X

MAJEROVÁ, Věra. *Sociologie venkova a zemědělství*. Vyd. 4., přeprac. Praha: Credit, 2000. ISBN 978-80-213-0651-6

- MILLER, David. *On nationality*. New York: Oxford University Press, 1995. ISBN 978-0-19-828047-7
- MOORE, Margaret. *The ethics of nationalism*. New York: Oxford University Press, 2001, ISBN 0-198297467
- MORENO, Luis. *The Federalization of Spain*. London: Frank Cass, 2001. ISBN 0-7146-8164-4
- ÖZKIRIMLI, Umut. *Theories of Nationalism: A Critical Introduction*. Druhé vydání. New York: Palgrave Macmillan, 2010, 244 s. ISBN 978-0-230-57732-9
- PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-311-3
- ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Principal, 2014. ISBN 978-80-7485-037-0
- ROŽŇÁK, Petr. *Politologie pro všechny*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-214-3
- SORENS, Jason. *Secessionism: Identity, Interest, and Strategy*. Montreal: McGill-Queen's University Press, 2012. ISBN 9780773539303
- SPENCER, Philip a Howard WOLLMAN. *Nationalism: a critical introduction*. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 2002. ISBN 9780761947219
- ŠATAVA, Leoš. *Etnicita a jazyk: teorie, praxe, trendy: čítanka textů*. Brno: Tribun EU, 2013. Librix.sk. ISBN 978-80-263-0517-0
- ŠATAVA, Leoš. *Jazyk a identita etnických menšin: Možnosti zachování a revitalizace*. Druhé vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009, 216 s. ISBN 978-80-86429-83-0
- TILLY, Charles, Ernesto CASTAÑEDA a Lesley J. WOOD. *Social Movements, 1768 - 2018* [online]. Taylor & Francis, 2020 [cit. 2020-04-05]. ISBN 978-0-367-07607
- UBIETO ARTETA, Antonio. *Dějiny Španělska*. 3., dopl. vyd. Přeložil Simona BINKOVÁ. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-836-5
- UTRERA DOMÍNGUEZ, David. *Cultura y civilización catalanas*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6934-3
- WEBER, Max, HAVELKA, Miloš, ed. *Metodologie, sociologie a politika*. Praha: OIKOYMENH, 2009. Knihovna novověké tradice a současnosti. ISBN 978-80-7298-389-6

Odborné publikace

BERAN, Harry. *A Liberal Theory of Secession*. Political Studies. 1984, 32(1), 21-31, ISSN 0032-3217

BUČEK, Ján. *Miestna autonómia, samospráva a etnické menšiny*. Sociéologia - Slovak Sociological Review. 2001, 33 (2)

BUCHANAN, Allen. *Theories of Secession* [online]. 1997 Wiley, 31-61 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2961910>

Etický kodex a etické směrnice. Hospodářská a kulturní studia (HKS). [online]. [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=eticky_kodex

HORÁLEK, Adam. *Tři přístupy k pupkům národů: Primordialisticko-modernistický diskurz prizmatem aktivity a objektivitě etnicity*. Český lid. 2012, 2012(99)

MARGALIT, Avishai a Joseph RAZ. *National Self-Determination*. The Journal of Philosophy. 1990, 87(9)

Montevideo Convention on Rights and Duties of States. KLABBERS, Jan, ed. International Law Documents[online]. Cambridge University Press. 2018, [cit. 2020-03-24]. DOI:10.1017/9781316577226.005. ISBN 9781316577226. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/CBO9781316577226A009/type/book_part

TKACIK, Michael. *Characteristics of Forms of Autonomy*. International Journal on Minority and Group Rights [online]. 2008, 15(2-3), 369-401 [cit. 2020-03-05]. DOI: 10.1163/157181108X332668. ISSN 1385-4879. Dostupné z: https://brill.com/view/journals/ijgr/15/2-3/article-p369_10.xml

UHEREK, Zdeněk. *Definice etnicity*. www.antropoweb.cz [online]. Česká republika, 2007 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: http://www.antropoweb.cz/media//studijni_materialy/prednasky_TEA_1_a.pdf

SKOBEL, Ekaterina. *Reversing Language Shift in Galicia: A Present-Day Perspective* [online]. Švédsko, 2010 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:357015/FULLTEXT01.pdf>. Dizertační práce. Linköping University. Vedoucí práce Nigel Musk

Internetové zdroje

ARGOMANIZ, Javier. Civil Action against ETA Terrorism in Basque Country. *Researchgate.net* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/335923233_Civil_Action_against_ETA_Terrorism_in_Basque_Country

Barcelona Population 2020. *Worldpopulationreview.com* [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/world-cities/barcelona-population/>
Barcelona's languages: Barcelona has two official languages. *Barcelona.de* [online]. Government of the Balearic Islands. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.barcelona.de/en/barcelona-languages.html>

Basque separatist group Eta announces dissolution. *Theguardian.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/02/basque-separatist-group-eta-announces-dissolution>

Carles Puigdemont can't govern Catalonia from exile, Madrid says. *Dw.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/carles-puigdemont-cant-govern-catalonia-from-exile-madrid-says/a-42130108>

Catalan independence vote divides region's mayors. *Reuters.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-catalonia/catalan-independence-vote-divides-regions-mayors-idUSKCN1BK0E2>

Catalan trial starts: the accused, charges, accusers. *Spainenglish.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.spainenglish.com/2019/02/12/catalan-trial-full-details-accused-charges/>

Catalans have no basis for 'remedial secession'. *Ft.com* [online]. Financial Times [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/91115b5e-3f47-11e9-b896-fe36ec32aece>

Catalonia. *Ec.europa.eu* [online]. European Commission [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regional-innovation-monitor/base-profile/catalonia>

Catalonia election: Separatists win majority. *Bbc.com* [online]. 2012 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-2048271>

Catalonia. History. 18th Century.: Political History of Catalonia/ Catalunya. 18th Century. *Spainthenandnow.com* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.spainthenandnow.com/spanish-history/catalonia-18th-century>

Catalonia's parliament elects hardline secessionist as president. *Theguardian.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2018/may/14/catalonia-parliament-elects-hardline-nationalist-as-president>

Coñecemento do galego. *Ige.eu* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.ige.eu/web/mostrar_actividade_estadistica.jsp?idioma=gl&codigo=0206004&num_pag=3

Diada Nacional de Catalunya #Diada2019. *Web.gencat.cat/* [online]. Katalánsko, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/reportatges/diada-nacional-de-catalunya/historia/>

Economía e Industria. *Galicia.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <http://www.galicia.es/es/economia>

El sistema fiscal propio del País Vasco. *Bizkaiatalent.eus* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.bizkaiatalent.eus/pais-vasco-te-espera/apuesta-de-futuro/sistema-fiscal-propio/>

Els Països Catalans. *Enciclopedia.cat* [online]. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0048266.xml>

"Els Segadors": la lletra. *Beb.gencat.cat/* [online]. Katalánsko, 2010 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/ca/actualitat/reportatges/diada-nacional-de-catalunya/himne-nacional-/>

España deja de ser católica: ya hay más ateos y no creyentes que católicos practicantes. *Eldiario.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.eldiario.es/sociedad/Espana-catolica-creyentes-catolicos-practicantes_0_926707871.html

Estatut d'autonomia: article 6 [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://web.gencat.cat/ca/generalitat/estatut/index.html>

Federalisme, Catalanisme, Nacionalisme, Independentisme. *Santacolomadegramenet.socialistes.cat* [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <http://santacolomadegramenet.socialistes.cat/pagina/nacionalisme-independentisme-catalanisme-federalisme>

FUCHS, Erin. 81 % Of Catalans Vote For Independence From Spain In Symbolic Referendum. *Businessinsider.com* [online]. 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/81-of-catalans-vote-to-secede-from-spain-in-symbolic-referendum-2014-11>

Galicia. *Countryeconomy.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://countryeconomy.com/countries/spain-autonomous-communities/galicia>

GONZÁLEZ, David a Estefania MOLINA. El rey Felipe VI sitúa al Govern "al margen del derecho y la democracia." *Elnacional.cat* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.elnacional.cat/es/politica/rey-mensaje-referendum-catalunya_198222_102.html

GONZÁLEZ, J.S. Qué es el Cupo vasco? Este concierto, clave para los Presupuestos de 2017. *Elpais.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://elpais.com/economia/2017/05/03/actualidad/1493797530_788542.html

Gross domestic product (GDP) in Catalonia and the whole of Spain between 2003 and 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/327063/gross-domestic-product-in-catalonia-and-spain/>

Human towers. *Ich.unesco.org* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://ich.unesco.org/en/RL/human-towers-00364>

JESSOP, Tara. 11 Reasons Why Catalonia Is a Unique Region in Spain. *Theculturetrip.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://theculturetrip.com/europe/spain/articles/six-reasons-why-catalonia-is-different-from-spain/>

JONES, Sam a Stephen BURGÉN. *Spain dissolves Catalan parliament and calls fresh elections* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/27/spanish-pm-mariano-rajoy-asks-senate-powers-dismiss-catalonia-president>

Katalánsko – úvod [online]. Praha [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.katalansko.com/>

Key dates in history of Basque separatist group ETA. *Rte.ie* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.rte.ie/news/europe/2019/0516/1049875-key-dates-in-history-of-basque-separatist-group-eta/>

KINGSLEY, Patrick. Barcelona: A Global City in the Eye of a Separatist Storm. *Nytimes.com* [online]. New York, 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2017/10/20/world/europe/catalonia-barcelona-separatism.html>

Knowledge of languages: Catalan, Spanish, English and French: Population aged 15 years and over according to knowledge of languages. *Idescat.cat* [online]. Katalánsko, 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=anuals&n=10367&tema=cultu&lang=en>

KOCIÁNOVÁ, Kristýna a Ondřej SOVA. Hlavní projevy etnické identity Galicijců. *Kulturnistudia.cz* [online]. 2015 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://kulturnistudia.cz/hlavni-projevy-etnicke-identity-galicijcu/>

L'Exèrcit Popular Català i la lluita armada just abans de l'aparició de Terra Lliure. *Elpuntavui.cat* [online]. Katalánsko, 2009 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.elpuntavui.cat/article/47-elpunt30anys/5599-lexercit-popular-catala-i-la-lluita-armada-just-abans-de-laparicio-de-terra-lliure.html>

La economía del País Vasco. *Voyagesphotosmanu.com* [online]. 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.voyagesphotosmanu.com/economia_pais_vasco.html

MAQUEDA, Antonio. No, Catalonia is not being robbed: An analysis of the figures does reveal, however, that the region is slightly underfunded compared to the national average. *Www.english.elpais.com* [online]. Madrid, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://english.elpais.com/elpais/2017/09/26/inenglish/1506410252_592782.html

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In: *Vyhláška*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 1976, ročník 1976, číslo 120. Dostupné také z: <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/mezinarodni-pakt-o-obcanskych-a-politicky-pravech-a-mezinarodni-pakt-o-hospodarskych--socialnich-a-kulturnich-pravech-19852/>

New survey shows more Catalans reject independence movement than support it. *English.elpais.com* [online]. Barcelona, 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: https://english.elpais.com/elpais/2019/05/10/inenglish/1557490636_164146.html

Number of international tourists arriving in Spain in 2019, by destination region. *Statista.com* [online]. Německo, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/447801/foreign-tourists-visiting-spain-by-destination-region/>

October 2017 Catalan independence referendum: violence against Catalan citizens by the Spanish police. Commission intervention. *Europarl.europa.eu* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2017-006260_EN.html

Origins and History. *Llengua.gencat.cat* [online]. Katalánsko, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://llengua.gencat.cat/en/el-catala/origens-i-historia/>

OTERO-IGLESIAS, Miguel. What Spain's election says about Catalan independence. *Washingtonpost.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://1url.cz/zzolZ>

PARONYAN, Hayk. Difference between Spain and Catalonia. *Differencebetween.net* [online]. 2017 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <http://www.differencebetween.net/miscellaneous/politics/difference-between-spain-and-catalonia/>

Percentage variation in volume of gross domestic product (GDP) in Catalonia, Spain and the Eurozone between 2007 and 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/327100/change-in-gdp-in-catalonia-spain-and-the-eurozone/>

Population on 1 January. By sex and age groups. *Idescat.cat* [online]. 2019 [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=253&lang=en>

Pro-independence demo in Barcelona attended by 450,000. *Trtworld.com* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.trtworld.com/europe/pro-independence-demo-in-barcelona-attended-by-450-000-11550>

RODRIGUEZ, Vicente. Galicia. *Britannica.com* [online]. 2019 [cit. 2020-04-06]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Galicia-region-Spain>

RUSSELL, Graham, Nicola SLAWSON a Patrick GREENFIELD. Catalonia referendum: 90 % voted for independence, say officials – as it happened. *Theguardian.com* [online]. 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/live/2017/oct/01/catalan-independence-referendum-spain-catalonia-vote-live>

Spanish police arrest Catalan separatists plotting 'terrorist acts'. *Dw.com* [online]. Německo, 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.dw.com/en/spanish-police-arrest-catalan-separatists-plotting-terrorist-acts/a-50553632>
Survey on Language Uses of the Population. 2018. *Idescat.cat* [online]. Katalánsko, 2018 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/novetats/?id=3329&lang=en>

Tensions grow in Spain as Catalonia independence referendum confirmed. *Telegraph.co.uk* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/06/09/tensions-grow-spain-catalonia-independence-referendum-confirmed/>

The Basque Bilingual Education System: A Model for a Kurdish Bilingual Education System in Turkey. *Pdfs.semanticscholar.org* [online]. Finsko, 2014 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://pdfs.semanticscholar.org/4929/07d803767fd44cb59048ada9f2eeda2f9ba4.pdf>

The caganer. *www.amicsdelcaganer.cat* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.amicsdelcaganer.cat/angles/figura/figuracaganer.htm>

The Catalan Parliament approves the 'Declaration of sovereignty and the right to self-determination by the people of Catalonia. *Catalannews.com* [online]. 2013 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.catalannews.com/politics/item/the-catalan-parliament-approves-the-declaration-of-sovereignty-and-the-right-to-self-determination-by-the-people-of-catalonia>

THE GOLDEN AGE: Ferdinand and Isabella. *Countrystudies.us* [online]. U.S. [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <http://countrystudies.us/spain/7.html>

THE SPANISH CONSTITUTION. *Boe.es* [online]. European University Institute [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>

TRAYNOR, Ian. Catalan leader Artur Mas presses EU on secession issue. *Guardian.com* [online]. Brusel, 2012 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2012/nov/07/catalonia-artur-mas-eu-secession>

The Statute of Autonomy of the Basque Country. *Basquecountry.eus* [online]. [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.basquecountry.eus/contenidos/informacion/estatuto_guernica/en_455/adjuntos/estatu_i.pdf

UN TOTAL DE 750 ENS CATALANS JA DONEN SUPORT AL REFERÈNDUM DE L'1 D'OCTUBRE. *Municipisindependencia.cat* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05]. Dostupné z: <https://www.municipisindependencia.cat/2017/09/el-60-dels-ajuntaments-catalans-ja-donen-suport-al-referendum-de-11-doctubre/>

Unemployment rate in the Spanish autonomous community of Catalonia from 1st quarter 2013 to 2nd quarter 2018. *Statista.com* [online]. Německo: Statista, 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/456113/unemployment-rate-in-catalonia/>
VEGA, Maxi. Sólo el 23 % de los vascos quiere la independencia. *Elmundo.es* [online]. 2019 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.elmundo.es/pais-vasco/2019/04/12/5cb072a821efa057738b468e.html>